

სასწავლო ტური

გარემოსა და ტყის ზედამხედველობისა და
კონტროლის პროცესები ბალტიისპირეთის
ქვეყნებში - ესტონეთში, ლატვიასა და ლიტვაში

2016 წლის 20 – 29 აგვისტო | ესტონეთი, ლატვია და ლიტვა

სასწავლო ტური

გარემოსა და ტყის ზედამხედველობისა და
კონტროლის პროცესები ბალტიისპირეთის
ქვეყნებში - ესტონეთში, ლატვიასა და ლიტვაში

2016 წლის 20 – 29 აგვისტო | ესტონეთი, ლატვია და ლიტვა

შინაარსი

სასწავლო ტურის შესახებ.....	6
შეხვედრათა ადგილები	6
ამოცანები	6
მონაწილენი	6
მგზავრობის მარშრუტი.....	7

ესტონეთი 8/9

ზოგადი ინფორმაცია ესტონეთის სატყეო სექტორის შესახებ	10
---	----

პირველი დღის პროგრამა	13
-----------------------------	----

ლაჰემას ეროვნული პარკი	14
------------------------------	----

ტური ლაჰემას ეროვნულ პარკში	14
-----------------------------------	----

მეორე დღის პროგრამა	18/19
---------------------------	-------

ესტონეთის გარემოს დაცვის სამინისტრო, სატყეო დეპარტამენტი	20
--	----

მისალმება.....	20
----------------	----

სატყეო სექტორი ესტონეთში - გარემოს დაცვის სამინისტროს სტრუქტურა და ადმინისტრირების სფერო	22
---	----

სატყეო სექტორის განვითარება ესტონეთში	23
---	----

მონაცემთა მართვა და კონტროლი ტყის მართვის სფეროში	29
---	----

კერძო ტყე ესტონეთში	34
---------------------------	----

კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურები.....	37
--	----

ტალინის დათვალიერება	39
----------------------------	----

მესამე დღის პროგრამა	40/41
----------------------------	-------

ესტონეთის ტყეები	42
------------------------	----

საველე ვიზიტი სამხრეთი ესტონეთის ტყეებში	42
--	----

ტოფტანის სახერხი ქარხნის დათვალიერება	44
---	----

ლატვია 45

ზოგადი ინფორმაცია ლატვიის სატყეო სექტორის შესახებ.....	46
--	----

მეოთხე დღის პროგრამა	49
----------------------------	----

ლატვიის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	50
--	----

მისალმება მასპინძელთა მხრიდან.....	50
------------------------------------	----

მისალმება საქართველოს დელეგაციის მხრიდან.....	51
---	----

სატყეო სექტორი და JSC “Latvijas valsts meži” (LVM)	51
--	----

სამონადირეო სახეობათა მართვა და კანონმდებლობა, ნადირობაზე პასუხისმგებელი სააგენტოები, კანონი სამონადირეო სახეობათა მართვის შესახებ	54
---	----

კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურები სახელმწიფო სატყეო სამსახურში.....	54
---	----

ტყის მართვის გეგმების ზოგადი სტრუქტურა, განვითარება, საქმიანობისა და
--

კონტროლის პროცედურები.....	56
----------------------------	----

ნადირობის პროცესის კონტროლი და ზედამხედველობა.....	57
--	----

ქალაქ რიგის დათვალიერება	59
--------------------------------	----

მეხუთე დღის პროგრამა	60/61
საველე ვიზიტი ლატვიის ტყეებში	62
ლიტვა	65
ზოგადი ინფორმაცია ლიტვის სატყეო სექტორის შესახებ.....	66
მეექვსე დღის პროგრამა	69
სახელმწიფო სატყეო სამსახური.....	70
ლიტვის სატყეო პოლიტიკა: ინსტიტუციური მოწყობა	70
სახელმწიფო სატყეო სამსახური: სტრუქტურა და ფუნქციები	72
ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია	74
კორომზე ორიენტირებული ინვენტარიზაცია და მართვის დაგეგმვა	78
ტყით სარგებლობა და მისი დაგეგმვა, მერქნის შესახებ ევროკავშირის რეგულაციის განხორციელება	80
ტყის კანონმდებლობა	82
ტყის კანონის აღსრულება, სატყეო ოპერაციების კონტროლი	83
ტყის მართვა დუბრავას ექსპერიმენტულ და სასწავლო სახელმწიფო სატყეო მეურნეობაში	85
მეშვიდე დღის პროგრამა	89
ბუკიას ეროვნული პარკი.....	90
ბუკიას ეროვნული პარკის ისტორია	90
ბუკიას ეროვნული პარკის დათვალიერება	94
მერვე დღის პროგრამა	96/97
ქალაქ ვილნიუსის დათვალიერება	98
მეცხრე დღის პროგრამა	99
სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატი (ჯგუფი 1).....	100
ლიტვის ტყის მესაკუთრეთა ასოციაცია (ჯგუფი 2)	101
დანართი	103
შეფასება	104
მონაწილეთა სია	105

სასწავლო ტურის შესახებ

ძირითადი ამოცანა

2015 წლის დეკემბერში, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს გარემოზე ზედამხედველობის დეპარტამენტის ხელმძღვანელობამ, გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოებას (GIZ) სთხოვა დახმარებოდა მისი თანამშრომლების პროფესიულ შესაძლებლობათა განვითარებაში, როგორც ცენტრალურ, ისე რეგიონულ დონეზე. 2016 წლის თებერვლამდე შემუშავდა ადამიანური შესაძლებლობების განვითარების ორწლიანი გეგმა, რომელიც მოიცავს 'ტრენერთა ტრენინგს', პერსონალის მიზნობრივ სწავლებას სხვადასხვა დონეზე და საზღვარგარეთის ქვეყნების გამოცდილების გაზიარებას გარემოსდაცვითი აქტივობების ზედამხედველობის სფეროში. აღმოსავლეთი ევროპის ქვეყნებში არსებული სიტუაციების გაანალიზების შემდეგ, მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება, რომ სასწავლო ტური ჩატარდებოდა ესტონეთში, ლატვიასა და ლიტვაში, რადგან მათ აქვთ ერთმანეთისაგან განსხვავებული ინსტიტუციური მოწყობა და გამოცდილება, რომელიც მათ დამოუკიდებლობის მიღების შემდეგ - ადრეული ოთხმოცდაათიანი წლებიდან მოყოლებული დააგროვეს.

შეხვედრათა ადგილები

შეხვედრები დაიგეგმა სამინისტროებში და მათდამი დაქვემდებარებულ უწყებებში, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან გარემოს, ბუნებრივი რესურსებისა და ტყის დაცვასა და მართვაზე, დაცული ტერიტორიების ჩათვლით.

ამოცანები

ქვემოთ ჩამოთვლილი საკითხების გაცნობა:

1. გარემოსა და ტყის დაცვისა და მართვის სფეროს ორგანიზაციული სტრუქტურა
2. საკანონმდებლო და ორგანიზაციული სტრუქტურის ცვლილებები, რომლებიც განხორციელდა დამოუკიდებლობის მიღების შემდეგ და ევროკავშირში ინტეგრირების პროცესის განმავლობაში
3. სატყეო პოლიტიკაზე, მართვაზე და ზედამხედველობაზე პასუხისმგებელი დაწესებულებები, და მათ შორის პასუხისმგებლობების განაწილება
4. ტყის ზედამხედველობაზე პასუხისმგებელი ორგანო
5. ტყის მესაკუთრეობის ტიპები (კერძო,

მუნიციპალური, სახელმწიფო). ტყის მართვის გეგმების შემუშავება, განხორციელება და ზედამხედველობა

6. ტყის ტერიტორიაზე ბუნებრივი რესურსების გამოყენების მოთხოვნები, რეგულაციები და სამართალდაცვა ტყის მესაკუთრეობის ტიპების შესაბამისად (არამერქნული რესურსები, წიაღისეული, გრუნტის წყლები, თევზის რესურსი, ცხოველები-ფრინველები, და ა.შ.)
7. ტყის ინსპექტირების პროცედურები, სავსე და საოფისე მუშაობა, ინსპექტირებისთვის გამოყენებული ხელსაწყოები
8. ტყის ჭრის, ტრანსპორტირებისა და პირველადი გადამუშავების კონტროლის სისტემა
9. ელექტრონული თვალთვალის სისტემის მოქმედება (ზედამხედველობის ჯაჭვი - მოჭრილი მორიდან სახერხ ქარხანაში საბოლოო პროდუქციამდე) - სქემა, მოდულები, მომხმარებლები და ზოგადი თემები სისტემის გამოყენებისთვის
10. მორების დამუშავების საწარმოს დათვალიერება (სასურველია მცირე ან საშუალო ზომის სახერხი ქარხანა)
11. ხის რესურსების უკანონო ჭრის, ტრანსპორტირებისა და გადამუშავების საწინააღმდეგო მეთოდები (პრევენცია, იდენტიფიცირება, რეაგირება)
12. შეშის წარმოება და უზრუნველყოფა

მონაწილენი

გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს გარემოზე ზედამხედველობის დეპარტამენტის, ეროვნული სატყეო სააგენტოს და დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თანამშრომლები.

FINLAND

Gulf of Finland

St. Petersburg

Baltic Sea

ESTONIA

Tallinn

RUSSIA

Gulf of Riga

Voru

LATVIA

Riga

LITHUANIA

RUSSIA

Kaunas

BELARUS

Vilnius

Minsk

ესტონეთი

ზოგადი ინფორმაცია ბალტიისპირეთის ქვეყნებში სატყეო სექტორის შესახებ

ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში სატყეო სექტორის რეფორმის პოლიტიკა და ინსტიტუციური ანალიზი (მ. სოტიროვი, GIZ-ის დოკუმენტი სამუშაო დანიშნულებისთვის 67/2014)

ქვეყანაში ტყის საფარის ფართობი

ესტონეთში ტყეებს უკავია 2 217 000 ჰექტარი. ტყით დაფარულ სხვა ტერიტორიებს 133 000 ჰექტარი უკავია (FAO 2010a). ეს არის ქვეყნის ტერიტორიის 50%. აქ ტყის ორი ძირითადი ტიპია: მინერალურ ნიადაგზე აღმოცენებული ტყე (დაახლოებით 70%) და ჭაობის ტყე (დაახლოებით 30%), რომელიც ქვეყნის ჭარბტენიან ტერიტორიებზე იზრდება. ყველაზე ფართოდ გავრცელებული სახეობებია: ფიჭვი, არყის ხე და ნაძვი. ესტონეთის ტყეების 75% კომერციული მიზნებისთვის გამოიყენება - მერქნის წარმოებისთვის (1,5 მილიონი ჰექტარი). დაახლოებით 25% დაცვის რაიონ სტატუსით სარგებლობს (წყალი, ნიადაგი, ჰაბიტატი) (გარემოს დაცვის სამინისტრო, ესტონეთი, 2013).

ტყის საკუთრების საკითხი: სახელმწიფო, სათემო და კერძო საკუთრებაში არსებული ტყეების პროცენტული რაოდენობა

ტყის მთლიანი ტერიტორიის განაწილება საკუთრების ფორმის მიხედვით 2012 წელს (Parv 2014):

ტყის საკუთრების პროპორციული შემადგენლობა ესტონეთში		
საკუთრების ტიპი/ფორმა	ფართობი (ჰა)	% მთელი ტყის ფართობის
სახელმწიფო ტყეები (სახელმწიფო სატყეო უბნები)	789.000	36%
მუნიციპალური და სხვა საჯარო ტყეები	67.400	3%
კერძო ტყეები, მათ შორის:	978.000	44%
• ფიზიკურ პირთა მფლობელობაში (ინდივიდების)	766.000	35%
• კერძო იურიდიულ პირთა მფლობელობაში (კომპანიების)	207.000	9%
ტყის საკუთრების სხვა ფორმები (პრივატიზებას დაქვემდებარებული ტყეები)	368.000	17%

ტყის რესტიტუციის პროცესის დასრულების შემდეგ, ქვეყნის ტყის ფართობების ნახევარზე მეტი კერძო მფლობელობაში გადავიდა - 80 000 ესტონელს თავის საკუთრებაში ტყის პატარა ფართობი აქვს (PEFC 2013).

ინსტიტუციური სქემა: სახელმწიფოს როლი, სახელმწიფო საწარმოები, კერძო საწარმოები

სატყეო სექტორის პოლიტიკასა და მართვაზე პასუხისმგებელი არის გარემოს დაცვის სამინისტრო, გარემოსდაცვით და სატყეო სფეროში მომუშავე სხვა სახელმწიფო ორგანოებთან ერთად. ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი ყველაზე დიდი კომერციული დაწესებულებაა, რომელსაც სახელმწიფო განაგებს. სატყეო სფეროში ასევე არის კერძო სატყეო ცენტრი,

რომელიც ქვეყანაში ტყის კერძო მესაკუთრეებს უწევს დახმარებას. ქვეყანაში მოქმედებს მრავალი კერძო საწარმო, რომლის აქციონერებიც არიან როგორც ესტონელები, ისე უცხოელები. ისინი შეიძლება შემდეგ ძირითად კატეგორიებად დაიყოს: მერქნით მოვაჭრე ფირმები, სახერხი ქარხნები და მუყაოსა და ქაღალდის დამამზადებელი კომპანიები.

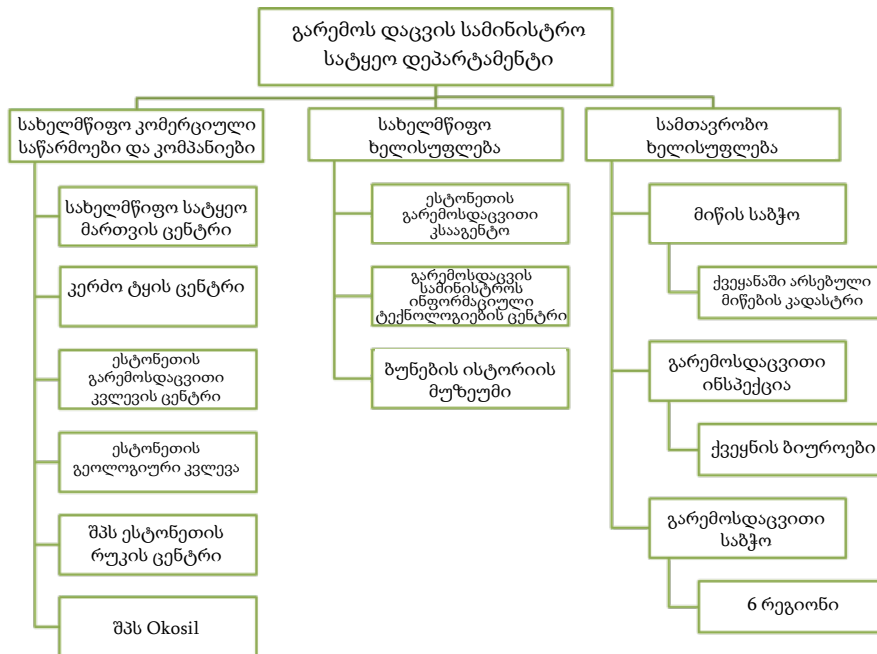
სამთავრობო უწყებები

გარემოს დაცვის სამინისტრო ძირითადი აღმასრულებელი ორგანოა, რომელიც ზოგადად გარემოსდაცვითი საკითხების ორგანიზებასა და კოორდინირებაზე არის პასუხისმგებელი, მათ შორის, სატყეო სფეროზე. გარემოს დაცვის სამინისტროში არის სატყეო დეპარტამენტი, რომელიც უშუალოდ სატყეო სფეროს კურირებს, ხოლო ბუნების კონსერვაციის დეპარტამენტი უფრო ნაკლებად არის ჩართული სატყეო საკითხებში. სატყეო დეპარტამენტის უფროსი უშუალოდ ექვემდებარება გარემოს დაცვის მინისტრს. სატყეო დეპარტამენტის (მის შემადგენლობაში არის 8 თანამშრომელი) უპირველესი ფუნქცია არის სატყეო და სამონადირეო პოლიტიკის ორგანიზება, მომზადება და განხორციელება. გარემოს დაცვის სამინისტროში სხვადასხვა ორგანიზაციები შედის: სახელმწიფო კომერციული საწარმოები და კომპანიები, სახელმწიფო დაწესებულებები და სამთავრობო ორგანოები (სურ. 2).

სახელმწიფო კომერციულ საწარმოებსა და კომპანიებს მიეკუთვნება ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი, კერძო სატყეო ცენტრი, ესტონეთის გარემოსდაცვითი კვლევის ცენტრი და ესტონეთის გეოლოგიური კვლევის ცენტრი. კერძო სატყეო ცენტრი ორგანიზებას უწევს კერძო სატყეო მეურნეობებისა და ტყის კერძო მესაკუთრეებისათვის დახმარების გაწევას, რისთვისაც იყენებს ეროვნულ და ევროკავშირის ფონდებს, რომლებიც სატყეო პროექტებსა და პროგრამებს ახორციელებენ. იგი ასევე ახდენს კერძო სატყეო მეურნეობებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ანალიზს და აქვეყნებს მათ. სატყეო დეპარტამენტის ფინანსირება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ხდება, ხოლო ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი შემოსავლებს მერქნის გაყიდვიდან და დაფინანსების სხვა კომერციული წყაროებიდან იღებს.

ტყეში განხორციელებულ ყველა სამუშაოს მონიტორინგს გარემოსდაცვითი საბჭო (დაახლოებით 70 ადამიანი) ახორციელებს. ისინი აფასებენ, რომელ კორომს შეუძლია მაღალი ხარისხის რეპროდუქციული მასალის მოცემა, გასცემენ ხე-ტყის ჭრის ნებართვებს და ზედამხედველობას უწევენ ტყის განაშენიანების ღონისძიებებს. გარემოს დაცვის ინსპექცია (დაახლოებით 70 მუშაკი) პასუხისმგებელია სატყეო კანონმდებლობის აღსრულებაზე. იგი ზედამხედველობას უწევს

სურათი 2: ესტონეთის სატყეო სექტორის სტრუქტურა 2014 წელს

წყარო: Parv 2014, ადაპტირებული

ბუნებრივი გარემოსა და მისი რესურსების გამოყენებას. იგი ასევე განიხილავს გარემოსდაცვითი სტანდარტების დარღვევის შემთხვევებს, ხოლო 2011 წლიდან ახორციელებს სისხლისსამართლებრივი საქმეების გამოძიებას (Keskkonnaministeerium 2005; FAO 2010a). ესტონეთის გარემოსდაცვითი სააგენტო (დაახლოებით 40 მუშაკი) აგროვებს, ამუშავებს, აანალიზებს და ავრცელებს ინფორმაციას ბუნების შესახებ, ტყეებისა და სატყეო მეურნეობათა ჩათვლით. მისი მიზანი არის სანდო ინფორმაციის შეგროვება ეროვნულ დონეზე გადაწყვეტილებათა მიმღებთათვის, ასევე, ზოგადად საზოგადოებისა და ორგანიზაციებისთვის, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე მის გარეთ. ესტონეთის გარემოსდაცვითი სააგენტოს ასევე აქვს მაკონტროლებლის ფუნქცია და იგი აწარმოებს ტყის რეესტრს, რომელიც არის საჯარო მონაცემთა ბაზა, კერძოდ, ტყის რესურსების გაანგარიშების ეროვნული რეესტრის ნაწილი (Parv 2014).

სახელმწიფო სატყეო საწარმოები

1999 წელს ესტონეთში შეიქმნა ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი, რომელიც სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული კომერციული სატყეო ორგანიზაციაა. იგი მართავს დაახლოებით 1 მილიონ ჰექტარ ტყეს, ანუ, სახელმწიფო ტყეების 99%-ს. ცენტრი არის მომგებიანი სახელმწიფო დაწესებულება (2013 წელს მას 745 თანამშრომელი ჰყავდა, ხოლო 2007 წელს - 1200). მას აკონტროლებს გარემოს დაცვის სამინისტრო. ცენტრი, როგორც სამთავრობო მომგებიანი ორგანიზაცია, თავის შემოსავალს იღებს ხე-ტყის ჭრისა და გაყიდვის ოპერაციებისაგან. ხე-ტყის ჭრის ოპერაციები ხორციელდება ზეზე მდგომი ხეების გაყიდვით ან ხე-ტყის ჭრის მომსახურების მიყიდვით კერძო ფირმებისათვის, ვაჭრობის წესით (ზეპირი, წერილობითი, კომბინირებული), მოლაპარაკების

საფუძველზე. ყველა ინფორმაცია მერქნის გაყიდვის ან მიწოდებული მომსახურების და ამ გარიგებებში ჩართული ყველა პარტნიორის შესახებ, საჯაროდ უნდა გამოქვეყნდეს (გამჭვირვალეობის გარანტია). ცენტრის შემოსავლის ძირითადი წყაროა მერქნის გაყიდვით შემოსული თანხა, რომელიც კომერციული დანიშნულებისთვის გამოყოფილ სატყეო უბნებზე იჭრება. 2013 წელს მერქნის ვაჭრობით მიღებული ბრუნვა და შემოსავალი 155 მილიონ ევროს შეადგენდა (2012 წელს ბრუნვა იყო 131,4 მილიონი ევრო, ხოლო 2007 წელს - 71 მილიონი). 2013 წელს ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრმა სახელმწიფოს ბიუჯეტში 20 მილიონი ევრო ჩარიცხა (2007 წელს - 11,4 მილიონი). 2015 წელს მისი საქმიანობიდან მოგებამ 31,5 მილიონი ევრო შეადგინა (2007 წელს ეს მაჩვენებელი იყო 8,7 ევრო, ხოლო ინვესტიციები - 8,5 მილიონი ევრო) (Parv 2014).

ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრის სტრუქტურაში შედის განყოფილებები, რომლებსაც ჰყავთ სახედასხედველო საბჭო, მენეჯმენტის საბჭო, აუდიტის კომიტეტი და შიდა აუდიტი. მისი სტრუქტურული ერთეულები მეოთხე განყოფილებად ითვლება. ეს ერთეულები ძირითადად მოიცავს სხვადასხვა სპეციალიზებულ დეპარტამენტებსა და სერვისებს, რეგიონულ ერთეულებს, სატყეო უბნებს და, ასევე, სამონადირეო და სარეკრეაციო ტერიტორიებს (ესტონეთის ტყის აქტი, 2003 წ., § 11, 15, 20, 22). სამეთვალყურეო საბჭო არის უმაღლესი მმართველი ერთეული, რომელიც გეგმავს ღონისძიებებს და ორგანიზებას უწევს ცენტრის მართვას. იგი ზედამხედველობას უწევს მენეჯმენტის საბჭოს საქმიანობას (ესტონეთის ტყის აქტი, 2003 წ., § 49, თავი 1). მენეჯმენტის საბჭო არის წარმართველი ორგანო, რომელიც წარმოადგენს და წარმართავს ცენტრს (ესტონეთის ტყის აქტი, 2003 წ.,

§ 50, განყოფილება 1). ამ სტრუქტურულ ერთეულებს აკონტროლებს აუდიტის კომიტეტი და შიდა აუდიტის ცენტრი. კომიტეტის ამოცანაა უზრუნველყოს, რომ ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი იმართებოდეს ეფექტურად და ზედამხედველობის კარგი პრაქტიკის შესაბამისად, ფინანსური რისკების შეფასებისა და კანონმდებლობასთან შესაბამისი აქტივობების ჩათვლით (ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი, 2007b). შიდა აუდიტის მიზანია გააკეთოს დამოუკიდებელი შეფასება ცენტრის საქმიანობის კანონთან შესაბამისობის, ეკონომიკური ეფექტურობის და ქმედითობის შესახებ და შეაფასოს შიდა კონტროლის სისტემა (ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი 2007c).

სატყეო სექტორის რეფორმების გამოცდილება

1990-იან წლებში, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ და ესტონეთში პოლიტიკური და სოციალურ-ეკონომიკური ცვლილებების დროს, სატყეო სექტორში ერთიანი სახელმწიფო სატყეო სამსახურები დომინირებდა, რომელიც პასუხისმგებელი იყო ყველა სახის ეკონომიკურ მენეჯმენტზე, სატყეო ინსტრუქტივისა და მარეგულირებელი ფუნქციების ჩათვლით. ამ პერიოდში კერძო სექტორის როლი მინიმალური იყო, ხოლო სატყეო სექტორის ეკონომიკური მაჩვენებელი იყო დაბალი და არაეფექტური - მისთვის დამახასიათებელი იყო შემოსავლების კლება და პერსონალის ხარჯების სტაბილურობა ან ზრდა. 1991 წელს გატარდა მიწის რეფორმა, რომელმაც საფუძველი მოაშადა შემდგომი პოლიტიკისა და პროგრამებისთვის, რომლებმაც შესაძლებელი გახადა სატყეო სექტორის რეფორმის პროცესის დაწყება. 1995 წელს დაიწყო სატყეო სექტორის ინსტიტუციური რეფორმა, კერძოდ, მოხდა ესტონეთის სატყეო განვითარების პროგრამის ინიცირება. პროგრამა დაფუძნებული იყო მონაწილეობით პრინციპზე, რომელიც ითვალისწინებდა დიალოგს ყველა დაინტერესებულ მხარეს შორის. ამ დიალოგში მონაწილეობდნენ სახელმწიფო ორგანოები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, ტყის კერძო მესაკუთრეები, კერძო კომპანიები და ექსპერტები (კალასი, 2000). 1997 წელს მიღებული იქნა ეროვნული სატყეო პოლიტიკა და პოლიტიკის საიმპლემენტაციო გეგმა, ხოლო 1999 წელს მიიღეს ტყის ახალი აქტი. სატყეო პოლიტიკის პროცესების ძირითადი ამოცანა იყო სატყეო სექტორის ინსტიტუციური რეფორმა, რომელიც მიზნად ისახავდა სახელმწიფო სატყეო ორგანიზაციებში მენეჯმენტის, მარეგულირებელი და სახედამხედველო ფუნქციების გამიჯვნას, რათა მიეღწიათ ეკონომიკური ეფექტურობისთვის და, ამავდროულად, დაეცავთ ტყის მდგრადი მართვის პრინციპები. 1999 წლიდან ინსტიტუციური რეფორმის ორი რაუნდი განხორციელდა. პირველი, ტყის რეგულირების ფუნქცია გამოეყო ეკონომიკური მართვის ფუნქციებს და ამ უკანასკნელმა მოიცვა ტყის მენეჯმენტი (ტყის მენეჯმენტის დაგეგმვა, სატყეო მეურნეობა, ტყის განაშენიანება, და ა.შ.) და სატყეო ოპერაციები (ხე-ტყის ჭრა, მერქნის გაყიდვა). რეფორმის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიზეზი იყო ეკონომიკური პრობლემები, რომლის წინაშეც იდგა

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ტყეები, კერძოდ, მისთვის დამახასიათებელი იყო დაბალი შრომის ნაყოფიერება, ადმინისტრაციული პერსონალის გაზრდილი რაოდენობა, ერთი კუბური მეტრის წარმოებაზე გაწეული მაღალი ადმინისტრაციული ხარჯები და ხე-ტყის ჭრისა და საბოლოო დამუშავების დროს მექანიზაციის გამოყენების დაბალი დონე (Tõnisson 2007). აქედან გამომდინარე, ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრმა მნიშვნელოვანი ორგანიზაციული რეფორმები განახორციელა სახელმწიფო ტყის მართვის ეფექტურობის გაზრდის მიზნით. მეორე, კონკურენციისა და საჯარო და კერძო ორგანიზაციებს შორის კონფლიქტის გამო, მოხდა სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული სატყეო ოპერაციების პრივატიზება. ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრს დაეკისრა კომერციული დაწესებულების სტატუსით მოქმედება, რომელიც კოორდინირებას უწევს სატყეო ოპერაციებს და აწარმოებს მათ (ხე-ტყის ჭრას) მოწვეული სპეციალისტების მეშვეობით. ამავდროულად, ტყის მარეგულირებელი ფუნქციები ორ ნაწილად გაიყო: პირველი - ტყის პოლიტიკის შემუშავების ფუნქცია, და მეორე - ტყის პოლიტიკის განხორციელებისა და კანონის აღსრულების ფუნქცია. 1995-დან 2005 წლამდე, სატყეო სექტორის რეფორმის შედეგად, სატყეო მართვის სახელმწიფო ცენტრში თანამშრომელთა რაოდენობა თითქმის 300%-ით შემცირდა (4000-დან 1200-მდე), ხოლო მისი ბრუნვა ერთ სულ მოსახლეზე 20000 ევროდან 60000 ევრომდე გაიზარდა. რეფორმების შედეგად ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრის ტრანსფორმირება მოხდა და იგი მომგებიან სახელმწიფო სატყეო ორგანიზაციად გარდაიქმნა, სადაც მერქნის მართვის საშუალო ფასი დაბალია (ევრო/ჰა გამოსახული), დაბალია ჭრის საფასური, ხეების გამოტანა და ტრასპორტირება, ასევე დაბალია ნერგების ფასი. პრობლემურ ამოცანად რჩებოდა ტყის სოციალური, გარემოსდაცვითი და ეკონომიკური ფუნქციების დაბალანსებული უზრუნველყოფა. ერთი მხრივ, იგი კერძო კომპანიის მსგავსად მუშაობს, ანუ, აქცენტი კეთდება მერქნის წარმოებაზე და ტყის მართვის სხვა ეკონომიკურ ასპექტებზე. ამავდროულად, ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრმა უნდა უზრუნველყოს ყველა საზოგადოებრივი სიკეთე, როგორცაა, ბუნებრივი ტყის ლანდშაფტის მოვლა, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია, წყლისა და ნიადაგის დაცვა გარემოსადმი კეთილგანწყობილი ტყის მართვის მეშვეობით, ასევე, რეკრეაციული შესაძლებლობების განვითარება, რაც ყველასათვის უფასოა (ესტონეთის გარემოს დაცვის სამინისტრო, 2000).

ინსტიტუციური განვითარების პროცესებში მათ ძირითადად დახმარებას უწევდნენ ექსპერტები და კონსულტანტები ფინეთის სამთავრობო ორგანიზაციებიდან, უზრუნველყოფდნენ ტექნიკურ დახმარებას და ნოუ-ჰაუსს. აქედან გამომდინარე, შეიძლება დავასკვნათ, რომ ეს აქტორები ზეგავლენას ახდენდნენ სამომავლო ხედვის ჩამოყალიბებასა და კონცეპტუალური მიდგომის ფორმირებაზე, რომლის შედეგიც უნდა ყოფილიყო ეკონომიკაზე ორიენტირებული სატყეო სექტორის რეფორმები ესტონეთში (კალასი, 2000).

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

1 ლაჭემას ეროვნული პარკი

	Time	Activities
კვირა, 2016 წლის 21 აგვისტო	07:30- 08:30	საუზმე
	8:30	გამგზავრება; ლაჭემას ეროვნული პარკის
	12:30	დათვალიერება
	19:30	სადილი ლაჭემას ეროვნულ პარკში დრო დასვენებისთვის და ვახშამი სასტუმროს მიმდებარე ტერიტორიაზე

დღის პროგრამა

ლაჰემას ეროვნული პარკის დათვალიერება

ტურს უძღვებოდა რინა კოტიერი, ესტონეთის კონსერვაციის საბჭოს გარემოს დაცვის სპეციალისტი

სასწავლო ტური - „გარემოსდაცვითი და ტყის ზედამხედველობისა და კონტროლის პროცესები ბალტიისპირეთის ქვეყნებში - ესტონეთში, ლატვიასა და ლიტვაში“ - ესტონეთში დაიწყო, ლაჰემას ეროვნული პარკის დათვალიერებით, რომელიც ქვეყნის ჩრდილოეთ ნაწილში მდებარეობს. რინა კოტიერმა, ესტონეთის კონსერვაციის საბჭოს გარემოს დაცვის სპეციალისტმა, პარკის დიდი ტერიტორია დაგვათვალიერებინა. მისი ფართობი 75 000 ჰექტარს შეადგენს, სადაც 48000 ჰექტარი უკავია ხმელეთს, ხოლო 27000 ჰექტარი - ზღვას.

ლაჰემას ეროვნული პარკი 1971 წელს შეიქმნა, ბუნების დაცვის, აღდგენის, შესწავლისა და მის შესახებ ცნობიერების ამაღლების მიზნით. იგი ასევე ემსახურება კულტურული მემკვიდრეობის დაცვას და ჩრდილოეთ ესტონეთში სანაპირო ტერიტორიების დაბალანსებულ გამოყენებას. ლაჰემას ეროვნული პარკი ფინეთის ყურეში მდებარეობს. ეროვნულ პარკში სხვადასხვა სახის 68 დასახლებული პუნქტია. მუდმივი მოსახლეობის რაოდენობა 3500 კაცს შეადგენს, მაგრამ ზაფხულის პერიოდში სანაპიროს სოფლების მოსახლეობა რამოდენიმეჯერ იზრდება.

ეროვნული პარკი შეიქმნა ჩრდილოეთი ესტონეთისთვის დამახასიათებელი ლანდშაფტის დაცვის მიზნით, სადაც ტყიან ტერიტორიებზე რაიმე

ეკონომიკური აქტივობები არ ტარდება, კარგად არის შენარჩუნებული ნახევრად ბუნებრივი თემები და დიდი ძალისხმევა ტარდება კულტურული ღირებულებების დაცვისა და აღდგენისათვის.

ტერიტორიის 30% დაცულია და ეროვნული პარკი ევროპაში გამოირჩევა დაცული ტყის ფართობით. ლაჰემას პარკში ტყეები ძირითადად ეკოსისტემას ქმნის და მათ კონსერვაციის მაღალი ღირებულება აქვთ. არსებული გაანგარიშებით, ეკონომიკური აქტივობით დაუზიანებელი ტყის ფართობი ეროვნული პარკის ხმელეთის ტერიტორიის 73 პროცენტს შეადგენს, სადაც დაახლოებით 60% ფიჭვნარია, რადგან აქ ქვიშიანი და მშრალი ნიადაგია, რაც ესტონეთის

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

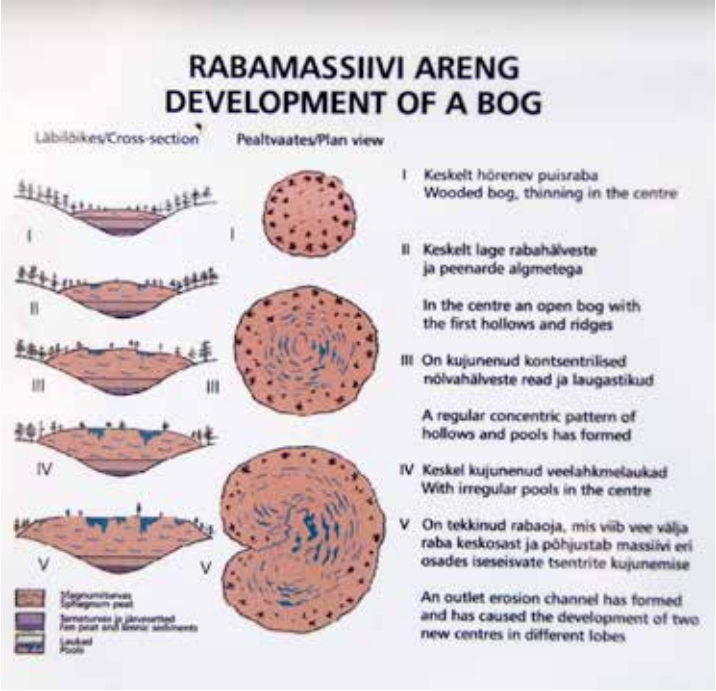
ჩრდილოეთისთვის და საერთოდ ჩრდილოეთი ევროპისთვის არის დამახასიათებელი.

ჭაობები

ჭაობების ზომა და ტიპებისა და ზღვის სიახლოვე, სადაც თევზის დიდი რაოდენობაა, ტერიტორიას განსაკუთრებით ხელსაყრელს ხდის მიმინოსა (*Pandion haliaetus*) და ოქროს არწივისთვის. სამწუხაროდ, ჭაობების ფართობი ხეების ზრდის შედეგად მცირდება, რაც ძირითადად დრენაჟით არის გამოწვეული. ამრიგად, ჭაობის სახეობები, რომლებიც უტყეო ჭაობებისთვის არის დამახასიათებელი, სულ უფრო იშვიათად გვხვდება.

ჭაობი 3 მეტრი სიღრმისაა. გიდმა მონაწილეებს ჰკითხა: „რამდენი წლის არის ეს ჭაობი, თუ იგი ყოველწლიურად 1 მმ-ით იზრდება?“ სწორი პასუხი იყო 3000 წელი.

ჭაობის განვითარების ძირითადი ეტაპები

ვირუს ჭაობი, თომას ტული: ეს ბილიკი ლაპემაში ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარულია, რადგან იგი ადვილად ხელმისაწვდომია. სათვალთვალ კომპურიდან (იხ. ფოტო მომდევნო გვერდზე) რეგიონის შთამბეჭდავი ხედი მოჩანს. ჭაობებში, სადაც ტენიანობა დიდია, ტორფის სქელი ფენა წარმოიშობა და ტორფის ხავსის ფენებითაა დაფარული. ისინი ზრდისთვის უნიკალურ გარემოს ქმნის. გარდა ამისა, ჭაობი უფრო მეტ ჟანგბადს წარმოშობს, ვიდრე ტყე. ფოტოსინთეზის ეფექტური შესაძლებლობების გამო, ჭაობების შენარჩუნება მნიშვნელოვანია, რადგან ჩრდილოეთ განედებზე დღეები მოკლეა და მზიანი დღეებიც იშვიათია.

ეროვნულ პარკში მრავალი ბილიკია. ზოგი მათგანი დაკეტილია, რადგან პარკის ვიზიტორთა დიდი რაოდენობის შედეგად ბილიკები ზიანდება.

თახეების დამბა (ზემოთ) და თახეების ხე (მარჯვნივ)

ცხოველები

ისევე როგორც მთელ ესტონეთში, ეროვნულ პარკში მაგალობელი ჩიტები გავრცელებული პოპულაციაა. ტყის დიდი, დაუნაწევრებელი ტერიტორიები, რომლებსაც ადამიანის ხელი არ შეხებია, ფასდაუდებელი ჰაბიტატია განსაკუთრებით იშვიათი ფრინველებისთვის, როგორიცაა თეთრკუდა არწივი და ჩრდილოეთის ქორი (*Accipiter gentilis*), ასევე დიდი

ძუმღმწოვრებისთვის, როგორიცაა ყავისფერი დათვი, ფოცხვერი, ცხენ-ირემი (დომბა) და გარეული ღორი. ეროვნულ პარკში გარკვეულ პრობლემას ქმნის თახეების დიდი პოპულაცია. ისინი მდინარეებს ხერგავენ, რაც ხელს უშლის თევზების სახეობათა მიგრაციას ზღვიდან მდინარეებში. ამიტომაც ლაპემა პარკში თახეებზე ნადირობა ნებადართულია.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

მენეჯმენტის ზონები ლაჰემას ეროვნულ პარკში

ლაჰემას პარკში კონსერვაციის სამუშაოები შემზღუდავ წესებს ეფუძნება. პარკში მენეჯმენტის შემდეგი ზონებია გამოყოფილი:

- ბუნებრივი ნაკრძალი (ტერიტორიის 0,1%). ეს ზონა მკაცრად არის დაცული და საზოგადოებისთვის დახურულია.
- არამართული ზონები (ტერიტორიის 28%). აქ ნებადართულია კენკროვანისა და სოკოს შეგროვება, მაგრამ სხვა ეკონომიკური საქმიანობა აკრძალულია.
- შეზღუდული მართვის ზონა: აქ ნებადართულია საქმიანობები, რომლებიც აკმაყოფილებს შეზღუდვების მოთხოვნებს.

ეროვნული ტყის მართვა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ფინანსდება. თვითონ პარკს თავისი შემოსავალი არა აქვს, რადგან პარკში შესვლა უფასოა. ზოგიერთი ფართობი კერძო მფლობელობაშია. არამართულ ზონებზე მიწის გადასახადი არ არის დაწესებული. სახელმწიფო სუბსიდია წლიურად არის 110 ევრო ჰექტარზე, ხოლო შეზღუდული მართვის ზონებში სუბსიდია თითოეულ ჰექტარზე ამ თანხის ნახევარს შეადგენს. თუმცა ტყის კერძო მფლობელები ჩივიან, რომ ეს მაღიან მცირე თანხაა.

სანაპირო ზოლზე, ზღვიდან 100 მეტრის მანძილზე, მშენებლობა აკრძალულია, ასევე კუნძულებიდან 200 მეტრის მანძილზე. თუმცა კონსერვაციის მართვის აქტი გზების მშენებლობის საშუალებას იძლევა. ჩვენ მოვინახულეთ სანაპირო და ვნახეთ ტერიტორიები, სადაც შენობები არ არის, ასევე ვნახეთ ზოგიერთი გამონაკლისიც, მაგალითად, მეთევზეთა ქოხები.

გეოს

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

2 ესტონეთის გარემოს დაცვის სამინისტრო, სატყეო დეპარტამენტი

დრო	აქტივობები
09:15 – 9:30	სამინისტროში წასვლა
09:30 – 11:00	მისალმება; პრეზენტაცია ესტონეთის კანონმდებლობისა და სტრუქტურული ცვლილებების შესახებ, რომლებიც დამოუკიდებლობის მიღების შემდეგ და ევროკავშირში შესვლის პროცესში მოხდა; პრეზენტაცია სატყეო სექტორის ინსტიტუტების, ზედამხედველობის სააგენტოების, ტყეზე პასუხისმგებელი სამეთვალყურეო დაწესებულებების, დაცულ ტერიტორიებზე პასუხისმგებელი ინსტიტუტების და მათი ფუნქციების შესახებ; ტყის მესაკუთრეობის ფორმები, ნადირობაზე პასუხისმგებელი დაწესებულებები; კითხვა/პასუხი.
11:00 – 11:30	შესვენება (ჩაი/ყავა)
11:30 – 13:00	კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურები, საველე და საოფისე სამუშაო, ინსპექტირების პროცედურისთვის გამოყენებული ადჟურვილობა, ზოგადი სტრუქტურა; ტყის მართვის გეგმების განვითარების, ოპერირებისა და კონტროლის პროცედურები, ხე-ტყის ჭრის, ტრანსპორტირებისა და პირველადი დამუშავებისა და კონტროლის სისტემა; ელექტრონული თვალთვალის სისტემის ფუნქციონირება.
13:00 – 14:30	ლანჩი
14:30 – 16:00	ნადირობის, თევზაობის და ზოგადად ბიომრავალფეროვნების კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურა.
16:00 – 18:00	ქალაქის დათვალიერება
19:00	სადილი გარემოს დაცვის სამინისტროს სახელით

ორშაბათი, 2016 წლის 22 აგვისტო

პროგრამა

ესტონეთის გარემოს დაცვის სამინისტროს სატყეო დეპარტამენტი

მისალმება

სასწავლო ტურის მეორე დღე ესტონეთის სატყეო სექტორის შესახებ ინფორმაციის გაცნობას მიემდგვნა. საუბარი შეეხო კანონმდებლობას და ორგანიზაციული სტრუქტურის ცვლილებებს, რომლებიც ესტონეთში დამოუკიდებლობის მიღების შემდეგ და ევროკავშირთან მიერთების პროცესში განხორციელდა. ესტონელმა კოლეგებმა ისაუბრეს სატყეო პოლიტიკაზე და დაცულ ტერიტორიებზე პასუხისმგებელი უწყებების, მართვისა და ზედამხედველობის, ტყის მესაკუთრეობის ფორმების (კერძო, მუნიციპალური, სახელმწიფო), ნადირობაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურების, ტყის ინსპექტირების პროცედურების და ტყის მართვის გეგმების განხორციელებისა და კონტროლის პროცედურების შესახებ.

„ჩვენ მოხარულნი ვართ მოგესალმოდნენ ჩვენთან, ესტონეთში!“ ამ თბილი სიტყვებით დაიწყო თავისი მისალმება ბატონმა მარკო ლამპამ, ესტონეთის გარემოს დაცვის სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის მოადგილემ. თავის მისასალმებელ სიტყვაში მან ხაზგასმით მიუთითა საქართველოსა და ესტონეთს შორის არსებულ თანამშრომლობაზე. მან აღნიშნა, რომ მათ ქართველ კოლეგებთან ყოველთვის ჰქონდათ კეთილი და ახლო ურთიერთობები, და რომ ისინი დაინტერესებულნი იყვნენ სიახლეების გაგებით. და ბოლოს, ბატონმა ლამპამ ქართველ სტუმრებს

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

უსურვა სასიამოვნო ვიზიტი ესტონეთში და იმედი გამოთქვა, რომ მონაწილენი მიიღებდნენ მათთვის საინტერესო ინფორმაციას, რომელსაც სამშობლოშიც გამოიყენებდნენ.

ქართველთა დელეგაციას ასევე გულითადად მიესალმა საქართველოს ელჩი ესტონეთში, ქ-ნი თეა ახვლედიანი. მან ხაზგასმით მიუთითა ამ შეხვედრის მნიშვნელობაზე, რადგან „გარემოსდაცვითი სექტორი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია ორ ქვეყანას - საქართველოსა და ესტონეთს შორის მოლაპარაკებებისას“. მან მიუთითა ორ ქვეყანას შორის არსებულ ღრმა და ძლიერ ორმხრივ

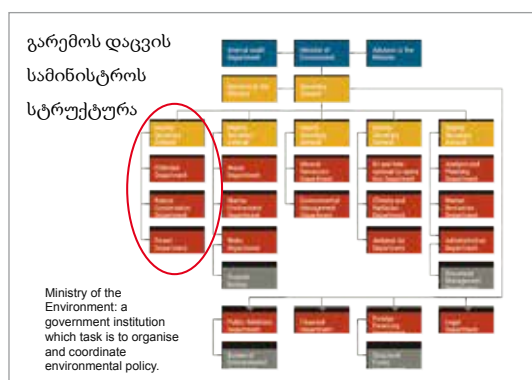
თანამშრომლობაზე და რომ იგი კმაყოფილია, რომ ესტონეთის მთავრობა მზად არის თავისი გამოცდილება გაუზიაროს ქართულ დელეგაციას. ელჩმა აღნიშნა, რომ ყველაზე მნიშვნელოვანი არის ბალტიისპირელი მეგობრებისაგან მოვისმინოთ არა მხოლოდ წარმატებების, არამედ წარუმატებლობისა და ხარვეზების შესახებ.

ესტონელ კოლეგებს მიესალმა ქ-ნი ნელი კორკოტაძე, ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსი ინსპექტორი. მან მადლობა გადაუხადა ესტონელ კოლეგებს და მასპინძლებს გამოცდილების გაზიარების შესაძლებლობისთვის.

სატყეო სექტორი ესტონეთში - გარემოს დაცვის სამინისტროს სტრუქტურა და ადმინისტრირების სფერო

მარკუ ლამპი, ესტონეთის გარემოს დაცვის სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის მოადგილე

გარემოს დაცვის სამინისტროს მიზანია ისეთი პირობების შექმნა, რომელიც ჩვენთვის და მომავალი თაობებისთვის უზრუნველყოფს მრავალფეროვან ბუნებას და სუფთა საცხოვრებელ გარემოს, ასევე, ბუნებრივი რესურსების მდგრად გამოყენებას. გარემოს დაცვის მინისტრია ზ-ნი მარკო პომერანცი, პროფესიით გეოლოგი, რომელიც უკვე ერთი წელია ამ თანამდებობაზე მუშაობს.

გარემოს დაცვის სამინისტროში 18 დეპარტამენტი. ჩვენი განყოფილება მოიცავს თევზჭერის, ბუნების კონსერვაციის და სატყეო დეპარტამენტს.

გარემოს დაცვის სამინისტრო ესტონეთის ყველა რეგიონში მოქმედებს

ხელისუფლების პასუხისმგებლობა

გარემოსდაცვითი საბჭო აღმასრულებელი ორგანოა - იგი პასუხისმგებელია სახელმწიფო პოლიტიკის, პროგრამებისა და სამოქმედო გეგმების განხორციელებაზე, რომლებიც გარემოსდაცვით საკითხებს ეხება, სატყეოს ჩათვლით. სატყეო სფეროში მისი ამოცანა მოიცავს შემდეგს: მონიტორინგი (ჰაბიტატის, ნადირობის, და ა.შ.), ხე-ტყის ჭრის ნებართვები (როგორც დაცულ ტერიტორიებზე, ისე კომერციულ ტყეებში), ტყის განაშენიანების აქტივობების ზედამხედველობა და უმაღლესი ხარისხის რეპროდუქციული მასალის მომცემი კორომების შეფასება.

გარემოს დაცვის ინსპექცია ზედამხედველობას უწევს ბუნებრივი გარემოსა და მისი რესურსების გამოყენებას; იგი პასუხისმგებელია გარემოსდაცვით დარღვევებზე, ხოლო 2011 წლიდან სისხლისსამართლებრივი საქმეების გამოძიებასაც ახორციელებს.

სატყეო სექტორში მონაცემების შეკრებისა და ანალიზის თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ესტონეთის გარემოსდაცვითი სააგენტო. მისი მიზანია საიმედო გარემოსდაცვითი ინფორმაციის უზრუნველყოფა ესტონეთის გადაწყვეტილების მიმღებთათვის, ასევე, ფართო საზოგადოებისა და ორგანიზაციებისთვის - როგორც ესტონეთის ფარგლებში, ისე მის გარეთ. ესტონეთის გარემოსდაცვითი სააგენტო აწარმოებს ეროვნული რეესტრის მონაცემთა ბაზას - 'სატყეო რესურსების გაანგარიშება' (სატყეო რეესტრი). ეს მომსახურება ყველასთვის უფასოდ არის ხელმისაწვდომი.

მიწის საბჭო აქტიურად მონაწილეობს მიწის ეროვნული პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაში და საზოგადოებას აწვდის განახლებულ ინფორმაციას მიწის შესახებ. ეს საბჭო პასუხისმგებელია მიწის კადასტრის წარმოებაზე; იგი ასევე კოორდინირებასა და ორგანიზებას უწევს მიწის შეფასებასთან, გეოდეზიასთან, კარტოგრაფიასთან და გეოგრაფიულ ინფორმაციასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

ესტონეთის სახელმწიფო ტყეების უმრავლესობის მართვა ხდება სახელმწიფო სატყეო მართვის ცენტრის (FMC) მიერ. ეს კომერციული სამთავრობო ინსტიტუტია

- და იგი ერთადერთი ასეთი ტიპის ორგანიზაციაა ესტონეთში. მისი სტატუსი ითვალისწინებს მერქნის მოჭრასა და გაყიდვას სახელმწიფოს მეშვეობით, ხოლო, მეორე მხრივ, მას ევალება, არ მოახდინოს რაიმე პირდაპირი შემოსავლების გენერირება, თუ იგი არ ემსახურება ყველას. აქ იგულისხმება ტყის უნიკალური ლანდშაფტის შენარჩუნება, გარემოსადმი კეთილგანწყობილი სატყეო სამუშაოების წარმოება და რეკრეაციული შესაძლებლობების შექმნა, რაც უფასო არის ყველასთვის. აქ მოცემულია რამდენიმე მონაცემი, რომლებიც აღწერს ამ დაწესებულების სტატუსს. FMC-ის მონაცემები 2015 წელს::

- თანამშრომელი - 726
- ბრუნვა ევროში - 165,2 მილიონი ევრო

- მოგება - 36,6 მილიონი ევრო
- მათ მიერ ბიუჯეტში შეტანილი თანხა - 18,3 მილიონი ევრო
- მიწის გადასახადი სულ - 4,6 მილიონი ევრო

ფონდი 'კერძო სატყეო ცენტრი' კიდევ ერთი არამომგებიანი კომპანიაა, რომელიც ხელს უწყობს ტყის მდგრად მართვას კერძო ტყეებში. მისი საქმიანობა მოიცავს შემდეგს: ფინანსური დახმარების ორგანიზება კერძო სატყეო მეურნეობებში და კერძო ტყეების მფლობელებისთვის, სატყეო პროექტებისა და პროგრამებისთვის ფონდების მოთხოვნა, კერძო სატყეო სექტორთან დაკავშირებული ინფორმაციის ანალიზი და გამოქვეყნება, და სხვადასხვა ინსტიტუტებთან თანამშრომლობა.

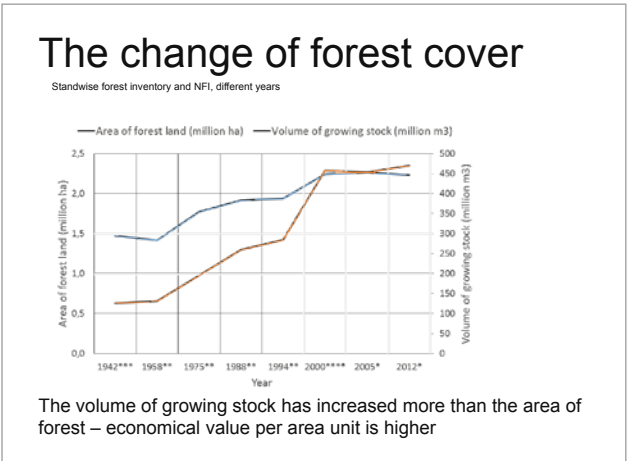
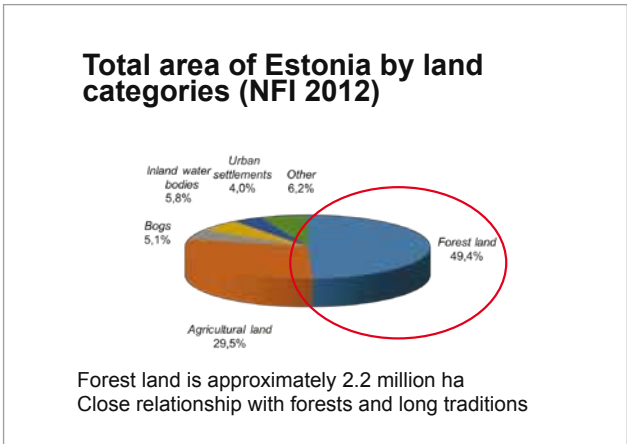
სატყეო სექტორის განვითარება ესტონეთში

მარკუ ლამპი, ესტონეთის გარემოს დაცვის სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის მოადგილე

მომდევნო პრეზენტაციაში განხილული იყო შემდეგი საკითხები:

- ძირითადი მონაცემები სატყეო სექტორის შესახებ

- სატყეო სექტორის განვითარება (სატყეო პოლიტიკა და კანონმდებლობა, მიწის რეფორმა)
- საზოგადოების მონაწილეობა
- ბუნების კონსერვაცია

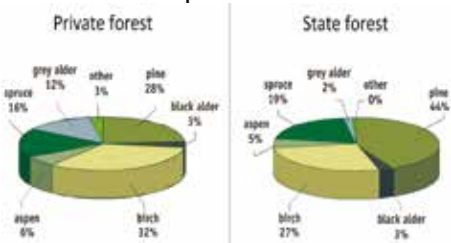

ამ მონაცემების გამოყენებით შესაძლებელია გაკეთდეს გარკვეული დასკვნები ესტონეთის შესახებ. როგორც შესავალში ითქვა, ტყის ფართობი ბოლო 70 წლის განმავლობაში 1,5-ჯერ გაიზარდა. ხოლო არსებული რეზერვების მოცულობა კიდევ უფრო მეტად გაიზარდა. ამას ორი მიზეზი აქვს: გაიზარდა ტყის ფართობები და თვით მერქნის მოცულობა ძველ კორომებში, რადგან ხე-ტყის ჭრა ნაკლებია. ვიდრე ზრდის ტემპი. გარდა ამისა, მასზე ზემოქმედებას ახდენს ზრდის გაუმჯობესებული პირობები: უფრო თბილი კლიმატი, აზოტისა და ნახშირორჟანგის შემცველობა და ზოგადად სატყეო მეურნეობის გაუმჯობესება.

სახელმწიფო ტყეებში ხეების სახეობებს მეტი ეკონომიკური ღირებულება აქვთ. ალბათ ერთ-ერთი მიზეზია სახელმწიფო ტყეებში ტყის განაშენიანების აქტიური ღონისძიებები, მას შემდეგ რაც შეიქმნა ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი. თუ მოხდება ტყის გაჩეხვა და არ მოხდება მისი აღდგენა წიწვოვანი ხეებით, მაშინ მას ჩაანაცვლებს ფოთლოვანი ტყე (ძირითადად არყის ხე, ვერხვი, მოცხარი და ტირიფი). ეს სახეობები სწრაფად იზრდება, მაგრამ სხვა სახეობებივით მაღალი ეკონომიკური ღირებულება არ აქვთ. კერძო ტყეებში ტყის განაშენიანების გაუმჯობესების მიზნით შექმნილია მხარდაჭერის პროგრამები.

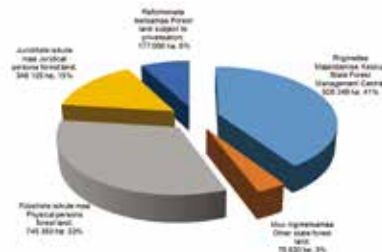

Distribution of forest land area by dominant tree species

In the state forest the share of tree species with greater economical value is higher

Forest ownership (NFI 2014)

Forest sector development

ტყის საკუთრების ფორმები ციფრებში ასახული: სახელმწიფოს საკუთრებაში არის მილიონ ჰექტარზე მეტი ფართობის ტყე, რომელიც ესტონეთის ტყის საფარის 44%-ს შეადგენს; კერძო სექტორის მფლობელობაში არის ტყის საფარის 28%, რომელიც მოიცავს როგორც ფიზიკურ, ისე იურიდიულ პირებს; სატყეო მიწის 8% კვლავ პრივატიზების პროცესშია (ეს არის ტყეები, რომლის მფლობელი ვერ დადგინდა საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ) და უახლოეს მომავალში მოსალოდნელია მათი პრივატიზება.

სატყეო სექტორის განვითარება

ესტონეთში, 1990-იანი წლების დასაწყისში, სატყეო სექტორი ძირითადად ორგანიზებული იყო საბჭოთა პერიოდში არსებული სტრუქტურის საფუძველზე. საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლა და გარემოსდაცვითი ახალი სტანდარტების შემოღება წელი და რთული პროცესი აღმოჩნდა. ცხადი გახდა, რომ საჭირო იყო სატყეო სექტორის ძირეული ცვლილება:

- საკანონმდებლო ბაზის რეფორმირება ტყის მართვის მიზნებისთვის
- ტყის მდგრადი მართვის მიზნების ჩამოყალიბება
- სატყეო სექტორის სახელმწიფო ადმინისტრირების რეფორმირება
- ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრის შექმნა
- ტყის კერძო მესაკუთრეებისთვის დახმარების სისტემის შექმნა

ძირითადი საკითხები (1990-იანი წლების პირველ ნახევარში):

1991 წლიდან, მას შემდეგ რაც ესტონეთმა აღიდგინა დამოუკიდებლობა, სატყეო სექტორში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოხდა. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ესტონეთის ყოფილ რესპუბლიკაში (1918-1940) კერძო საკუთრებაში მყოფი სატყეო მიწების დაბრუნება მათი ისტორიული მესაკუთრეებისთვის. კერძო სატყეო საკუთრების შექმნითა და ზრდით გაიზარდა მერქნის წარმოების ინდუსტრია.

ტყის ადმინისტრირების საბჭოთა სტრუქტურა უკვე აღარ ფუნქციონირებდა; მთავრობას და სახელმწიფო სატყეო დეპარტამენტს აღარ შეეძლო ტყის ეფექტური გაკონტროლება. აუცილებელი გახდა ტყის ადმინისტრირებისა და პოლიტიკის ძირეული ცვლილებები.

სატყეო პოლიტიკის დამტკიცებას მოჰყვა ტყის კანონის მიღება (1999 წელს), რომლის საფუძველზეც ფუნდამენტურად შეიცვალა სახელმწიფო ტყეების ადმინისტრირება. ორივე პოლიტიკური დოკუმენტი მკაფიოდ აცხადებს, რომ სახელმწიფო ტყეების ნორმატიული ფუნქციები უნდა გაიმიჯნოს მისი პრაქტიკული მართვისაგან.

ამ მიზნით, 1999 წელს, ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრი (RMK) შეიქმნა.

საბჭოთა პერიოდში სატყეო სექტორი ერთი კანონით რეგულირდებოდა: ესტონეთს უნდა დაეცვა ტყის კოდექსი, რომელიც ძირითადად იყო ასლი კანონისა, რომელიც საბჭოთა კავშირის ყველა რესპუბლიკაში მოქმედებდა. ესტონეთის ტყის აქტის პირველი ვერსია პარლამენტმა 1993 წელს მიიღო. ამ ახალმა აქტმა მნიშვნელოვანი ზემოქმედება იქონია კერძო ტყეების მართვაზე. მასში ჩამოყალიბდა კერძო ტყეების გამოყენების პირობები. 1993 წელს არ იყო გათვალისწინებული ხე-ტყის ჭრის დიდი ზრდა, რის გამოც ტყეში შესაძლებელი გახდა გარკვეული უკანონო საქმიანობების განხორციელება.

1995 წლის დასაწყისში, ტყის სექტორის განვითარების დაჩქარებისა და საკანონმდებლო რეფორმის საფუძვლის გაუმჯობესების მიზნით, გარემოს

დაცვის სამინისტრომ გადაწყვიტა განეხორციელებინა ესტონეთის სატყეო განვითარების პროგრამა, რომელიც უზრუნველყოფდა ეროვნული სატყეო პოლიტიკის ამოცანების ფორმულირებას. ეს პროცესი მოიცავდა შემდეგს

- სატყეო სექტორის ზოგადი ამოცანების განსაზღვრა; და
- ამ ამოცანების მისაღწევად საჯარო სექტორის მიერ განსახორციელებელი საქმიანობის განსაზღვრა.

სატყეო პოლიტიკის დოკუმენტი ესტონეთის პარლამენტმა პირველად 1997 წელს დაამტკიცა. სატყეო პოლიტიკას ხელს უწყობს ქვეყანაში არსებული მიდგომა ტყის მასალებისა და ტყესთან დაკავშირებული სოციალური სარგებლის მიმართ. მათ მიაჩნიათ, რომ ამ პოტენციალს სჭირდება ხელშეწყობა იმგვარად, რომ არ დაიკარგოს ან არ შემცირდეს ტყის სხვა ღირებულებები ან მისგან მიღებული სხვა სახის სარგებელი.

სატყეო პოლიტიკაში ხაზგასმითაა მითითებული სახელმწიფო და საჯარო სატყეო სექტორის ადმინისტრირების როლსა და პასუხისმგებლობაზე. პოლიტიკა ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ამოცანად განსაზღვრავს კერძო სატყეო მეურნეობების დახმარებას. ამ მიზნის მისაღწევად 1999 წელს შეიქმნა კერძო სატყეო ცენტრის ფონდი, რომელიც ხელს უწყობს გარემოსადმი კეთილგანწყობილი და ეფექტური მენეჯმენტის დანერგვას ესტონეთის ტყეებში, რისთვისაც აქცენტი კეთდება მიწის მესაკუთრეთა ცოდნის ამაღლებაზე და სახელმწიფო დაფინანსების გამოყენებაზე.

სატყეო პოლიტიკის განხორციელების პროცესისთვის გარკვეული ხარვეზები იყო დამახასიათებელი, რადგან არ არსებობდა ღონისძიებათა განხორციელების ერთიანი გეგმა. 1999 წლის ბოლოს, სატყეო პოლიტიკით განსაზღვრული აქტივობების განხორციელების კოორდინირებისა და საჭირო რესურსების უზრუნველყოფის მიზნით, გარემოს დაცვის სამინისტრომ დაიწყო სატყეო განვითარების გრძელვადიანი პროგრამის შემუშავება.

ესტონეთის სატყეო განვითარების პროგრამა (2010 წლამდე) ესტონეთის რიიგიკოგუმ (პარლამენტმა) 2002 წელს დაამტკიცა. იგი ეფუძნება კანონს მდგრადი განვითარების შესახებ და მისი აღსრულებისთვის განსაზღვრულ ღონისძიებებს.

2009 წლის დასაწყისში დაიწყო მუშაობა სატყეო განვითარების პროგრამაზე შემდგომი ათწლეულისთვის. იგი დაეფუძნა სატყეო პოლიტიკას, ესტონეთის გარემოსდაცვით პოლიტიკას (განსაზღვრულია 2030 წლამდე) და მის სამოქმედო გეგმას 2007-2013 წლებისთვის. პროგრამის პრინციპები მჭიდრო კავშირშია ბუნების კონსერვაციის პროგრამასთან (განსაზღვრულია 2020 წლამდე), რომელიც პარალელურად მზადდებოდა.

სატყეო განვითარების პროგრამისა და მისი სამოქმედო გეგმის განხორციელების პასუხისმგებლობა გარემოს დაცვის სამინისტროს ეკისრება. პროცესი ღია იყო საზოგადოებისათვის და მასში ყველა დაინტერესებული ჯგუფი მონაწილეობდა.

მიწის რეფორმა

ესტონეთმა თავისი დამოუკიდებლობა 1991 წელს აღიდგინა და დაიწყო მისი ეკონომიკის აღდგენა, რაც ძირითადად კერძო საკუთრების განვითარებაზე იყო ორიენტირებული. დაიწყო მიწების დაბრუნება ადრინდელი მფლობელებისთვის და შეიქმნა პირობები სატყეო მიწების პრივატიზებისთვის. მიწის 8%-ზე ჯერ კიდევ არ არის დადგენილი საკუთრების ფორმა, რადგან მათ ყოფილი მესაკუთრე არ გამოუჩნდა და არც საჯარო აუქციონით გაყიდულა.

ესტონეთის კონსტიტუციის თანახმად, ყველა ადამიანს აქვს უფლება თავისუფლად მიიღოს ინფორმაცია, რომელიც საერთო მოხმარებისთვის ვრცელდება. ყველა სამთავრობო ორგანო და მათი ოფიციალური პირები ვალდებული არიან გაავრცელონ ინფორმაცია მათი სამუშაოს შესახებ, გარდა იმ ინფორმაციისა, რომლის გამჟღავნებაც კანონით არის აკრძალული, და იმ ინფორმაციისა, რომელიც მხოლოდ შიდა მოხმარებისთვის არის განკუთვნილი.

ესტონეთის სატყეო პოლიტიკა და სატყეო განვითარების პროგრამა ღია პროცესით მომზადდა, რომელშიც ჩართული იყვნენ ტყის სექტორით დაინტერესებული მხარეები, მათ შორის, ადმინისტრაციული სექტორიდან, კერძო სექტორიდან და სხვა ორგანიზაციებიდან, ასევე, ცალკეული მოქალაქეები. თანამშრომლობა განხორციელების პროცესშიც გრძელდება და იგი ასევე აქტუალურია სატყეო პროგრამისა და ტყის აქტის შემდგომი განვითარების ფაზაშიც.

მთავრობის დადგენილება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ საზოგადოების ჩართულობას მოითხოვს, რადგან ამ დროს ხდება გადაწყვეტილების მიღება გარემოსდაცვით საკითხებზე. ეს ნიშნავს, რომ გადაწყვეტილების მიმღები პირები მასმედიის საშუალებით საზოგადოებას აცნობენ თავიანთ გადაწყვეტილებებს და მათ საფუძვლებს. ამ დროს დიდი ყურადღება ექცევა საზოგადოების მიერ გაკეთებულ კომენტარებს და იმასაც, თუ რა ფარგლებში იქნა გათვალისწინებული საზოგადოების მხრიდან მიღებული შენიშვნები. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცესში წარმოდგენილი საჩივრები და მოთხოვნები უნდა წარუდგინონ კომპეტენტურ ორგანოს, რომელიც პასუხისმგებელია ანგარიში წარუდგინოს განმცხადებელს იმ ღონისძიებათა შესახებ, რომლებიც წამოჭრილი პრობლემის მოგვარების მიზნით განხორციელდა.

სატყეო განვითარების პროგრამა 2020

განვითარების პროგრამის მთავარი ამოცანაა უზრუნველყოს ტყის სიცოცხლისუნარიანობა და პროდუქტიულობა, მისი მრავალფეროვნება და ეფექტურობა.

- ქვეამოცანა 1. ტყე, როგორც განახლებადი ბუნებრივი რესურსი, გამოყენებული უნდა იქნეს მერქნად და ენერგეტიკაში, მისი ზრდის გათვალისწინებით
- ქვეამოცანა 2. ტყის აღდგენის სამუშაოები უნდა

განხორციელდეს ჭრის შემდგომი რეგენერაციის მეშვეობით, რათა შენარჩუნდეს ტყის პროდუქტიულობა

- ქვეამოცანა 3. გადაშენების საფრთხის პირას მყოფი სახეობებისა და ესტონეთისთვის დამახასიათებელი პოპულაციების კარგ მდგომარეობაში შენარჩუნების მიზნით, ტყის სულ მცირე 10% მკაცრ დაცვას უნდა დაექვემდებაროს და ტყის ასეთი ნაკრძალების ფართობები უნდა გაიზარდოს. *ess of strictly protected forests should be improved*

ტყის მესაკუთრეთა ასოციაციები

სამთავრობო ინსტიტუტებთან ერთად, კერძო მესაკუთრეებს დახმარებას უწევენ არასამთავრობო ორგანიზაციები. ესენია ე.წ. ტყის მესაკუთრეთა ასოციაციები. ისინი აერთიანებენ სხვადასხვა მესაკუთრეებს, რათა დაეხმარონ მათ დოკუმენტების წარმოებაში და მერქნის გაყიდვაში, ასევე, დახმარებას უწევენ ზოგიერთი ძვირადღირებული სამეურნეო ამოცანის გადაწყვეტაში (მაგ., ნერგების შეძენა). მართალია, ეს ასოციაციები სახელმწიფოსაგან და ადგილობრივი ხელისუფლებისაგან დამოუკიდებელნი არიან, მაგრამ მათ შექმნას სახელმწიფო დიდად უწყობს ხელს. მაგალითად, სატყეო ასოციაციებს შეუძლიათ დახმარებისთვის მიმართონ (წელიწადში ერთხელ) გარკვეული აქტივობებისთვის და ოპერაციული ხარჯებისთვის. ტყის მესაკუთრეთა ასოციაციის აღიარებისთვის საჭიროა, რომ იგი იყოს:

- არასამთავრობო და არამომგებიანი ორგანიზაცია
- მან უნდა იმუშაოს ტყის კერძო მესაკუთრეთა ინტერესებისთვის და მათი საჭიროებებიდან გამომდინარე
- უნდა მოიცავდეს სხვადასხვა ტიპის მესაკუთრეს: არაკომერციულს, სატყეო მეურნეობების მესაკუთრეებს, კომერციულ სატყეო კომპანიებს და ა.შ.
- იგი უნდა ეხმარებოდეს კერძო მესაკუთრეებს - აძლევდეს რჩევებს და უწევდეს კონსულტაციებს,

ორგანიზებას უწევდეს შეხვედრებს, ეხმარებოდეს მხარდაჭერის მიღებაში, დახმარებას უწევდეს ერთობლივ ეკონომიკურ აქტივობებში, და ა.შ.

შეჯამება

სატყეო რეფორმა მოიცავდა ეკონომიკურ, ადმინისტრაციულ და საკუთრების ფორმების ცვლილებებს:

- სატყეო ადმინისტრაციის ფუნქციების ცვლილებამ გამოიწვია კერძო სერვისების განვითარება;
- მერქანზე და სხვა პროდუქტებზე არ არის ფიქსირებული ფასები;
- სახელმწიფო ტყეებში შესაძლებელი გახდა ეკონომიკური საქმიანობის განხორციელება (ტყის განაშენიანებით დაწყებული, მორების გაყიდვით დამთავრებული);

ამის შედეგად, 1992 წლიდან მოყოლებული, სახელმწიფო ტყეების მართვის ეფექტურობა ოთხჯერ გაიზარდა, ხოლო სატყეო მრეწველობა ერთ-ერთ მნიშვნელოვან დარგად ჩამოყალიბდა. ადმინისტრაციული ცვლილებები მოიცავდა შემდეგს:

- ეკონომიკური აქტივობები გამოიყო ზედამხედველობის ფუნქციებისაგან
- სახელმწიფო ტყის მენეჯერის პასუხისმგებლობა მხოლოდ ამ საკუთრებით შემოიფარგლება
- შეიქმნა სპეციალური ინსტიტუტები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ექსტენციების სამსახურებს და ზედამხედველობას
- და დასრულდა სახელმწიფოს მონოპოლია ტყის ინვენტარიზაციისა და მართვის პროცესებზე.

ამ ცვლილებების შედეგად გაიზარდა ხარჯთეფექტურობა, გაუმჯობესდა ზედამხედველობა

და კონტროლი და გაუმჯობესდა ტყეში დანაშაულის პრევენცია. მესაკუთრეობის ცვლილების შედეგად ტყის 60% კერძო მფლობელობაში გადავიდა და მოხდა სატყეო მრეწველობის პრივატიზება. საბოლოოდ ეს აისახა ხე-ტყის წარმოების ზრდაზე კერძო ტყეებში და სატყეო ინდუსტრიის განვითარებაზე.

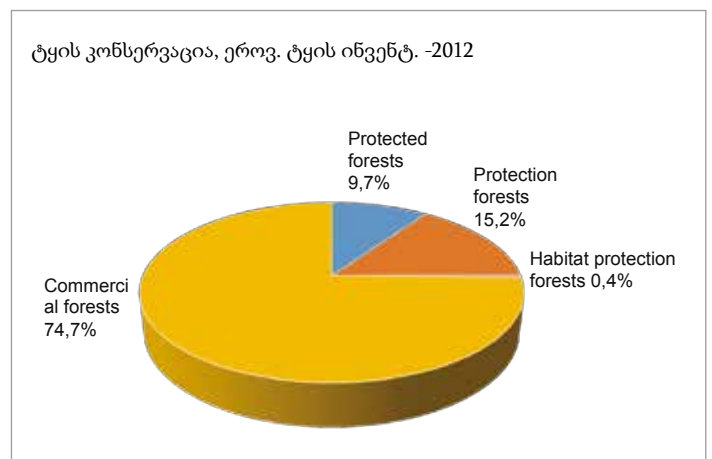
სატყეო სტრატეგია 2013

ტყის ახალი სტრატეგია განსაზღვრავს საკვანძო პრინციპებს, რომლებიც საჭიროა ტყის მდგრადი მართვის განმტკიცებისთვის, კონკურენტუნარიანობის გაუმჯობესებისთვის და სამუშაო ადგილების შექმნისთვის, განსაკუთრებით, სოფლად. ამავდროულად უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ტყის დაცვა და ეკოსისტემების სერვისები. სტრატეგიაში ასევე აღნიშნულია, თუ როგორი გზით აპირებს ქვეყანა ევროკავშირის ტყისთან დაკავშირებული პოლიტიკის განხორციელებას.

ტყე და ბუნების კონსერვაცია

ბუნების კონსერვაცია ეროვნული დოკუმენტებით რეგულირდება, რაც შესაბამისობაშია საერთაშორისო და ევროკავშირის დებულებებთან. ძირითადი სამართლებრივი დოკუმენტებია:

- ბუნების კონსერვაციის კანონი, ბუნების კონსერვაციის განვითარების გეგმა
- ევროკავშირის დირექტივები - ფრინველების, ჰაბიტატისა და ზოოსამყაროს დირექტივების ჩათვლით
- ევროკავშირი ასევე არეგულირებს ინვაზიური სახეების გავრცელების და ვაჭრობის საკითხებს
- კონვენცია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ, RAMSAR-ის კონვენცია

დაცვის სხვადასხვა ტიპები გამოიყენება, დაცვის მიზნიდან გამომდინარე.

ტყის მენეჯმენტთან დაკავშირებითაც სხვადასხვა შეზღუდვები გამოიყენება, დაცვის მიზნებიდან გამომდინარე.

ტყის მართვის მენეჯმენტის შეზღუდვები სხვადასხვა სიმკაცრისაა - აბსოლუტური აკრძალვით დაწყებული (ტყის ნაკრძალები), მცირე შეზღუდვებით დასრულებული.

სატყეო განვითარების პროგრამის (2020) შესაბამისად, ნაკრძალების ფართობი მთელი სატყეო ტერიტორიების 10%-ზე ცოტა მეტს შეადგენს.

დაცული სატყეო ტერიტორიების განაწილება დაცვის მიზნების მიხედვით, ეროვნული სატყეო ინვენტარიზაცია - 2012

Reason for protection	Area (1000 ha)	Share of different protection categories (%)		
		from total protected area	in SFMC**	in other forests
Strict nature reserves and special management zones	160,6	28,4	39,9	13,7
Limited management zones	125,5	22,2	16,3	29,7
Species protection site special management zones	27,7	4,9	5,1	4,7
Species protection site limited management zones	41,1	7,3	10,7	2,9
Special conservation areas	51,4	9,1	8,2	10,2
Water protection forests	103,6	18,3	8,1	31,4
Other reasons	55,9	9,9	11,8	7,4
Total protected forest area	565,8	100,0		

** SFMC - State Forest Management Centre

ნადირობა ესტონეთში

საწყისი წერტილი: ცვლილებები მიწათსარგებლობის სფეროში

- მიწის პრივატიზაცია/ადრინდელი მფლობელებისთვის დაბრუნება
- საბაზრო ეკონომიკა და ეკონომიკური ზრდა
- დაიწყო გამოუყენებელი მიწების გამოყენება
- ერთიანი სოფლის მეურნეობის პოლიტიკა და სუბსიდიები
- სამონადირო სახეობების მიმართ მიყენებული ზიანი -- გაიზარდა/ამაღლა ცნობიერება

მონადირობის შესახებ კანონის ძირითადი ამოცანა:

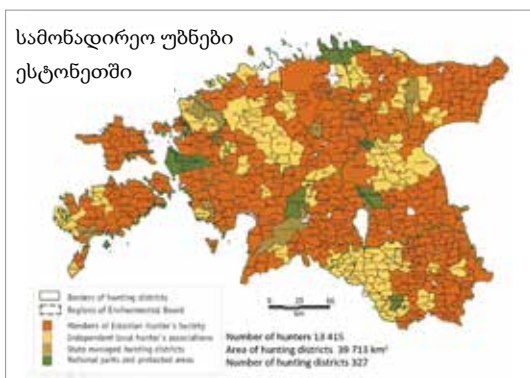
- სამონადირო პოპულაციებისთვის ხელსაყრელი მდგომარეობის შენარჩუნება
- მონადირეებისათვის ნადირობის დაბალფასიანი შესაძლებლობების უზრუნველყოფა
- დიდი სამონადირო ტერიტორიების მართვა
- მიწის მფლობელებისათვის შესაძლებლობების შექმნა, რათა მათ შეიმუშავონ თავიანთი მიწის გამოყენების პირობები.

მონადირობის შესახებ კანონში 2013 წლის შემდეგ შეტანილი ცვლილებები

სახელმწიფო ქმნის სამონადირო უბნებს მოზრდილ ცხოველებზე ნადირობისთვის. ასეთი ტერიტორიები

5000 ჰექტარს აღემატება. სამონადირო უბნები გაიცემა ნადირობის ნებართვით და ვალდებულებით - მოხდეს ყველა სახის ცხოველის მონიტორინგი სამონადირო უბნის ფარგლებში. მიწის მესაკუთრეს უფლება აქვს მონაწილეობა მიიღოს სამონადირო უბნის გაცემის პროცესში, ან დაიწყოს სამონადირო უბნის მომხმარებლის შეცვლის პროცესი. სამონადირო უბნის მომხმარებელს უნდა ჰქონდეს გაფორმებული ხელშეკრულება მიწის მესაკუთრესთან მიწის სამონადირო მიზნებით გამოყენების თაობაზე.

კონტრაქტში გათვალისწინებულია ცხოველების პრევენციის ან კომპენსაციის საკითხები. თუკი შეთანხმება ვერ მოხდება და ნადირობა აკრძალული არ არის, მიწის მესაკუთრეს შეუძლია გადასახადი დააკისროს მონადირეს წვეთილიქოსანი ნადირის დაზიანებისთვის. ეს გადასახადი არ აღემატება 100 ევროს 1 ჰექტარზე. მცირე ზომის ცხოველების მხრიდან დაზიანების თავიდან აცილების მიზნით, მიწის მესაკუთრეს უფლება აქვს თვითონ მოახდინოს მის მიწაზე მცირე ზომის ცხოველებზე ნადირობა, ან ორგანიზება გაუწიოს ასეთ ნადირობას. სახელმწიფო კვლავ ახდენს დიდი ზომის მტაცებელი ცხოველების მიერ მიყენებული ზიანის კომპენსაციას (მაგ., მგლის). სხვა ზიანის კომპენსაცია მონადირის პასუხისმგებლობაა, გარეული ღორის ჩათვლით.

გარეული სამონადირო სახეობები

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Elk/Moose	4 255	4 730	5 126	6 532	5815	6873
Wild boar	17 028	18 159	24 042	20 885	24909	32580
Red deer	497	693	829	1 047	1044	1252
Roe deer	5 075	1 211	1 548	2 884	4072	6264
Lynx	181	100	87	16	2	19
Wolf	130	151	80	78	38	103
Brown bear	57	53	55	38	36	49
Wild ducks	14 158	11 905	12 565	9 576	9786	8903
European Beaver	6 592	6 210	5 700	5 572	6557	6678

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

ტყის მენეჯმენტთან დაკავშირებული მონაცემების მართვა და კონტროლი მატი ვალგეპა, სატყეო დეპარტამენტის უფროსი სპეციალისტი

ბ-ნი ვალგაპას პრეზენტაცია შემდეგ ძირითად საკითხებს მოიცავდა:

- ტყის ინვენტარიზაცია (ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია, კორომის საფუძველზე ჩატარებული ინვენტარიზაცია)
- შეტყობინებები სატყეო საკითხებზე
- პრობლემების გადაწყვეტის აქტუალური ფორმები

ტყის შესახებ კანონში (აქტში) ჩამოყალიბებული ამოცანა:

§ 6. სახელმწიფო მოვალეობები ტყესთან მიმართებით
(1) სატყეო სფეროში სახელმწიფო მოვალეობები შემდეგ საკითხებს მოიცავს:

- 1) სატყეო სექტორის მართვა და ტყით დაფარული ტერიტორიების განვითარების გეგმების შედგენა; ამ მიზნით, სატყეო სექტორის მარეგულირებელი კანონმდებლობის შექმნა;
- 2) ტყის კარგ მდგომარეობაში შენარჩუნების უზრუნველყოფა;
- 3) სატყეო რესურსების გაანგარიშება;
- 4) კერძო სატყეო მეურნეობებისთვის დახმარების გაწევა;
- 5) სახელმწიფო ტყის ადმინისტრირება და მართვა;
- 6) სახელმწიფო ზედამხედველობის ორგანიზება;
- 7) ტყის ბიომრავალფეროვნების უზრუნველყოფა.

ტყის ინვენტარიზაციის მეთოდები:

1. ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია – გამოყენებული მონაცემები:
 - ტყის რესურსების სტატისტიკა სახელმწიფო დონეზე

- ტყის რესურსების ცვლილებების მონიტორინგი
 - საშუალო და გრძელვადიანი პროგნოზები
 - ტყის ნახშირბადის ბალანსის გაანგარიშება
2. ინვენტარიზაცია კორომის საფუძველზე ქვეუბნების დონეზე გამოყენებული მონაცემები:

- ტყის მართვის გეგმების კომპილაცია (ძირითადად)
- ტყის რესურსების სტატისტიკა სახელმწიფო დონეზე
- საშუალო და გრძელვადიანი პროგნოზები
- ტყის რეესტრში შეტანილი ყველა მონაცემი

ტყის აქტი § 11. ტყის კვლევა

(41) ტყის ინვენტარიზაცია ჩატარდება ტყის მთელი ტერიტორიის კვლევის სახით, რომელიც ეფუძნება საკადასტრო ან მენეჯმენტის ერთეულებს, ან გამოიყენება ინვენტარიზაციის სტატისტიკური მეთოდი. ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემები - გარდა ინვენტარიზაციის სტატისტიკური მეთოდით მოპოვებული მონაცემებისა - ტყის რესურსების რეესტრში ვალიდური იქნება მათი შეტანიდან ათი წლის განმავლობაში, ტყის რუკების მონაცემებთან ერთად.

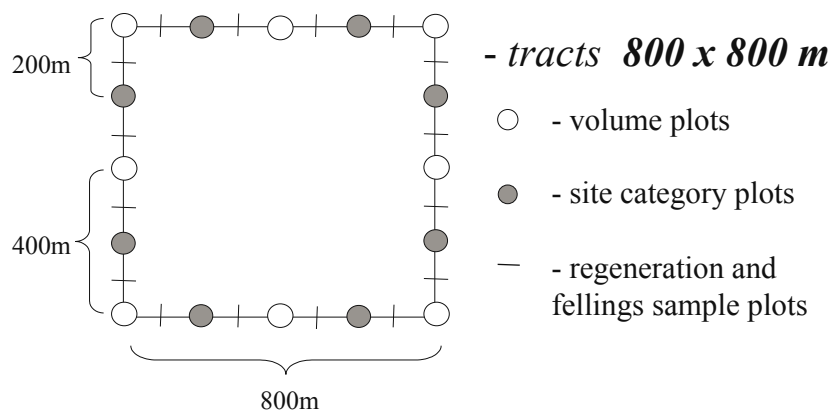
ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია

ტყის პირველი ეროვნული ინვენტარიზაცია, რომელმაც მთელი ქვეყანა მოიცვა, 1999 წელს დაიწყო, ესტონეთის გარემოსდაცვითი სააგენტოს ხელმძღვანელობით. კვლევის სქემა:

- წლიური კვლევა
- სისტემატური სანიმუშე ნაკვეთები (წინასწარი სტრატეგიის გასწვრივ)
- დაჯგუფებული სანიმუშე ნაკვეთების ქსელი მოიცავს მთელ ქვეყანას

- წრიული ფიქსირებული რადიუსის მქონე სანიმუშე ნაკვეთების სამი ტიპი
 - მოცულობის სანიმუშე ნაკვეთები
 - ადგილის კატეგორიით განსაზღვრული სანიმუშე ნაკვეთები
 - რეგენერაციისა და ჭრის საფუძველზე განსაზღვრული სანიმუშე ნაკვეთები

სანიმუშე ნაკვეთები

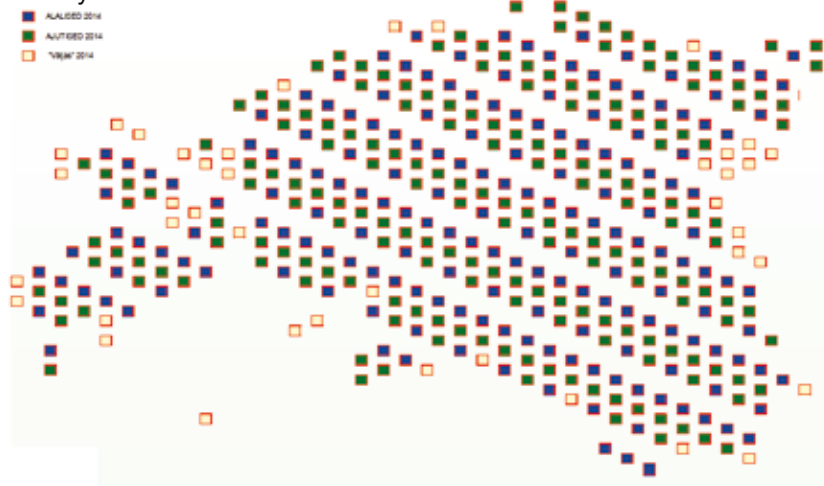
All the permanent sample plots are re-measured in every 5 years.

Ca 5700 sample plots (3000 on forest land) on 360 tracts are measured, 40 000 trees calipered and 4000 model trees measured in 2014-2018 yearly. More than 150 indicators are registered in sample plots.

ნაკვეთების ქსელი 2014 წელს - NFI

Tract network is for 5 years on 5X5 km grid

Sample plots are clustered into tracts to increase the efficiency of the survey.

ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია – მთავარი ამოცანა:

ტყის ეროვნული ინვენტარიზაციის მთავარი ამოცანაა ტყის აღწერა, მაგრამ იგი ასევე იძლევა დამატებით ინფორმაციას, მაგალითად:

- მიწის განაწილება მიწათსარგებლობის კლასების მიხედვით,
- ტყის განაწილება
- არასატყეო მიწაზე მერქნული საფარის რესურსი
- ბიომრავალფეროვნების ინდიკატორები, და ა.შ.

ესტონეთის ტყის ეროვნული ინვენტარიზაციის შედეგები, მთელი ქვეყნის მასშტაბით, წარმოდგენილია ცხრილებისა და გრაფიკების სახით (ცალკე ესტონეთის ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრისთვის და ცალკე ტყის სხვა მესაკუთრეებისთვის). ყველა შეფასებაში მოცემულია ფარდობითი ცდომილების საზღვრები.

ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია – შედეგები:

ციფრები, ცხრილები და გრაფიკები ან ანალიზის შედეგები, რომლებიც ასახულია:

- ესტონეთის ყოველწლიურ სატყეო სტატისტიკურ კრებულში „Mets“;
- UNFCCC GHG ინვენტარიზაცია, LULUCF სექტორის ეროვნულ მოხსენებებში,
- UNFAO-ის გლობალური ტყის რესურსების შეფასებაში (GFRA),
- MCPFE-ის ეროვნული მონაცემების მოხსენებაში,
- ესტონეთის სტატისტიკური ბიუროს ანგარიშებში;
- ევროპის სატყეო მონაცემების ცენტრში (EFDAC);
- ENFIN (ტყის ეროვნული ინვენტარიზაციის ევროპული ქსელი);
- საერთაშორისო და ეროვნულ პროექტებში (მაგალითად, COST Action FP1001 “USEWOOD” 2011–2014, და სხვა)
- გამოიყენება ესტონეთის სატყეო განვითარების გეგმებში და სხვა სტრატეგიული პოლიტიკის სქემებში.

კორომის საფუძველზე განხორციელებული ინვენტარიზაცია

მიზანი:

- მითითებულია ტყის აქტის მე-11 პარაგრაფში „ტყის კვლევა“
- (1) ტყის კვლევა ტარდება შემდეგი მიზნებისთვის: ინფორმაციის მიღება ტყისა და მზარდი რესურსების მოცულობის შესახებ; ტყის მესაკუთრეებისთვის რჩევების მიცემა; და ტყის გრძელვადიანი მართვის ღონისძიებათა დაგეგმვა.

ტყის მენეჯმენტისთვის ინვენტარიზაციის მონაცემები მნიშვნელოვანი წინაპირობაა:

ტყის აქტი § 11. ტყის კვლევა

(42) ინვენტარიზაციის ოფიციალური მონაცემები

აუცილებელია რეგენერაციის მიზნით ჩატარებული ჭრებისთვის, გამოხშირვისთვის და შერჩევითი ჭრებისთვის. ზემოაღნიშნული არ ეხება უძრავ ქონებას, სადაც ტყის ტერიტორია ორ ჰექტარზე ნაკლებია, ხოლო თუ უძრავი ქონება კერძო პირს ეკუთვნის, მაშინ ეს გამოწვევის ვრცელდება ხუთ ჰექტარამდე ფართობის ტერიტორიაზე.

(43) ტყის მართვის გეგმა მზადდება ტყის ინვენტარიზაციასთან ერთად, მესაკუთრის მონაწილეობით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მესაკუთრეს ამის სურვილი არ აქვს.

(5) სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული ტყის ინვენტარიზაციის ხარჯები, რომლებიც დაკავშირებულია სატყეო რესურსების გაანგარიშებასთან, იფარება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

მეთოდი

The კორომის საფუძველზე განხორციელებული ინვენტარიზაციის მეთოდი არის ვიზუალური მეთოდი (ვიზუალური შეფასება). შეგროვებული მონაცემების სპეციფიკაციისთვის გამოიყენება სახომი ხელსაწყოები.

ტყის ინვენტარიზაციის პროცესში მეტყევე მკვლევარი (ტაქსატორი):

- ახდენს ქვესექციების ფორმირებას (გამიჯვნას) - ქვესექციის საშუალო ზომა;
- სახელმწიფო ტყეში ეს არის 18 ჰა; კერძო ტყეში - 10 ჰა;
- ახდენს თითოეული ქვესექციისთვის კორომის აღწერის კომპილაციას;
- ახდენს ძირითადი ჰაბიტატების მაჩვენებლების რეგისტრირებას;
- ახდენს ტყის დაზიანების რეგისტრირებას;
- გეგმავს ტყის მენეჯმენტის აქტივობებს (ჭრა, რეგენერაცია...);

ტყის კვლევის გაიდლაინებით განსაზღვრული მარეგულირებელი აქტივობები.

ლიცენზირებული აქტივობა:

2004 წლის მაისიდან ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოთა განხორციელება შეუძლიათ მხოლოდ იმ სახელმწიფო ან კერძო საწარმოებს, რომლებსაც პროფესიული ლიცენზია აქვთ.

ტყის აქტი, § 12. ლიცენზიის ვალდებულება ტყის კვლევის აქტივობებისთვის

ფიზიკურ პირს ან კომერციულ სახელმწიფო დაწესებულებას უნდა ჰქონდეს პროფესიული ლიცენზია ტყის კვლევის (ინვენტარიზაციის) აქტივობების განხორციელებისთვის.

- კომპანიას უნდა ჰქონდეს საკმარისი ტექნიკური აღჭურვილობა ტყის კვლევის აქტივობების ჩასატარებლად;
- კომპანია ახორციელებს ტყის კვლევის აქტივობებს სერტიფიცირებული მეტყევე-ტაქსატორის მეშვეობით;

- კომპანიამ უნდა უზრუნველყოს ინვენტარიზაციის ზუსტი მონაცემები (ცდომილების დადგენილ ფარგლებში);
- კომპანიამ უნდა დაიცვას ტყის მენეჯმენტის სამუშაოთა შესახებ გაიდლაინებით დადგენილი მოთხოვნები.

ესტონეთში 33 დაწესებულებას აქვს ლიცენზია, მათ შორის, სახელმწიფო კომერციულ ორგანიზაციას და ესტონეთის ცოცხალი სამყაროს მეცნიერებათა უნივერსიტეტს.

ტყის კვლევის /ინვენტარიზაციის/ სერტიფიკატი (პერსონალურ დონეზე)

ადამიანებმა, რომლებიც ტყის ინვენტარიზაციისა და ტყის მართვის დაგეგმვის სფეროში მუშაობენ, სერტიფიკატის მისაღებად უნდა ჩააბარონ გამოცდა როგორც თეორიულ, ისე პრაქტიკულ კურსში.

- თეორიული გამოცდა: ოცდაათი დახურული ტიპის შეკითხვა.
- პრაქტიკული ტესტი: 15 ქვენაკვეთი (კორომის სიმაღლე, დიამეტრი, ასაკი, შემადგენლობა, ბაზალური ფართობი და ტერიტორიის ტიპი რეესტრირდება თითოეული საიტისთვის).
- სერტიფიკატი მიიღო 236-მა პირმა (66 მათგანი მუშაობს ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრში).

ჩართული მხარეები:

- ტყის მესაკუთრეები: შეკვეთას აძლევენ ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოებთან დაკავშირებით (მენეჯმენტის გეგმა); შეუძლიათ სახელმწიფოს მოსთხოვონ დახმარება (სუბსიდია) ხარჯების დასაფარად; შედეგად იღებენ მართვის გეგმას.
- ლიცენზირებული კომპანიები (სერტიფიცირებული ტაქსატორები): ახორციელებენ ინვენტარიზაციის ღონისძიებებს და მონაცემებს გადასცემენ სატყეო რეესტრში (ესტონეთის გარემოსდაცვითი სააგენტო), ადგენენ ტყის მენეჯმენტის გეგმას.

- ესტონეთის გარემოსდაცვითი სააგენტოს სატყეო დეპარტამენტი: გასცემს ტყის მართვის დაგეგმვის ლიცენზიებს და სერტიფიკატებს, ამოწმებს ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემთა ხარისხს და აწარმოებს სატყეო რეესტრს
- კერძო ტყის ცენტრი: ახდენს სახელმწიფო მხარდაჭერის ადმინისტრირებას, უზრუნველყოფს კერძო ტყეების მესაკუთრეთა კონსულტაციებს, ხოლო ტყის მესაკუთრეთა ასოციაცია თავის წევრებს ეხმარება სუბსიდიების მიღებაში.
- გარემოს დაცვის სამინისტროს სატყეო დეპარტამენტი: პასუხისმგებელია კანონმდებლობაზე, რომელიც სატყეო სფეროსთან არის დაკავშირებული (ტყის მართვის დაგეგმვა)

ტყის რეესტრი

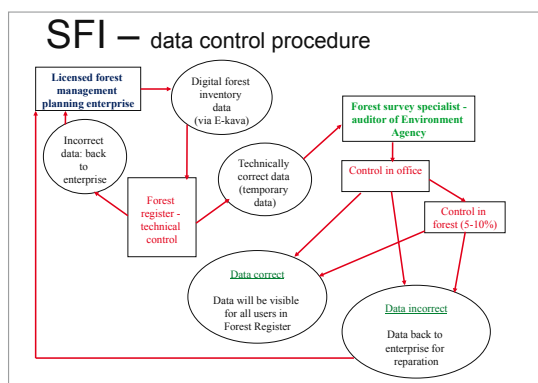
ტყის აქტი, § 9. ტყის რესურსების გაანგარიშების სახელმწიფო რეესტრი

(1) სახელმწიფო აწარმოებს რეესტრს, სადაც რეესტრირდება მონაცემები ტყის ადგილმდებარეობის, ფართობის, მზარდი რესურსის, მათი მდგომარეობის, გამოყენებისა და გამოყენების შეზღუდვების შესახებ. ეს რეესტრი გამოიყენება რესურსების გაანგარიშებისთვის. რეესტრში შედის (ყველა მონაცემი იკითხება გის-ის სისტემაში):

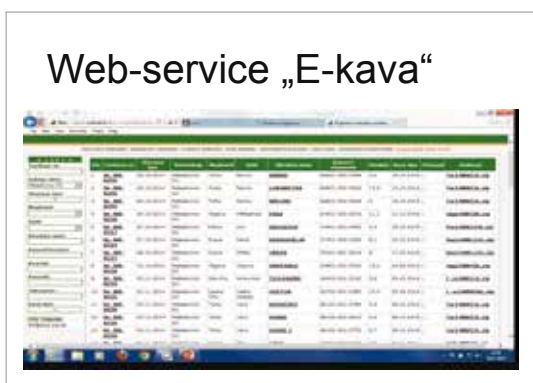
- მონაცემები ტყის ინვენტარიზაციის შესახებ
- სატყეო შეტყობინებები
- მოხსენებები ტყის დაზიანებისა და ტყის განაშენიანების ინვენტარიზაციის შესახებ
- სხვა საველე სამუშაოები, რომლებსაც სახელმწიფო ინსტიტუტები ახორციელებს

სატყეო რეესტრის კომპიუტერული უზრუნველყოფა სახელმწიფო სატყეო სამსახურების მუშაკებისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე მექანიზმია (ეს პროგრამული უზრუნველყოფა დაახლოებით 300 კომპიუტერში არის ჩატვირთული).

ტყის ფართობის დაახლოებით 1,9 მილიონი ჰექტარი (ესტონეთის ტყეების 85%) შესულია სატყეო რეესტრში.

მონაცემთა კონტროლის პროცედურა

ვებსერვისი - 'ე-კავა'

სატყეო შეტყობინებები

სატყეო შეტყობინება არის წინაპირობა ტყის ჭრის ან ტყის დაზიანების შესახებ ანგარიშგებისთვის.

ტყის აქტი, § 41. სატყეო შეტყობინება:

(1) ტყის მესაკუთრე ან მისი წარმომადგენელი ვალდებულია სატყეო შეტყობინება წარადგინოს გარემოსდაცვით საბჭოში:

1) დაგეგმილი ჭრების შესახებ, გარდა გასუფთავების სამუშაოებისა;

2) ტყის დაზიანების შესახებ.

(14) სატყეო შეტყობინების გარეშე ან სახელმწიფო რეესტრში დარეგისტრირების გარეშე ტყის მესაკუთრეს შეუძლია მოჭრას 20 კუბურ მეტრამდე მყარი მერქანი ყოველწლიურად.

გარემოსდაცვით საბჭოს შეტყობინება შეიძლება გადაეცეს ციფრულად ხელმოწერილი ელექტრონული გზავნილის (e-mail) ან სატყეო შეტყობინების ვებსერვისის გამოყენებით.

კონტროლი

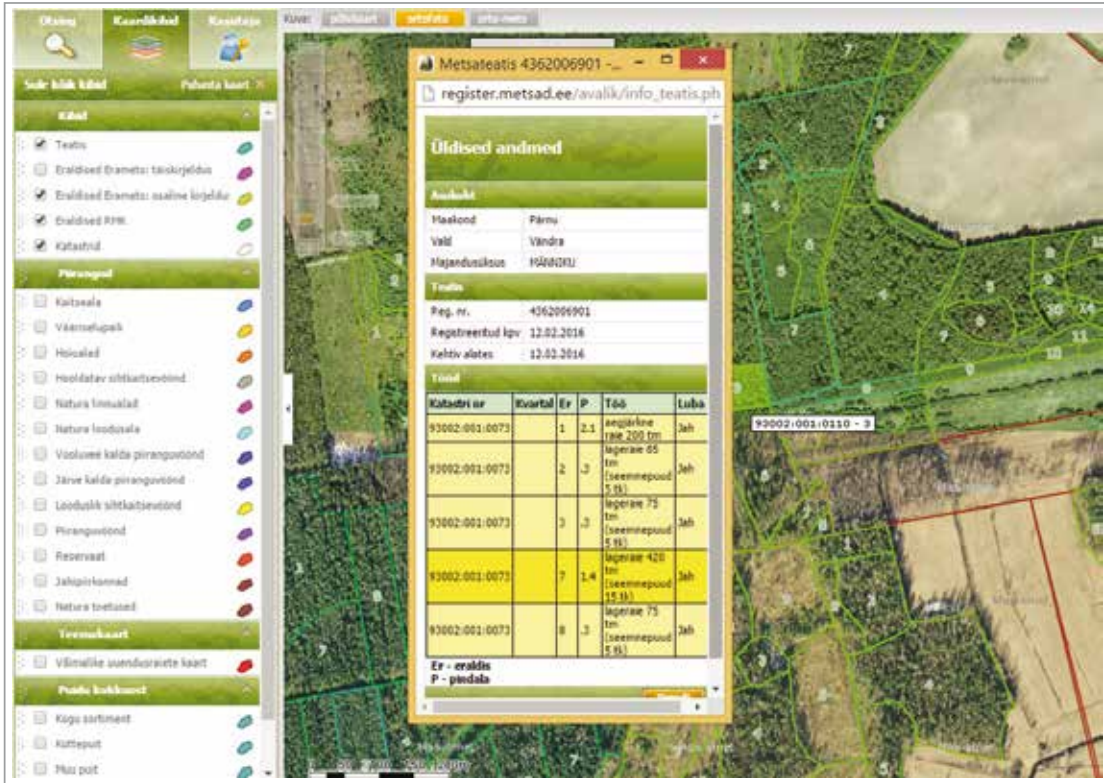
გარემოსდაცვითი საბჭო 15 დღის განმავლობაში ადასტურებს მოთხოვნის შესაბამისობას ჭრების გეგმასთან, კერძოდ:

- შეტყობინების შესაბამისობას კანონმდებლობის მოთხოვნებთან
- მოქმედი ინვენტარიზაციის მონაცემებთან, რაც კანონით არის განსაზღვრული

- ან ფაქტობრივ მონაცემებთან (საველე შეფასება)
 - ტყის მდგომარეობის, ასაკის, ბაზალური ფართობის და რესურსების მიმართებით, თუკი ინვენტარიზაციის მონაცემები არ შეესაბამება ფაქტობრივ სიტუაციას.

თუ დაგეგმილი აქტივობა არ შეესაბამება კანონის მოთხოვნებს, გარემოსდაცვით საბჭოს უფლება აქვს აკრძალოს აქტივობის განხორციელება. მან წერილობით უნდა აცნობოს ტყის მესაკუთრეს აკრძალვის მიზეზების შესახებ და მისცეს რეკომენდაციები აქტივობის კანონმდებლობის შესაბამისად განხორციელების თაობაზე.

ტყის მესაკუთრეს ჭრის განხორციელება შეუძლია მხოლოდ მას შემდეგ, რაც იგი ნებართვის შესახებ შეტყობინებას მიიღებს გარემოსდაცვითი საბჭოსაგან და ეს უნდა მოხდეს 12 თვის განმავლობაში. თუ ტყის მესაკუთრეს ტყე რეგისტრირებული ჰქონდა სატყეო რეესტრში, მან ასევე შეტყობინება უნდა გააგზავნოს მოჭრილი ტყის რეგენერაციის და ტყის შემცირების (გამოხშირვის) შესახებ სატყეო შეტყობინებათა ვებსერვისზე. დაცვის რეჟიმის ქვეშ მყოფი ტყის გამოყენება დაუშვებელია. ტყის დაზიანების შესახებ შეტყობინების მიღებისთანავე, გარემოსდაცვითი საბჭო იღებს გადაწყვეტილებას ტყის დაცვის ექსპერტის შეფასების საჭიროების შესახებ. ექსპერტის შეფასების შედეგები გადაეცემა ტყის მესაკუთრეს სატყეო შეტყობინების მიღებიდან 30 დღის განმავლობაში.

სატყეო რეესტრის ICT გადაწყვეტა

მოიცავს შემდეგ მონაცემებს:

- ინვენტარიზაცია კორომის მიხედვით
- სატყეო შეტყობინება
- ტყის დაზიანების საექსპერტო შეფასება
- ტყის განაშენიანების ტერიტორიის საექსპერტო შეფასება
- სხვა სავსელე სამუშაოები

სატყეო მონაცემებს თან ერთვის (გამოყენება სხვა მონაცემებთან ერთად):

- საკადასტრო რუკა
- საბაზისო რუკები
- ორთოფოტოები
- დაცული ტერიტორიები
- მიწის სატიტულო ჟურნალზე ხელმისაწვდომობა

ადმინისტრირებას ახდენს გარემოსდაცვითი სააგენტო, გარემოსდაცვითი საბჭო და გარემოს დაცვის სამინისტროს საინფორმაციო ტექნოლოგიების ცენტრი.

მოიცავს შემდეგ:

- პერსონალური კომპიუტერი პროგრამულ უზრუნველყოფით ტყისა და ბუნების დაცვის მუშაკებისთვის (დაახლოებით 300 მომხმარებელი);
- ვებ-აპლიკაცია „E-kava“, რომლის დანიშნულებაც არის ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემების გადატვირთვა და კონტროლი აუდიტორთა მიერ;
- სატყეო რეესტრის საჯარო ვებსერვისი, რომელიც ხელმისაწვდომია დაინტერესებული მხარეებისთვის (ინვენტარიზაციის მონაცემთა ნაწილი დაფარულია და ხელმისაწვდომია მხოლოდ მესაკუთრეებისათვის და ოფიციალური პირებისთვის); ყოველდღიურად 20000-მდე ვიზიტორი ჰყავს. ეს არის ძირითადი წყარო კომუნიკაციისთვის.
- ვებსერვისი „e-metsateatis“ უზრუნველყოფს ონლაინ შეტყობინებების წარდგენას.

განვითარების სამუშაოები 1999 წელს დაიწყო. ამჟამად მუშავდება მესამე თაობა, რომლის მიზანიც არის ქსელური გადაწყვეტების გაგრძელება და მონაცემთა სხვადასხვა წყაროების ერთობლივი გამოყენების შესაძლებლობათა გაძლიერება.

კერძო სატყეო მეურნეობები ესტონეთში

იანუს აუნი, კერძო სატყეო ცენტრის ფონდი, საბჭოს წევრი

ისტორია - მიწის მესაკუთრეობა

- 1919 წლამდე - მიწის ფართობების ნახევარზე მეტი ეკუთვნოდა მემამულეებს, თითქმის ყველა სატყეო ტერიტორიის ჩათვლით
- 1919-1920 წლებში - განხორციელდა მიწის სწრაფი და რადიკალური რეფორმა: მიწა დაურიგდა მცირე ფერმერებს
- 1940-მიწის ექსპროპრიაცია მოხდა საბჭოთა ხელისუფლების მიერ
- საბჭოთა დროს მიწა მთლიანად ეკუთვნოდა სახელმწიფოს; დღევანდელი კერძო ტყეები იყო კოლექტივის საკუთრებაში.

მიწის რეფორმა

- 1989 - კანონი ფერმების შესახებ - მიწით სარგებლობის უფლება, ძირითადად აგრარული მიზნებისთვის
- 1991 - კანონი მესაკუთრეობის რეფორმის შესახებ და კანონი მიწის რეფორმის შესახებ
- მიწის რეფორმის პრინციპები:
 - სახელმწიფო საკუთრებიდან კერძო საკუთრებაში გადასვლა
 - ყოფილი მესაკუთრეებისთვის დანაკარგის კომპენსაცია
 - ახალი უთანასწორობის თავიდან აცილება

მიწის რეფორმა პრაქტიკაში:

რესტიტუცია

მიწა უფასოდ გადაეცა მის ადრინდელ მფლობელს ან

მის მემკვიდრეს. მიწა, რომელზედაც სახლები იყო აშენებული და ახალი მესაკუთრე ჰყავდა, ძველი მესაკუთრისთვის არ დაუბრუნებიათ.

პრივატიზაცია:

მიწა, რომელიც ადრინდელ მესაკუთრეს არ მოუთხოვია, პრივატიზებულ იქნა, ანუ, სახელმწიფომ იგი გაყიდა.

სატყეო მიწის პრივატიზაცია

როგორ შეიძლება მოხდეს პრივატიზაცია?

გამოყენებულ იქნა სხვადასხვა მოდელი:

- მიყიდვა იმ პირებისათვის, რომლებიც ტყესთან ახლოს ცხოვრობდნენ
- ადგილობრივი წვრილი ფერმერებისათვის მიყიდვა
- მიყიდვა მათთვის, ვისაც უკვე ჰქონდა ტყე
- უპირატესი უფლების მინიჭება უშუალო მომიჯნავე მეზობლებისთვის

გამოყენებულ იქნა სხვადასხვა ფორმები:

- გადახდა პრივატიზაციის ვაუჩერებით
- მიწის ღირებულების მხოლოდ 10%-ის გადახდა, დანარჩენი გადასახადი ნაწილდება 20-50 წელზე
- ბავშვის დაბადების შემთხვევაში გადახდის ვალდებულების გაუქმება
- პრივატიზებული მიწის მართვაზე მხოლოდ მცირე შეზღუდვების დაწესება

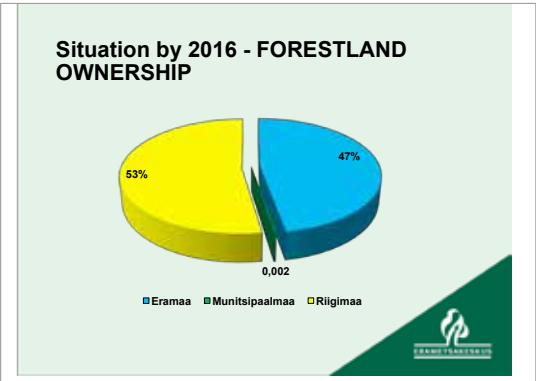
- პრივატიზებული მიწის გაყიდვაზე შეზღუდვების არარსებობა

პრივატიზაცია - „ჩრდილოვანი მხარე“

- ხშირად ხდებოდა ახლადპრივატიზებული მიწების მალევე გაყიდვა
- სახელმწიფოს პრობლემები ჰქონდა საფასურის მიღების თვალსაზრისით
- ტყეში ხდებოდა ინტენსიური ჭრა, და არა სატყეო კულტურების განვითარება
- სახელმწიფოს რეაგირება:
 - სახელმწიფო ტყის მახლობლად მდებარე თავისუფალი ტყეები სახელმწიფოს გადაეცა
 - მიწები გაიყიდა აუქციონის მეშვეობით, პრეფერენციული პირობების გარეშე (გარდა მეზობლის უპირატესი უფლებისა)

პრივატიზაცია - „ნათელი მხარე“

- დამატებითი კაპიტალი ადგილობრივი მეწარმეებისთვის
- ინტენსიური ჭრა → მერქანი ბაზრისთვის → ხის დამუშავების მრეწველობის სწრაფი ზრდა

სიტუაცია 2016 წელს - სატყეო მიწების მფლობელობა

სამართლებრივი დებულებების დარღვევები - კერძო ტყეებში

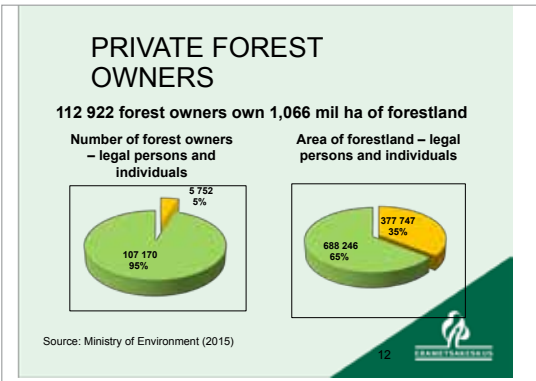
მესაკუთრეობის განვითარება

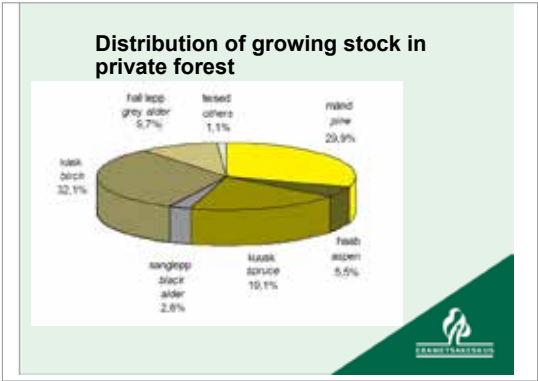
მოვლენათა განვითარება მიწის რეფორმის შემდეგ:
 უმრავი ქონების ბაზრის გააქტიურება - მრავალმა მესაკუთრემ გაყიდა კუთვნილი მიწა, რადგან:
 1) არ ჰქონდა ცოდნა სატყეო სფეროში;
 2) საგადასახადო კანონი ხელს უწყობდა მიწის გაყიდვას და არა რესურსების მართვას

საკუთრების საშუალო ზომა:

საკუთრების საშუალო ზომა:

- იურიდიული პირები -65,7 ჰექტარი;
- ინდივიდუალური პირები - 6,4 ჰა
- ტყის მესაკუთრეთა 44,4 % ტყით დაფარული ტერიტორიის 2 ჰექტარზე ნაკლებს ფლობს;
- 100 ჰექტარზე მეტი აქვს მხოლოდ 0,5%
- ტყის ჩვეულებრივი მესაკუთრე: თავისი საკუთრების ადგილმდებარეობიდან შორს ცხოვრობს და არ აქვს სატყეო განათლება

მზარდი რესურსები კერძო ტყეში

Wood market

Good domestic market for **sawlogs** - demand is higher than supply.

Unstable market for pulpwood – little domestic market, most of the pulpwood is exported to Scandinavia. Domestic use is for the aspen and in modest amounts for pine and spruce

Energy wood – developing sector (rapidly rising **pellet production** & new CHP-s), but current market situation very problematical

მერქნის ბაზრები

კერძო სატყეო მეურნეობის წინაშე მდგარი გამოწვევები

სატყეო მეურნეობის განვითარების გეგმა:

- ესტონეთში ჭრების საერთო მოცულობის ზრდა (მაქსიმუმი არის 15 მილ კუბ. მეტრი წელიწადში)
- კომერციული გამოხშირვის/გაწმენდის ზრდა
- საბოლოოდ: ჩვენ მეტი უნდა ვიშრომოთ ჩვენს ტყეში!

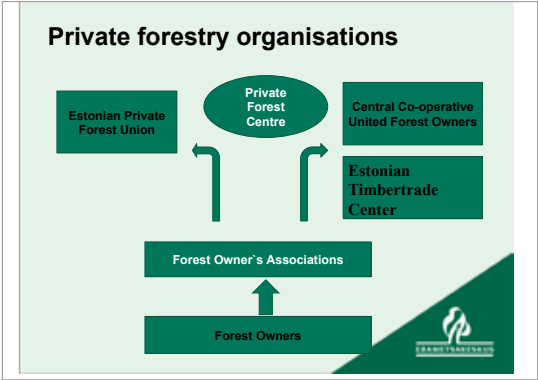
მოტივაციის ღონისძიებები ტყის მესაკუთრეებისთვის

ტყის მესაკუთრეები იღებენ გადაწყვეტილებებს, რისთვისაც საჭიროა მათი მოტივირება:

- საგადასახადო რეგულაციები
- ტყის კანონმდებლობა - ნაკლები ბიუროკრატია
- კარგად მოქმედი მხარდაჭერის სისტემა

კერძო სატყეო ორგანიზაციები

ტყის მესაკუთრეთა ასოციაციები

Forest Owner's Associations

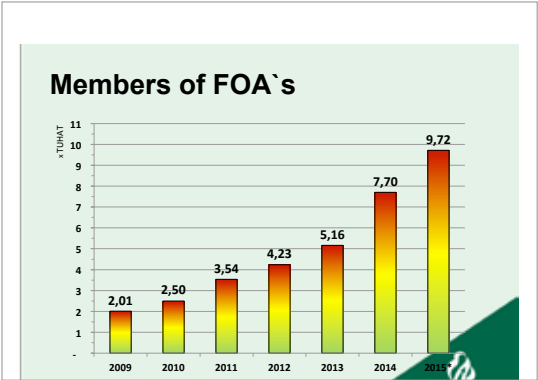
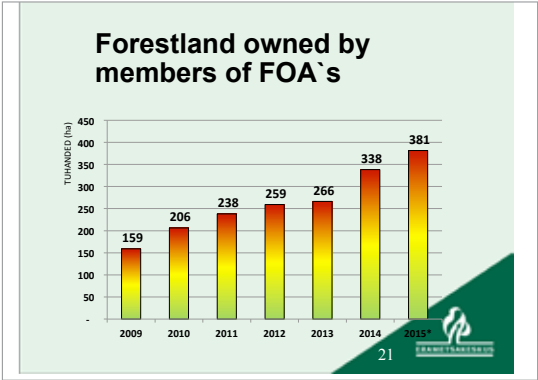
What could forest owner get from FOA:

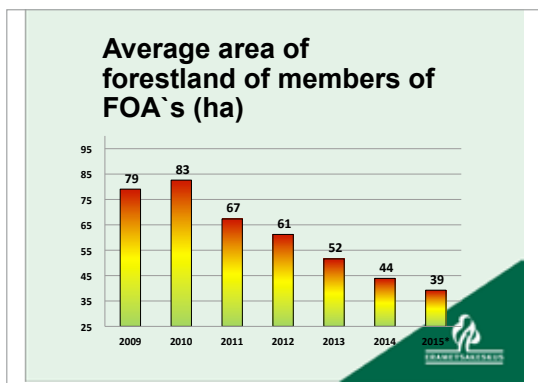
- Information and advice
- Applying for subsidies from Private Forest Centre
- Representation in local policy questions
- Support in silvicultural activities
- Procurement of seedlings
- Joint wood sale

About 25 active associations in Estonia

Trend: from soft organisations to forest management organisations

Activity	Budget for 2016 mil. eur
NATURA	4
Silvicultural investments (thinning, pruning, preventing game damages etc.)	2
Forest Management Plans	0,45
Forest regeneration	1,2
Support to Forest Owners' Associations	0,6
Extensionist service (advisory system)	0,45
Forest draining	0,3
Protection of key habitats	0,13
Maintenance of cultural heritage	0,02
TOTAL	9,15

კერძო სატყეო ცენტრი

- ეს არის ფონდი, რომელიც ექვემდებარება გარემოს დაცვის სამინისტროს
- ეს არის კერძო იურიდიული პირი, მაგრამ ფინანსდება სახელმწიფოს მიერ
- პერსონალი: 28 (+12 ადგილობრივი კონტროლიორი)
- მიზანი: კერძო სატყეო სექტორის განვითარება
- ამოცანები:
 - ტყის კერძო მესაკუთრეთა სუბსიდიების ადმინისტრირება
 - კერძო სატყეო მეურნეობებისთვის აქტივობების შემუშავება (სურსათისა

და სოფლის მეურნეობის სააგენტოს დახმარება, საკონსულტაციო სისტემა, ტრენინგის კურსები, საინფორმაციო მასალა, საერთაშორისო პროექტები, და ა.შ.)

დასკვნა

ესტონეთი ტყეებით მდიდარია, მაგრამ

- კერძო სატყეო სექტორში მეტი მენეჯმენტის სამუშაოს შესრულება არის საჭირო; და
- საჭიროა ტყის მცირე ფართობების მეპატრონეთა გააქტიურება, რათა მათ მომავალში უკეთესი ტყეები ჰქონდეთ

კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურები

უწო ლუპტი, ბუნების დაცვის დეპარტამენტის უფროსი, გარემოსდაცვითი ინსპექცია

ძირითადი მონაცემები

- გარემოსდაცვითი ინსპექცია ესტონეთში გარემოს ზედამხედველობის მთავარი დაწესებულებაა
- იგი ზედამხედველობას ახორციელებს გარემოს დაცვის ყველა სფეროში (ზედამხედველობის დაახლოებით 20 სექტორი)
- სტრუქტურა: ცენტრი მდებარეობს ტალინში, და აქვს 15 რეგიონული ოფისი
- თანამშრომელთა რაოდენობა - 182 (2016 წლის 1 ივნისისთვის)

დაგეგმვა

- მოქალაქეთა საჩივრებზე დაფუძნებული და გეგმიური ზედამხედველობა
- მოქალაქეთა საჩივრების მისაღებად აქვთ 24-საათიანი ცხელი ხაზი 13-13
- საჩივრების მიღება ასევე ხდება წერილობით ან ელ-ფოსტის მეშვეობით
- ყველა საჩივრის რეგისტრირება ხდება მონაცემთა ბაზაში და მათი გადაწყვეტის პროცესის მიდევნება შესაძლებელია
- საჩივრები, რომლებიც სწრაფ ჩარევას მოითხოვს, დაუყოვნებლივ ეგზავნება ინსპექტორს

საზედამხედველო აქტივობათა კლასიფიკაცია

- გარემოს დაცვა - ადგილებზე წყლისა და გრუნტის წყლების დაცვა, ჰაერის დაბინძურება, ნარჩენების მართვა, მინერალური რესურსების გამოყენება, რადიაციის ზედამხედველობა, და ა.შ.
- ბუნების კონსერვაცია - ტყეები, მონადირეობა, ტრადიციული ბუნების კონსერვაცია, და ა.შ.
- თევზის დაცვა - თევზთან დაკავშირებული ყველა სფერო

ტყის ზედამხედველობა

- ზედამხედველობის დაგეგმვა ტყის მართვის ინტენსიობის მიხედვით
- ჩვენი მიზანია გავაკონტროლოთ მთელი მოჭრილი ტერიტორიის 1%
- ძირითადი ყურადღება ექცევა სათესლე (რეგენერაციის) ხეების მოჭრას, გაუმჯობესების მიზნით ჭრას (გამოხშირვა) და სანიტარულ ჭრებს

ტყის ინსპექტირების პროცედურა

- უპირველეს ყოვლისა, ინსპექტორი ამოწმებს:
 - ტყის შესახებ შეტყობინებას
 - და ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემებს
- ჭრის ტერიტორია და ჭრის ტიპი უნდა შეესაბამებოდეს სატყეო შეტყობინებას
- ჭრის ტიპი უნდა შეესაბამებოდეს ტყის აქტს და ტყის მართვის წესებს
- ინსპექტორი ამოწმებს იურიდიული პირის ან მისი წარმომადგენლის პირადობის დოკუმენტს, რომელსაც ოფიციალურად აქვს ტყის მოჭრის უფლება
- თითოეულ პირს ან იურიდიული პირის წარმომადგენელს, რომელიც ტყეში ჭრას ახორციელებს, უნდა ჰქონდეს პირადობის მოწმობა და ჭრის უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი, ან მერქნის ფლობის კანონიერების დამადასტურებელი დოკუმენტი
- ინსპექტორი ასევე ამოწმებს მერქნის გაყიდვის დოკუმენტებს და მერქნის ტრანსპორტირების დოკუმენტებს
- ტყის მესაკუთრეს ან მერქნის მესაკუთრეს უნდა ჰქონდეს კონკრეტული კონტრაქტი ჭრის უფლების გადაცემის შესახებ, ან მერქნის გადაცემის შესახებ
- მერქნის გადაზიდვას უნდა ჰქონდეს შესაბამისი დოკუმენტი, ან გადაზიდვის შესახებ ელექტრონული დოკუმენტი, სადაც მითითებულია მერქნის ასორტიმენტი, რაოდენობა და მესაკუთრე.
- ინსპექტირების ყველა ღონისძიება მონაცემთა ბაზაში რეგისტრირდება.
- საჭიროების შემთხვევაში, ინსპექტორმა უნდა გაზომოს და დაადგინოს მოჭრილი ფართობი, მოჭრილი მერქნის მოცულობა, ბაზალური ფართობი და კორომის სიხშირე ჭრის განხორციელების შემდეგ.
- თუ ტყის მართვის მოთხოვნების დადგენილი დარღვევის გამოვლენა მოხდება, ინსპექტორი იწყებს მცირე დარღვევათა მოკვლევის პროცედურას.
- თუ განხორციელებული ჭრის ტიპი არ შეესაბამება ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემებს და ტყის აქტის წესებს, ასეთი ჭრის შედეგად შეიძლება დადგინდეს გარემოსთვის ზიანის მიყენება.
- თუ გარემოსთვის მიყენებული ზიანი 3900 ევროს აღე
- მატება, მაშინ იწყება სისხლისსამართლებრივი პროცესი.

წესებთან შესაბამისობის დადგენა მხოლოდ ზედამხედველობით არ ხდება. ჭრის წესების დარღვევათა

შემცირება რამდენიმე ფაქტორით არის გამოწვეული:

- კანონებისა და წესების ზემოქმედება - ყველა მოთხოვნა ერთად მოქმედებს და ერთმანეთს განამტკიცებს
- ტყის მესაკუთრეები და სატყეო საწარმოები კანონებს ემორჩილებიან და წესებს არ არღვევენ
- ტყის მესაკუთრეებს შეუძლიათ ისარგებლონ კონსულტაციებით
- ტყის ბაზარი სტაბილიზებულია
- მერქნის ფასი და გადასახადის დონე ჭრისთვის ხელშემწყობი არ არის
- ადვილია ტყის მართვის მოთხოვნების გაკონტროლება
- ზედამხედველობისთვის არსებობს კარგი ტექნიკური და კომპიუტერული მხარდაჭერა

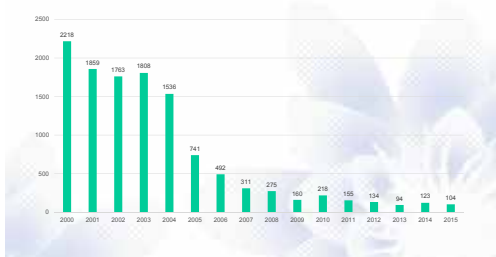
მაგალითი: როგორ მუშაობს ტყის აქტი

- თუ ტყის მესაკუთრეს აქვს ჭრის გეგმა, მან უნდა წარადგინოს სატყეო შეტყობინება
- სატყეო შეტყობინება არის დოკუმენტი, რომელშიც დადასტურებულია ჭრის უფლება და მერქნის ფლობის კანონიერება
- თუ ტყის მესაკუთრე ჭრის უფლებას ყიდის, მან პირს უნდა გადასცეს ჭრის უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი, რომელიც ამ უფლებას მიიღებს და შემდეგ შეძლებს უფლების დადასტურებას
- თუ ტყის მესაკუთრე ან მერქნის მესაკუთრე მერქნის ვინმეს გადასცემს ან მიჰყიდის, მან მერქნის მიმღებ ან შემძენ პირს უნდა დაუდასტუროს მერქნის კანონიერება, ხოლო ამ უკანასკნელმა უნდა მოახდინოს მისი ვერიფიკაცია
- ჭრის უფლების შეძენის ან გაყიდვისთვის საჭიროა სპეციალური წერილობითი კონტრაქტი
- მერქნის გადაზიდვისას, გადაზიდვას უნდა ჰქონდეს ტრანსპორტირების დოკუმენტი, სადაც მითითებულია ასორტიმენტი, რაოდენობა და მერქნის მესაკუთრის ვინაობა
- ყველა კონტრაქტი და ტრანსპორტირების დოკუმენტი შვიდი წლის მანძილზე ინახება

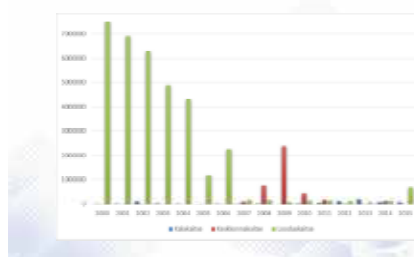
შეჯამება

ჭრის უფლების ან მერქნის შესახებ ყველა კონტრაქტის მიღვენება შეიძლება. არავის შეუძლია მოახდინოს ტყის ჭრა, მერქნის გაყიდვა ან ტრანსპორტირება სატყეო შეტყობინების გარეშე. ყველას შეუძლია ნახოს ტყის საჯარო რეესტრის ვებგვერდი და დარწმუნდეს - არის თუ არა იქ ჭრის შესახებ შეტყობინება.

ტყის აქტის დარღვევათა რაოდენობის კლება

უკანონო ჭრების კლება

ტალინის დათვალიერება

დაახლოებით 1000 წლის წინათ, როდესაც ჩრდილოეთის ზღვაზე ვიკინგები იყვნენ გაბატონებული, დღევანდელი ტალინის გარეუბანში, ურუში, პატარა ტამარი ააშენეს. არ არის ცნობილი, ისინი იყვნენ თუ არა ტალინის პირველი დამპყრობლები, მაგრამ ესტონეთში პირველი დამკვიდრდა დანიის მეფე ვალდემარ მეორე, 1219 წელს, და მას შემდეგ მას მრავალი მიმდევარი გამოუჩნდა. დანიელების შემდეგ აქ გერმანელები შევიდნენ, ხოლო შემდეგ - შვედები (1561-1721). მოგვიანებით ესტონეთში რუსეთი/საბჭოთა ხელისუფლება შევიდა.

დამპყრობელთა შემოსვლა ალბათ ქალაქის სილამაზითა და სტრატეგიული მდებარეობით იყო გამოწვეული. ეს 1918 წლამდე გაგრძელდა, როდესაც ესტონეთი დამოუკიდებელი გახდა მოკლე პერიოდით, 1940 წლამდე. 1940 წელს ესტონეთში საბჭოთა ჯარები შევიდნენ და მისი ოკუპაცია მოახდინეს. 1991 წლის 20 აგვისტოს ესტონეთმა დამოუკიდებლობა გამოაცხადა და მას შემდეგ ქალაქი ოპტიმიზმითა და იმედიანი განწყობით არის გაბრწყინებული. ქალაქი მნახველებს მრავალ თავგადასავალსა და კეთილგანწყობილ ატმოსფეროს ჰპირდება.

comob

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

3 ესტონეთის ტყეები

	დრო	აქტივობები
სამშაბათი, 2016 წლის 23 აგვისტო	06:30	საუზმე და სასტუმროდან გასვლა
	08:00	გამგზავრება ესტონეთის ტყეებში - მართვის პრაქტიკა; სახერხი ქარხანა; და სხვა
	12:30	სადილი მეტყევეებთან
	18:00	გამგზავრება ესტონეთის სამხრეთში, რიგის მიმართულებით
	21:00	ვახშამი გზაზე
	00:00	ჩასვლა; სასტუმროში დაბინავება

ესტონეთის ტყეები

საველე ვიზიტი ტყეში, ესტონეთის სამხრეთში

შემდეგ დღეს ჯგუფმა მოინახულა სუმერპალუს სახელმწიფო სატყეო მეურნეობა, რომელიც ესტონეთის სამხრეთში, ვირუს რაიონში მდებარეობს. ვიზიტს უძღვებოდა ბატონი ტაუნო პინო. მან აღწერა, თუ როგორ არჩევენ და ახარისხებენ ხეებს, როგორ ზომავენ ხეების სიმაღლეს, მოცულობას და ა.შ., და როგორ ჭრიან მათ. მათ ქართველ სტუმრებს უჩვენეს ტყის საჭრელი კომბაინი. კომბაინს მართავს კომპიუტერი და შეუძლია გაზომოს ვარჯი ყოველ 10 სანტიმეტრში. სატყეო ოფისიდან თანამშრომელს შეუძლია თვალყური ადევნოს რა ხდება ველზე.

80-90 წლის ასაკში ხე მზად არის მოსაჭრელად, სახეობის შესაბამისად. ბატონმა ტაუნომ ახსნა, რომ საბჭოთა პერიოდში სავალდებულო იყო თითოეულ ჰექტარზე 3% ხე-ტყის დატოვება, თვით პირწმინდა ჭრების დროსაც. დღეს კვლავ ხდება ამ ვალდებულების

დაცვა, ხოლო ინვენტარიზაციის განახლება 10 წელიწადში ერთხელ ხდება.

ინვენტარიზაციის მეშვეობით მათ აქვთ ყველა მონაცემი, რომელთა საშუალებითაც იღებენ გადაწყვეტილებას მოსაჭრელი ხეების რაოდენობის შესახებ. ტყეში ჭრის დაწყებამდე მეტყვევებულობას აგზავნიან გარემოსდაცვით საბჭოში. შეტყობინების მეშვეობით იგი ითხოვს ჭრის უფლებას. პირწმინდა ჭრა ნებადართულია 5 ჰექტრამდე ფართობზე, ხოლო ფოთლოვანი ტყეების შემთხვევაში - 7 ჰექტრამდე ფართობზე. ჰომოგენურ ნაკვეთზე პირწმინდა ჭრა 10 ჰექტრამდე ფართობზე არის ნებადართული.

კითხვა:

თუ თქვენ შერჩევით ჭრას ახორციელებთ, როგორ იღებთ გადაწყვეტილებას?

უკეთესი ხე უნდა დატოვოთ, რათა გაიზარდოს კორომის მოცულობა. ტყის კომბაინის მძღოლი სატყეო სპეციალისტია და მან იცის როგორ შეარჩიოს მოსაჭრელი ხე და რომელი დატოვოს.

ნიადაგთან დაკავშირებით ბ-ნმა ტაუნომ თქვა, რომ აქ თხელი ორგანული შრეა, რომლის შემდეგაც მოდის ძალზე ქვიშიანი ნიადაგი. სწორედ ამიტომაც, მძიმე კომბაინი ნაკლებად იწვევს ნიადაგის დატკეპნას. კანონის თანახმად, ნიადაგის 30%-ზე მეტის დაზიანება დაუშვებელია. ამის მიხედვით დგინდება, როდის განხორციელდეს ჭრები განსაკუთრებით მგრძნობიარე ნიადაგზე. რის გამოც ზოგ ტერიტორიაზე ჭრა მხოლოდ ზამთარში ხდება, როდესაც ნიადაგი გაყინულია.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

ყოველწლიური ჭრის მოცულობა დაახლოებით 1,2 მილიონ კუბურ მეტრს შეადგენს. მთელ მოჭრილ მერქანს ქვეყნის სამხრეთში განლაგებული სახერხი ქარხნები ყიდულობენ. სახელმწიფო ტყეებისთვის ატარებენ აუქციონს დაინტერესებული მყიდველებისთვის და როდესაც ფასი დადგინდება, იწყებენ ჭრას. მყიდველი იძლევა პარამეტრებს მოჭრილი მორების ზომების შესახებ. ყოველ სადამოს მეტყევე ინფორმაციას აწვდის ტყის მართვის სახელმწიფო ცენტრს იმის შესახებ, თუ რა რაოდენობის მერქანი მოიჭრა დღის განმავლობაში.

კითხვა:

თუ კონტრაქტი არსებობს, მყიდველს რაიმე სხვა არჩევანი არა აქვს. ყოველ ხუთ წელიწადში ერთხელ ახალი საჭრელი კომბაინის შეძენა ხდება. ზედმეტი მერქანი წელიწადში ორჯერ იყიდება აუქციონის მეშვეობით. როცა რაოდენობა მცირეა, 20 კუბურ მეტრამდე, მერქნის ყიდვა კერძო პირებსაც შეუძლიათ. მინიმალური ფასი არის 70 ევრო კუბური მეტრისთვის - იგულისხმება მაღალი ხარისხის მერქანი. როდესაც საჭრელი კომბაინის მძღოლი ჭრის ხეს, იგი იწყებს ყველაზე ღირებული ნაწილით და შემდეგ არჩევს უფრო დაბალი ღირებულების ხეს. ჭრის დროს თავიდანვე არის ცნობილი ხის რა ნაწილი და რომელი მორი იგზავნება კონკრეტულ სახერხ ქარხანებში.

რამდენი არის სარგებელი? 60 ევრომდე.

რამდენად ზუსტად ხდება მორების ჭრა?

ვინაიდან ჩვენ მაღალი სტანდარტებით ვმუშაობთ, ჭრა დიდი სიზუსტით ხდება. მძღოლი თავდაპირველად ჭრის სამ ხეს, მანქანის კალიბრაციის მიზნით. გარდა ამისა, ოპერატორს საშუალება აქვს ხელით შეიტანოს

შესწორება მონაცემებში, თუ ეს საჭირო იქნება. მხოლოდ ამის შემდეგ შეიძლება დაიწყოს ჭრის ოპერაცია.

ოპერატორს ხელფასს უხდის ტყის მართვის ცენტრი, მოჭრილი ხის მოცულობის მიხედვით. ყველა სერვისს მოცემულ ნაკვეთზე ახორციელებს გარეშე კომპანია. ყველა სატვირთო მანქანას უნდა ჰქონდეს სატრანსპორტო ზედნადები, სადაც მითითებულია ინფორმაცია მოცულობის, მერქნის სახეობის, მოჭრილი ტერიტორიის და სხვა დეტალების შესახებ. თითოეულ სატვირთო მანქანას უფლება აქვს გადაიტანოს მხოლოდ 40 კუბმეტრამდე მოცულობის ხე-ტყე.

ბოლო პერიოდში ესტონეთმა დაიწყო მერქნის გაზომვის ელექტრონული მეთოდების გამოყენება. იგი შემუშავებულია ესტონელი პროგრამისტების მიერ და მას ჰქვია 'ტიმბეტერი'. ტიმბეტერი აადვილებს მერქნის გაზომვას. უბრალოდ საკმარისია გადავიდეთ სურათი დაწყობილი მოჭრილი მორების, იქნება ეს დალაგებული შტაბელებად ტყის პირას, სატვირთო მანქანაზე თუ კონტეინერში. ამ ფოტოს მეშვეობით პროგრამა ითვლის მის მოცულობას.

ამის შემდეგ 'ტიმბეტერი' განსაზღვრავს მორების რაოდენობას, მოცულობას და თითოეული მორის დიამეტრს. პროგრამას შეუძლია, დიამეტრის გაფილტვრის მეშვეობით, განსაზღვროს, თუ რამდენი მორია კონკრეტული ზომის. ყოველ შტაბელს აქვს ე.წ. გეოთეგა (მარკირება), რაც მერქნის წარმოშობის დადგენას აადვილებს.

ყოველი გაზომვა იწახება 'დრუბელში', რაც საშუალებას იძლევა განხილული იქნეს გაზომვები რეალურ დროში, სახეობის და ხარისხის შესაბამისად. 'ტიმბეტერი' მომხმარებელს საშუალებას აძლევს ხელახლა გაზომოს თითოეული შტაბელი ქსელში, თუ ეს საჭირო იქნება.

ტოფტანის სახერხი ქარხნის დათვალიერება

სადილის შემდეგ ჯგუფმა მოინახულა ტოფტანის სახერხი ქარხანა. ეს კომპანია არის ესტონეთის სატყეო და მერქნის წარმოების ასოციაციის წევრი. სახერხი ქარხანას თავის მფლობელობაში აქვს ტყე (Toftani Metsad), რომელიც სამხრეთ ესტონეთში ტყის ერთ-ერთი უდიდესი კერძო მესაკუთრეა. ტოფტანი 1995 წელს შეიქმნა. იმ წელს მათ შეიძინეს მეორადი დანადგარები შვედეთიდან და სოფელ ტოფტანში ჩამოიტანეს. წლების განმავლობაში ეს სახერხი ქარხანა განვითარდა. თავდაპირველად მისი წარმადობა იყო 35000 კუბმეტრი, დღეს კი იგი ერთ-ერთი უდიდესია ესტონეთში და ბალტიის რეგიონში.

2012 წელს მან აწარმოა 200000 კუბმეტრი დახერხილი მასალა.

კოლექტივის მონდომებით და მაღალი ინვესტიციების მეშვეობით შეიქმნა უნიკალური ტექნოლოგია, რომელიც უზრუნველყოფს წარმოების მოქნილობას და მაღალ პროდუქტიულობას.

ტოფტანი ყიდულობს წიწვოვანი ხეების მორებს, როგორიცაა ფიჭვი და ნაძვი. ეს მორები ელექტრონულად იზომება სორტირების ხაზზე. გადახდა ხდება გაზომვის შედეგების შესაბამისად. ფასები განსხვავებულია სახეობის, დიამეტრის, სიგრძისა და ხარისხის მიხედვით.

გაბია

ზოგადი ინფორმაცია ლატვიაში სატყეო სექტორის შესახებ

შედგენილია მ. სოტიროვის მიერ: ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში სატყეო სექტორის რეფორმის პოლიტიკა და ინსტიტუციური ანალიზი (GIZ-ის დოკუმენტი სამუშაო დანიშნულებისთვის 67/2014)

ქვეყანაში ტყის საფარის პროცენტული თანაფარდობა

ლატვიაში ტყეს 3,5 მილიონი ჰექტარი უკავია. ყველაზე გავრცელებული ჯიშებია შოტლანდიური ფიჭვი, ნაძვი და არყის ხე. ლატვიის ტყეების 75% კომერციული მიზნებისთვის გამოიყენება (2,7 მილიონი ჰექტარი), ხოლო დანარჩენი 25% დაცვის გარკვეული სტატუსით სარგებლობს (ბიომრავალფეროვნება, წყალი, ნიადაგი).

ტყის მესაკუთრეობა: სახელმწიფო, სათემო და კერძო ტყეების პროცენტული თანაფარდობა

2005 წელს ტყის საერთო ფართობის განაწილება, საკუთრების ფორმის მიხედვით, შემდეგი იყო:

ტყის საკუთრების განაწილების ცხრილი		
საკუთრების ტიპი	ფართობი (ჰა)	მთელი ტყის ფართობის%
სახელმწიფო ტყეები	1.781.000	50.7%
მუნიციპალური ტყეები (ადგილობრივი ხელისუფლება)	90.000	3.3%
კერძო ტყეები	1.500.000	45.9%
• ინდივიდუალურ მფლობელობაში	1.365.000	41.4%
• კერძო საწარმოები და დაწესებულებები	147.000	4.5%
საკუთრების სხვა ფორმები	3.000	0.1%

წყარო: FAO 2010b

ქვეყანაში დაახლოებით ტყის 150 000 კერძო მესაკუთრეა, რომლებსაც საშუალოდ 8,5 ჰა ტყე აქვთ.

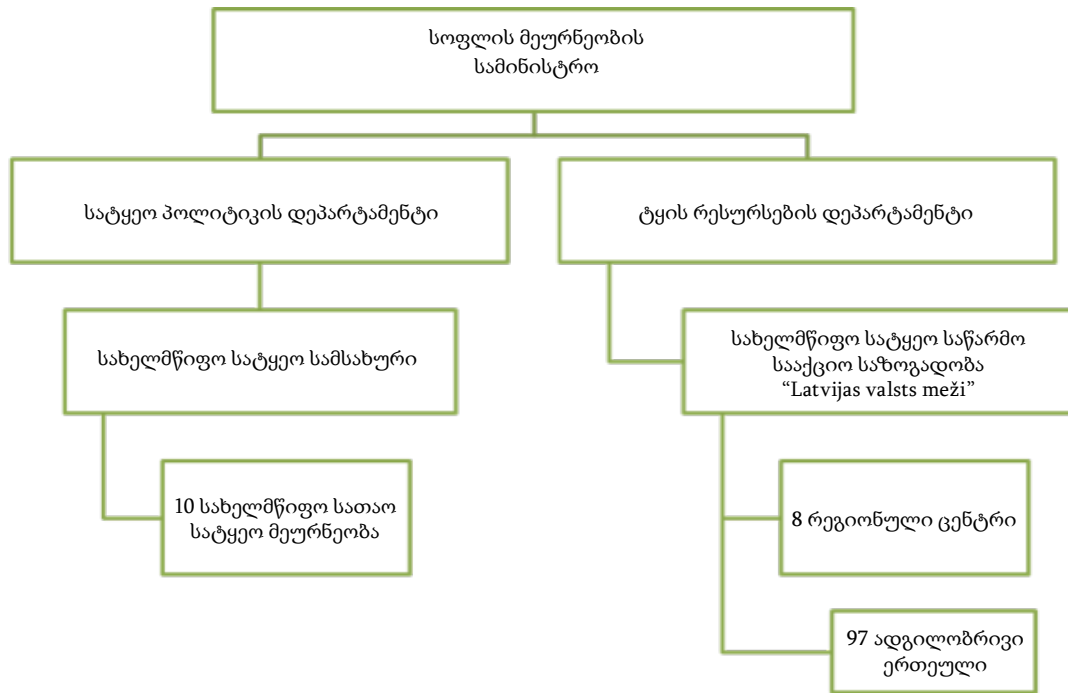
ინსტიტუციური მოწყობა: სახელმწიფოს და სახელმწიფო და კერძო საკუთრებაში არსებული საწარმოების როლი

ლატვიაში სატყეო სექტორის მარეგულირებელი, საზედამხებდელი და აღმასრულებელი ფუნქციები და ეკონომიკური მართვის ფუნქცია ერთმანეთისგან გამოიჯანუღა. მარეგულირებელი და საზედამხებდელი ფუნქციები მინიჭებული აქვს სოფლის მეურნეობის სპეციალიზებულ სატყეო დეპარტამენტს. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტი აყალიბებს ეროვნულ სატყეო პოლიტიკას და ამუშავებს სატყეო კანონმდებლობას. სახელმწიფო

სატყეო სამსახური, რომელიც ექვემდებარება სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტს, ასრულებს საზედამხებდელი და აღმასრულებელი ფუნქციებს ტყეებში, მათი საკუთრების ტიპის მიუხედავად. სახელმწიფო, როგორც ტყის მესაკუთრე, ასევე ასრულებს ეკონომიკური მართვის ფუნქციებს, რომელიც ხორციელდება სახელმწიფო სატყეო საწარმოს, სააქციო საზოგადოება "Latvijas valsts meži"-ის მიერ. სახელმწიფო სატყეო საწარმო მისი რვა რეგიონული განყოფილებით და 97 ადგილობრივი ერთეულით პასუხისმგებელია საჯარო ტყეების ეკონომიკურ მართვაზე და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სატყეო რესურსების დეპარტამენტს ექვემდებარება (სურ. 3). ქვეყნის მასშტაბით მთავარი ასოციაციები, რომლებიც კერძო მესაკუთრეების და კერძო ტყის მფლობელების ინტერესებს გამოხატავენ, არიან ლატვიის ტყის მფლობელთა ასოციაცია და ლატვიის სატყეო ინდუსტრიის ფედერაცია (მათ შორის). ლატვიის ბუნების ფონდი, სხვა დანარჩენებთან ერთად, გარემოსა და ბუნების დამცველთა რამდენიმე დაინტერესებულ ჯგუფს წარმოადგენს. არსებობს სხვა ორგანიზაციებიც, რომლებიც სხვა ჯგუფების ინტერესებს იცავენ, მაგალითად, მონადირეთა ინტერესებს. სატყეო სექტორი ლატვიაში მერქნის (დახერხილი და მრგვალი ხე-ტყე) და მერქნის პროდუქტის (ავეჯი) ექსპორტიორია და ეს სფერო ქვეყანაში უმნიშვნელოვანესი საექსპორტო ინდუსტრიაა. სატყეო სექტორის წვლილმა (სატყეო მეურნეობა და მრეწველობა) 2006 წელს ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტის 12% შეადგინა (Birgelis 2007, 2014; MCPFE 2007a, 2010).

სახელმწიფო უწყებები

სოფლის მეურნეობის სამინისტრო პასუხისმგებელია მარეგულირებელ ფუნქციებზე სატყეო პოლიტიკის ჩამოყალიბების და სატყეო კანონმდებლობის მომზადების თვალსაზრისით. ორი სატყეო დეპარტამენტი, სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტი და ტყის რესურსების დეპარტამენტი სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ექვემდებარებიან. სახელმწიფო სატყეო სამსახური მისი 26 რეგიონული და 197 ადგილობრივი ერთეულით (ტერიტორიული ერთეულების რიცხვი შეესაბამება ქვეყნის ადმინისტრაციულ დაყოფას) პასუხისმგებელია ყველა ტიპის საკუთრების ტყეებში ტყის მართვის და უტილიზაციის საზედამხებდელი, კანონდარსრულების და მარეგულირებელ ფუნქციებზე. სახელმწიფო სატყეო სამსახური ასევე პასუხისმგებელია მონიტორინგის ფუნქციაზე, ტყის მონაცემთა ბაზის ტექნიკურ მომსახურებაზე, ტყის ხანძრის კონტროლის

წყარო: Birgelis 2014, ადაპტირებული

და კვლევით საქმიანობაზე. ტყის რეინჯერთა უბნების და ტყის კვლევის ინსტიტუტი სახელმწიფო სატყეო სამსახურს ექვემდებარება (Forest Law 2000; MCPFE 2007a, 2010; Acti & Kore 2006).

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სატყეო საწარმოები

სახელმწიფო სატყეო საწარმო სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული კომპანიაა, რომელიც პასუხისმგებელია სახელმწიფო ტყეების ეკონომიკურ მართვაზე. სახელმწიფო სატყეო საწარმოს ძირითად მოვალეობებში შედის მნიშვნელოვანი სატყეო ოპერაციები და ბიზნეს აქტივობები, როგორიცაა, ტყის მართვა, ნერგების და თესლის წარმოება, მერქნის პროდუქციის წარმოება და გაყიდვა, ნადირობა და სარეკრეაციო მომსახურების გაწევა და უძრავი ქონების მართვა. სახელმწიფო სატყეო საწარმოს მიერ განხორციელებული აქტივობები და ეკონომიკური მომგებიანობა ყოველწლიურად იზრდება. სახელმწიფო სატყეო საწარმოს მთავარი შემოსავლის წყაროა მერქნის წარმოება, გამოყენება და გაყიდვა. შემოსავლის სხვა საშუალებებია ნერგების და მცენარეების წარმოება, ნადირობის და სამონადირეო სახეობების მართვა და ზოგიერთი რეკრეაციული მომსახურების შეთავაზება. სახელმწიფო სატყეო საწარმოს მიერ შემოთავაზებული რეკრეაციული ობიექტების უმეტესობა უფასოა (Forest Law 2000; Latvijas valsts meži 2012). სახელმწიფო სატყეო საწარმოს ბრუნვამ 2013 წელს 260 მილიონი ევრო შეადგინა,

რაც მნიშვნელოვანი მატებაა 2000 წლის 24 მილიონ ევროსთან შედარებით. 2013 წელს კომპანიამ სახელმწიფო ტყის კაპიტალის და აქტივების გამოყენებისთვის გადასახადის სახით სახელმწიფო ბიუჯეტში 71 მილიონი ევრო შეიტანა. მან მოახდინა 40 მილიონი ევროს ინვესტირება და შეინარჩუნა 60 მილიონი ევრო წმინდა მოგება გადასახადის გადახდის შემდეგ. სახელმწიფო სატყეო საწარმო თავის მომხმარებელს აწვდის სახერხ მორებს, საფანერე მორებს, საწარმოო ხე-ტყეს, ქაღალდის წარმოებისთვის საჭირო მერქანს და საწვავ მერქანს. სახერხი მორები და საფანერე მორები ლატვიის ხის გადამამუშავებელ საწარმოებს მიეწოდება. სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული კომპანია ასევე აწარმოებს სათბობ პელეტებს განახლებადი ენერგიის მისაღებად ლატვიასა და მის ფარგლებს გარეთ. კომპანია აწარმოებს ტყის ხეების ნერგებს და ადგილობრივ და უცხოელ მომხმარებლებს სთავაზობს რეკრეაციულ მომსახურებას, განსაკუთრებით, სამონადირეო მომსახურებას. კომპანია სთავაზობს და უზრუნველყოფს ისეთ მინერალურ რესურსებს, როგორიცაა კვიშა, ხრეში და, ასევე, ტორფი. სახელმწიფო სატყეო საწარმო გარკვეული ეკონომიკური მართვის საქმიანობის შესასრულებლად ახდენს გარე რესურსების მოზიდვას 850 კერძო კომპანიის სახით, რომლებიც უზრუნველყოფენ მომსახურებას კონტრაქტის საფუძველზე. ეს მოიცავს ისეთ მომსახურებას, როგორიცაა ტყის მართვა, მერქნის მოპოვება და ტრანსპორტირება,

ტყის გზების მშენებლობა. სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სახელმწიფო სატყეო საწარმოს აქციების 100%-ის მფლობელია. აქციონერთა შეხვედრაზე სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმოადგენს სახელმწიფო მდივანი. სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული კომპანიის უმაღლეს აღმასრულებელ ორგანოს წარმოადგენს მართვის საბჭო, რომელიც შედგება ერთი თავჯდომარის და სამი წევრისგან. ის ახორციელებს კომპანიის საქმიანობის კონტროლს და პასუხისმგებელია ეკონომიკურ საქმიანობასა და ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოებაზე. საბჭოს დაქვემდებარების ქვეშ არის პრეზიდენტი, რომელსაც მოყვება კორპორაციული მენეჯმენტი და სხვადასხვა დეპარტამენტები. როგორც ყველა სხვა ტყის მესაკუთრეს, სახელმწიფო სატყეო საწარმოსაც აკონტროლებს სახელმწიფო სატყეო სამსახური ტყის კანონმდებლობის აღსრულების კუთხით.

სატყეო სექტორის რეფორმირების გამოცდილება

სატყეო სექტორმა ლატვიაში რეფორმირების ორი ეტაპი გაიარა. თავიდან, 1990 და 1993 წლებში ლატვიის სატყეო სექტორი რეგულირდებოდა სატყეო სამინისტროს მიერ, როდესაც ტყის მართვის ფუნქცია ტყის მწარმოებელი ასოციაციიდან ("Latvijas Mezs") გადავიდა ახლად დაარსებულ სატყეო სამინისტროზე და მის 35 რეგიონულ სახელმწიფო სატყეო სამმართველოზე. 1993 წელს სატყეო სამინისტრო გაუქმდა და დაარსდა სახელმწიფო სატყეო სამსახური სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაქვემდებარებაში. 1997 წელს, სატყეო პოლიტიკის და კანონმდებლობის ფორმულირების ფუნქცია გადავიდა სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი ახლად დაარსებულ სატყეო დეპარტამენტის კომპეტენციაში. აღნიშნული ტრანსფორმაციის პერიოდში, 1991- 1998 წლებში, სატყეო სექტორი გაუმკლავდა მიწის რეფორმასთან დაკავშირებულ პრობლემებს, საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლას, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სატყეო ინდუსტრიის და კომპანიების პრივატიზაციას, ხელსაყრელი პირობების შექმნას სატყეო პროდუქციის ექსპორტისთვის, კერძო სატყეო მეურნეობის განვითარებას, სახელმწიფო ტყეების არაეფექტურ მენეჯმენტს, ფიქსირებულ ფასებს და საბაჟო გადასახადს ექსპორტზე. ინსტიტუციური რეფორმების მეორე ფაზა 1998-2000 წლებში განხორციელდა. რეფორმის მთავარი მიზანი და პირველი მიღწევა იყო სახელმწიფოს ეკონომიკური მართვის ფუნქციების და მარეგულირებელი, საზედამხებელო და მხარდაჭერის ფუნქციების განცალკევება. სატყეო სექტორის განვითარების პოლიტიკის საფუძვლები შემუშავდა სამუშაო ჯგუფის მიერ FAO-ის ექსპერტებთან და კონსულტანტებთან თანამშრომლობით, საერთაშორისო ვალდებულებების და ევროპაში ეროვნულ სატყეო პროგრამებთან დაკავშირებული Forest Europe/MCPFE-ის (ევროპის ტყეების/მინისტრთა

კონფერენცია ევროპაში ტყეების დაცვის თაობაზე) თანამონაწილეობითი მიდგომის გათვალისწინებით. ამასთან ერთად, სატყეო პოლიტიკაში ჩართულმა მხარეებმა გაითვალისწინეს სხვა ქვეყნების გამოცდილება, ძირითადად საერთაშორისო განვითარების თანამშრომლობის და ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული გაცვლითი პროექტების მეშვეობით. სატყეო და მასთან დაკავშირებული ეროვნული პროგრამების ფორმულირება Forest Europe/MCPFE - ის პრინციპების შესაბამისად 2003 წელს დაიწყო, მეორე ინსტიტუციური რეფორმის დასრულების შემდეგ. ამჟამად ხორციელდება სატყეო პოლიტიკის და პროგრამების განხორციელების პერიოდული შეფასება (Birgelis 2007; MCPFE 2007a, 2010)..

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

4

ლატვიის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

	დრო	აქტივობა
ოთხშაბათი, 2016 წლის 24 აგვისტო	08:00 – 9:00	საუზმე
	09:00 – 13:00	შეხვედრები: სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტში; სატყეო რესურსების დეპარტამენტში
	13:00 – 14:00	სადილი სამინისტროში
	14:00 – 14:30	ფეხით მისვლა სახელმწიფო სატყეო სამსახურში
	14:30 – 17:00	შეხვედრა სახელმწიფო სატყეო სამსახურში
	17:15 – 19:00	ქალაქის დათვალიერება
	19:00	დასვენება და თავისუფალი დრო

ლატვიის სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

საქართველოს დელეგაციის მიღება/მისაღება

არვიდს ოზოლსი, სატყეო დეპარტამენტის დირექტორი

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სატყეო დეპარტამენტის დირექტორი მიესალმა საქართველოს დელეგაციას. მან ხაზგასმით მიუთითა გამოცდილების გაზიარების მნიშვნელობაზე ორივე მხარისათვის, რადგან დამოუკიდებლობის მიღების შემდეგ ლატვიაში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოხდა საკანონმდებლო და სატყეო პოლიტიკის სფეროში. „ჩვენ მუდამ ვცდილობთ ვისწავლოთ, ვაკეთოთ და ვისწავლოთ მოქმედებით“,

თქვა ბატონმა ოზოლსმა თავის მისაღებელ სიტყვაში.

მან გაიხსენა 90-იანი წლები, როდესაც საჭირო იყო სატყეო სფეროში სხვადასხვა დაინტერესებული ჯგუფების შექმნა, მაგალითად, ტყის მესაკუთრეთა ასოციაციის, და სხვა. ამან შესაძლებელი გახდა ლატვიის სატყეო პოლიტიკის შემუშავება (1996 წელს). სახელმწიფო და კერძო მხარეთა წარმომადგენლები ერთად დასხდნენ და იხილავდნენ სატყეო პოლიტიკის საკვანძო საკითხებს. 1998 წელს ლატვიის სატყეო პოლიტიკა ძირითადი საფუძველი გახდა როგორც რეფორმებისა, ისე ახალი კანონმდებლობის - ტყის ახალი კანონის. მან ზოგადად საფუძველი ჩაუყარა ახალ სისტემას.

განვითარების გზაზე რამდენიმე ნაბიჯი იქნა გადადგმული. ყველა ეს კომპონენტი დღევანდელი სიტუაციის წინამორბედი გახდა. ბატონმა ოზოლსმა სისტემა ამგვარად დაახასიათა - „საკმაოდ კარგად ვმუშაობთ, მაგრამ ჯერ კიდევ ბევრი რამ არის გასაკეთებელი სატყეო სექტორის ოპტიმიზაციისა და კვლევის თვალსაზრისით“.

„სწორედ ამიტომაც გვიხარია გაგიზიაროთ ჩვენი გამოცდილება. შეგიძლიათ გქონდეთ ჩვენი იმედი, თუკი ჩვენ შეგვიძლია დახმარება გავუწიოთ საქართველოს სატყეო სექტორს“ - ამ სიტყვებით დაასრულა გამოსვლა ბატონმა ოზოლსმა.

მისაღება საქართველოს დელეგაციის მხრიდან

ნელი კორკოტაძე, მთავარი სახელმწიფო ინსპექტორი

ქალბატონმა ნელი კორკოტაძემ მასპინძლებს გააცნო საქართველოში სატყეო პოლიტიკის განვითარების ძირითადი მიმართულებები. საქართველოს სატყეო რესურსების მნიშვნელოვანი მარაგი აქვს: 2,8 მილიონი ჰა ტყის საფარი და 600 000 ჰა დაცული ტერიტორიები. მაგრამ ქვეყანა მნიშვნელოვანი გამოწვევების წინაშე დგას:

- შეშის მოხმარება
- ტყის ინვენტარიზაციის არარსებობა
- კვალიფიცირებული პერსონალის ნაკლებობა
- ფინანსური რესურსების ნაკლებობა
- სატყეო განათლების ნაკლებობა

ქ-ნმა ნელი კორკოტაძემ ხაზგასმით მიუთითა იმ ფაქტზე, რომ ბოლო 20 წლის განმავლობაში ახალგაზრდები სატყეო განათლებას მნიშვნელოვნად არ მიიჩნევდნენ. 'აი ამიტომაც ჩვენთვის განსაკუთრებით საშურია უფროსი თაობის მიერ ახალგაზრდებისათვის ცოდნის გადაცემა. ეს სასწავლო ტური ჩვენთვის მართლაც დიდი მნიშვნელობის მატარებელია. ჩვენ გარკვეულწილად ელჩების მოვალეობას შევასრულებთ ჩვენს ქვეყანაში - აქ მიღებულ ინფორმაციას საქართველოში ჩავიტანთ'. ბოლოს მან გამოხატა ღრმა პატივისცემა ყველა პარტნიორის მიმართ ამ სასწავლო ტურის ორგანიზებისთვის.

სატყეო სექტორი და ღია სააქციო საზოგადოება “Latvijas valsts meži” (LVM¹)

ნორმუნდს სტრუვე, სატყეო დეპარტამენტის დირექტორის მოადგილე

ბატონმა ნორმუნდს სტრუვემ ზოგადად მიმოიხილა ლატვიის სატყეო სექტორი და ისაუბრა სააქციო საზოგადოების შესახებ “Latvia’s State Forests” (LVM).

ლატვია ევროპაში ერთ-ერთი ყველაზე ტყიანი სახელმწიფოა. ქვეყნის ტერიტორიის 52% ტყით არის დაფარული. უფრო მეტიც, სატყეო მიწების რაოდენობა სულ უფრო იზრდება, როგორც ბუნებრივად, ისე ტყის განაშენიანების წყალობით, რომელიც ხორციელდება არანაყოფიერ და სხვა მიწებზე, რომლებიც სოფლის მეურნეობისთვის არ გამოიყენება. ტყეში მერქნის მოცულობა სამჯერ მეტად იზრდება, ვიდრე ტყით დაფარული ტერიტორიის ფართობები. ეს იმის მაჩვენებელია, რომ ლატვიაში სატყეო ფართობები ბუჩქნარის ხარჯზე არ იზრდება. ლატვიაში სატყეო სამუშაოები განსაკუთრებული მიზანმიმართულებით გამოირჩევა. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში ყოველწლიურად ლატვიაში 12 მილიონი კუბმეტრი მორი მზადდება. ეს ყოველწლიურ ნაზარდზე ნაკლებია. ამრიგად, ლატვიაში სატყეო მეურნეობა მდგრადად ვითარდება.

სატყეო სექტორი დღეისათვის ეროვნული ეკონომიკის ღერძს წარმოადგენს. 2014 წელს სატყეო მეურნეობა, ხე-ტყის დამუშავება და ავეჯის დამზადება მთლიანი შიდა პროდუქტის 5,2%-ს შეადგენდა, ხოლო ექსპორტმა 2 მილიარდი ევრო შეადგინა - მთელი ექსპორტის 19%.

ისტორიული თვალსაზრისით, ლატვიაში ტყის ეკონომიკური მიზნებისთვის გამოყენება, შედარებით გვიან დაიწყო, ვიდრე ევროპის სხვა სახელმწიფოებში. ამის მუშავებით მათ ინტენსიური ბიომრავალფეროვნება შეინარჩუნეს. ეკონომიკური აქტივობა ლატვიის ტყეების 13,7%-ში ხორციელდება, და ამ ტერიტორიათა უმეტეს ნაწილს სახელმწიფო ფლობს.

ლატვიაში მთელი ტყეების ნახევარი სახელმწიფოს საკუთრებაში, ხოლო დანარჩენი ფართობის უდიდესი ნაწილი, დაახლოებით 144 000 კერძო მესაკუთრის ხელშია. თითქმის ყველგან ადამიანებს შეუძლიათ უფასოდ ისეირნონ ტყეში და მოკრიფონ სოკო და კენკრა. სარეკრეაციო ადგილების რაოდენობა ყოველწლიურად იზრდება. ტერიტორიები, სადაც რეკრეაცია ტყის მართვის უმთავრესი ამოცანაა, ლატვიის მთელი სატყეო ფონდის 8%-ს შეადგენს.

ღია სააქციო საზოგადოება “Latvia’s State Forests” (LVM)

ღია სააქციო საზოგადოება “Latvia’s State Forests” (LVM) ლატვიის ტყეების ნახევარს მართავს. იგი 1999 წლის ოქტომბერში შეიქმნა. კომპანია იცავს სახელმწიფო ინტერესებს და ტყის მოცულობის გაზრდისთვის იღწვის, რასაც ტყის მართვისაგან მაქსიმალური სარგებლის მიღწევის გზით აღწევს.

კომპანიისთვის მთავარი პროდუქტი მერქანია. ტყის მართვასთან ერთად, კომპანია სხვა საქმიანობასაც ეწევა, როგორიცაა, ნადირობა და რეკრეაციული სერვისები, გენეტიკურად გაუმჯობესებული ტყის ხეების სახეობათა თესლებისა და ნერგების წარმოება ტყის რეგენერაციის მიზნებისთვის.

კომპანია მთლიანობაში მართავს 1,63 მილიონ ჰექტარს, საიდანაც 1,7 ჰექტარი ტყით დაფარული ტერიტორიაა. ტყე კომპანიის ყველაზე ღირებული კაპიტალია, სადაც ღირებულების და მოგების ძირითადი წყარო არის ტყის მართვა. კომპანიის ტყეების 68% წიწვოვანია, მათგან 46% არის ფიჭვი. ფოთლოვანთა შორის უპირატესად გავრცელებულია არყის ხე.

ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია

ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია ტყის მართვის სისტემაში უდიდეს როლს ასრულებს. კომპანიის მიერ განხორციელებული ტყის მართვის მთავარ ამოცანათა 20% სწორედ ამ მიზანს ემსახურება (ტყეში და დაჭაობებულ ტერიტორიებზე). ამ ტერიტორიებზე არ ხორციელდება საბოლოო ჭრები, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება არის საჭირო.

ბიომრავალფეროვნების დაცვის მიზნით, LVM მართავს დაცულ ტერიტორიებს (ნატურა 2000-ის ჩათვლით) და ტყის კორომებს, რათა გადაარჩინოს ხეების სახეობათა გენეტიკური რესურსები. იგი ამავდროულად ახდენს ახალი დაცული საიტების, ფრინველთა დაცული სახეობების ბუდობის ადგილების განსაზღვრას და უზრუნველყოფს ჰაბიტატის დაცვას და მასზე ზრუნვას. LVM აფასებს გარემოზე დაგეგმილი საქმიანობების ზემოქმედებას და გეგმავს ღონისძიებებს ასეთი ზემოქმედების შესამცირებლად, გაზაფხულზე და ზაფხულში ხე-ტყის ჭრის შეზღუდვის ჩათვლით, რადგან ამ პერიოდში ცხოველები მრავლდებიან.

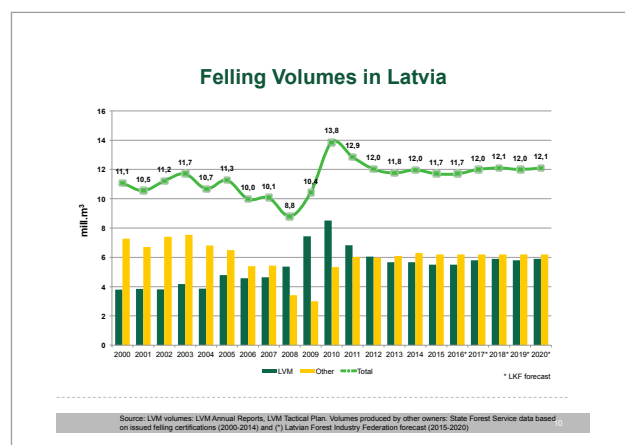
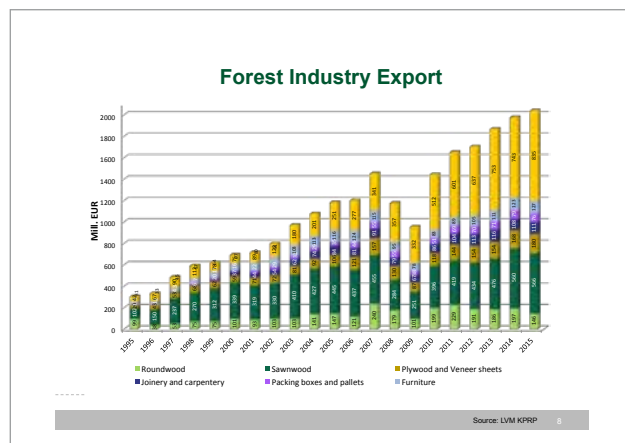
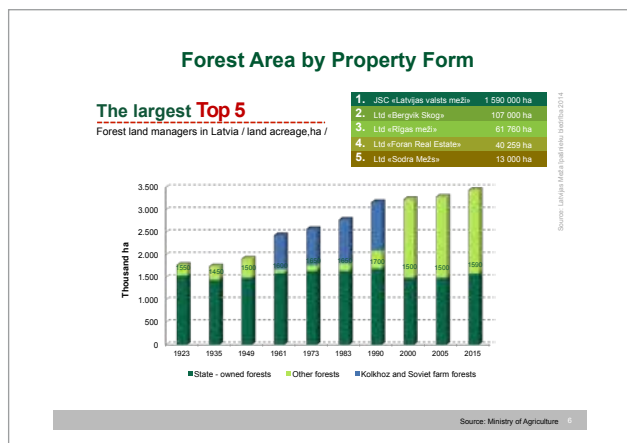
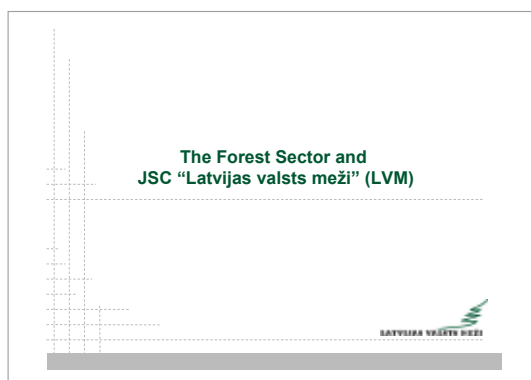
¹ ლატვიის სახელმწიფო ტყეები (LVM)

სოციალური პასუხისმგებლობა

სხვადასხვა საჯარო ინტერესების დაბალანსების მიზნით, LVM გეგმავს და უზრუნველყოფს ტყის მართვას, რათა დღესაც და მომავალშიც მიიღონ მაქსიმალური დამატებითი სარგებელი და მეტი სამუშაო ადგილი. LVM ასევე ზრუნავს უსაფრთხო სამუშაო გარემოზე კომპანიის შიგნით, აკონტროლებს უსაფრთხო შრომის პირობებს და მის პარტნიორ კომპანიებს მოუწოდებს შექმნან ასეთი პირობები.

LVM ყოველწლიურად ახორციელებს სუფთა პროექტებს, განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს ბავშვების და ახალგაზრდების ჩართულობას სუფთა ჰაერზე გამართულ ღონისძიებებში, ხელს უწყობს

მერქნის გამოყენებას მშენებლობაში და ჰარმონიული და ჯანსაღი საცხოვრებელი სივრცის შექმნას. LVM ასევე აწყოფს საგანმანათლებლო ღონისძიებებს, ცნობიერების ამაღლების კამპანიებს და ხელს უწყობს გარემოსადმი პასუხისმგებლური დამოკიდებულების განვითარებას.

45

```

graph TD
    A[Shareholder's meeting] --> B[Management Board]
    B --> C[President]
    C --> D[Corporate Management]
    D --> E[Departments]
    E --- F["LVM Forestry  
Structure  
Resource/Supply  
Forest Infrastructure"]
    E --- G["LVM Seeds and Plants  
LVM Real Estate  
LVM Recreation and Hunting"]
    F --- H[Related companies]
  
```

* Forest and Wood Products Development Institute (40224) * Saumokas Castle (10044)

Forest management
~ 600 companies
~ 2000 employees

TOTAL
850 companies
about ~ 6160 employees

Infrastructure building
> 250 companies
~ 3000 employees

Transport
~ 135 trucks
~ 410 drivers

Forest tending
~ 57 harvesters
~ 68 forwarders
~ 360 operators

The diagram is a circular representation of the forest economy, with a central circular area divided into segments. Surrounding this central area are several callout boxes, each pointing to a specific sector of the economy:

- Business solution & IT services** (top center)
- Forest Infrastructure Development** (top right)
- Forest Management service** (middle right)
- Roundwood Production & Supply** (bottom right)
- Forest Seeds and Plants Production** (bottom center)
- LVM Real Estate** (bottom left)
- Hunting and Recreation** (middle left)
- Silviculture** (center)

The background of the diagram is a lush green forest landscape with various trees, a winding path, and small buildings, suggesting a sustainable and integrated economic model.

Source: LVM 15

Year	Forest tree plantations export	Forest tree plantations for Latvia markets	Forest tree plantations to replant LVM managed forest areas	Total
2001	14.7			14.7
2002	13.4			13.4
2003	18.1			18.1
2004	25.3			25.3
2005	28.9			28.9
2006	31.3			31.3
2007	32.8			32.8
2008	35.1			35.1
2009	35.4			35.4
2010	38.9			38.9
2011	48.5			48.5
2012	48.1			48.1
2013	44.1			44.1
2014	45.9			45.9

Avaya: IVM KRD 19

- ☀ Felling site planning
- ☀ Selling of timber products
- ☀ Manufacturing of timber products
- ☀ Delivery of timber products

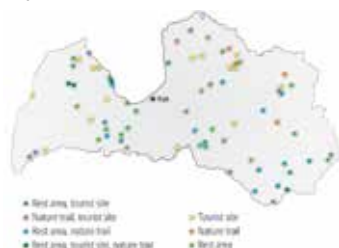

LATVIJAS VAIRSA PĒRĒ

Source: LVM Roundwood Supply 21

The recreation opportunities are improved in the state-owned forests every year by making the existing places of recreation better and opening new ones.

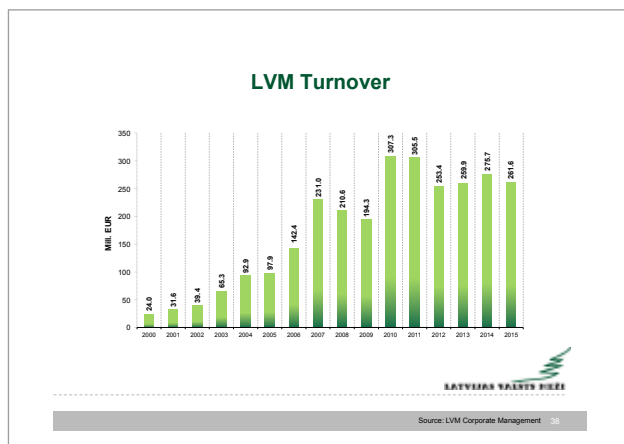
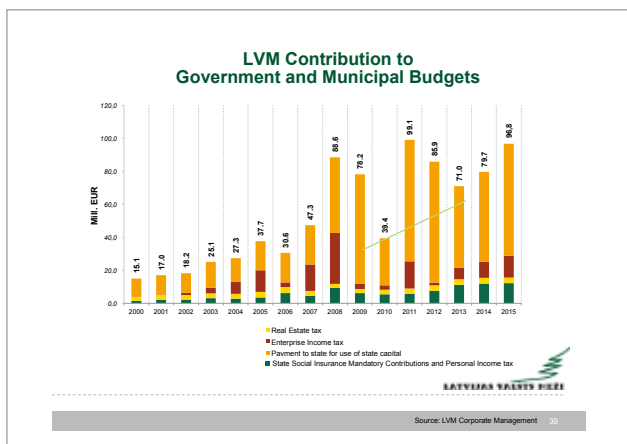
Currently, there are more than 360 LVM recreation sites

Source: LVM Recreation and Hunting.

	2014	2015
Net turnover (million EUR)	275.7	261.6
Profit before tax (million EUR)	90.3	72.7
Net profit (million EUR)	75.5	57.5
Return on equity (ROE)	22.2%	17.5%
Volume of wood sales (million m³)	5.67	5.48
Area managed (million ha)	1.63	1.63
Forest area (million ha)	1.41	1.41

Source: IVM Corporate Management 37

სამონადირეო ცხოველების/ფრინველების მართვა და კანონმდებლობა; ნადირობაზე პასუხისმგებელი უწყებები; კანონი ნადირობის შესახებ

ჯ. ბარსი

მომხსენებელმა ზოგადად მიმოიხილა სამონადირეო სახეობების მართვის საკითხი - როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო მიწებზე. მან ასევე განიხილა საკანონმდებლო საკითხებიც და ნადირობასთან დაკავშირებული შეზღუდვები და აკრძალვები.

მან ისაუბრა მონადირეობის რეგულირების წესებზე. კერძო მესაკუთრე თავისი სამონადირეო კვოტის მართვას თვითონ ახდენს. მან ასევე აღნიშნა, რომ ნადირობის უფლების მოპოვებისთვის საჭიროა სერტიფიცირების პროცესის გავლა. ამ პროცესს სახელმწიფო არეგულირებს, სახელმწიფო სატყეო სააგენტოს მეშვეობით. ნადირობის უფლების მიღების მსურველმა უნდა გაიაროს 40 აკადემიური საათის ხანგრძლივობის სწავლება და ჩააბაროს 2 გამოცდა: ერთი თეორიულ ნაწილში და მეორე - პრაქტიკულში. ეს 40-საათიანი სწავლება, იარაღის გამოყენების სწავლებასთან ერთად, მოიცავს სამონადირეო ცხოველთა ბიოლოგიას და ცხოველთა რეპროდუქციის საკითხებს. ისინი სწავლობენ ნადირობის შეზღუდვებს და ნადირობის წესებს.

კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურები სახელმწიფო სატყეო სამსახურში

ბაიბა როტბერგა, ტყის რესურსების მართვის დეპარტამენტის დირექტორი

სადილის შემდეგ ჯგუფი ძველი რიგის გავლით ფეხით გაემართა სახელმწიფო სატყეო სამსახურის ოფისში. ტყის რესურსების მართვის დეპარტამენტის დირექტორი, ქ-ნი როტბერგა, გულთბილად მიესალმა ქართველ სტუმრებს და წარუდგინა მათ სახელმწიფო სატყეო სამსახურში არსებული კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურები.

სახელმწიფო სატყეო სამსახურის ფუნქციები:

სახელმწიფო სატყეო სამსახური (SFS) სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ექვემდებარება და იგი სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოა. მისი მოვალეობაა:

- ტყის მდგრადი მართვის უზრუნველყოფა, სატყეო პოლიტიკის დაცვა მთელი ქვეყნის მასშტაბით;

- ტყის მართვისა და გამოყენების სფეროში კანონის დაცვის კონტროლი;
- მონადირეთა და სამონადირეო ცხოველების ზედამხედველობა;
- ტყის ხანძრების მონიტორინგის ორგანიზება და ხანძრების პრევენცია.

სხვადასხვა საკანონმდებლო აქტებით დაკისრებული
სხვა პასუხისმგებლობები.

SFS-ის რეგიონული სტრუქტურა 2012 წლიდან
მოყოლებული:

- 10 სათავო სატყეო სამსახური
- 29 ოფისი
- 360 ტერიტორიული სარეინჯერო უბანი
- 650 თანამშრომელი

ტყის მართვის აქტივობათა კონტროლისა და
ზედამხედველობის ძირითადი პრინციპები:

- ყოველი პროცესი ექვემდებარება წერილობით ჩამოყალიბებულ პროცედურას, რომელსაც თან ახლავს თანამშრომელთა პასუხისმგებლობათა სქემა.
- თითოეული პროცესისთვის განსაზღვრულია რეკომენდებული კონტროლის რაოდენობა, მაგ., ტყის ინვენტარიზაცია - 40%.
- კონტროლისა და ზედამხედველობის განხორციელებამდე უნდა მოხდეს რისკების შეფასება.
- ძირითადი რისკები პროცედურებით არის განსაზღვრული.
- უნდა მოხდეს ყველა შემოწმების დოკუმენტირება (ასევე წერტილების რეგისტრირება უნდა მოხდეს GPS რესივერის მეშვეობით).
- შესამოწმებელი საკითხების/ადგილების შერჩევის კრიტერიუმებიც სახელმწიფო სატყეო რეესტრში არის მოცემული. განსაზღვრულია დეფინიციები, მაგ., პირწმინდა ჭრის მაქსიმალური ზომა ტყის ტიპის მიხედვით; დაცვის ნიშნები; ასაკი.

SFS-ის მიერ განხორციელებული კონტროლი:

- წელიწადში ერთხელ განისაზღვრება ყველაზე სახიფათო პროცესები.
- SFS-ი აკონტროლებს სტრატეგიულ გეგმას ყოველ ხუთ წელიწადში; განსაზღვრავს კონტროლის სიხშირეს თითოეული აქტივობისთვის, პრიორიტეტების რისკის ანალიზის შესაბამისად.
- SFS-ის კონტროლის წლიური გეგმა.
- SFS-ის კონტროლის პროცედურა ქმნის საერთო წესს შემოწმებისთვის.
- რეგიონული სატყეო ოფისები ვალდებული არიან ყოველწლიურად შეამოწმონ მეტყევეებზე განპირობებული ტერიტორიების 65%, ხოლო ორი წლის განმავლობაში - ყველა მეტყევეზე განპირობებული ტერიტორია. კონკრეტული მეტყევისადმი განპირობებული ტერიტორია შემოწმებულად ითვლება იმ შემთხვევაში, თუ

მოხდება მისდამი განპირობებული 7 ერთეულის შემოწმება, რომლებიც არანაკლებ სამ კვარტალში არის მოთავსებული.

საკონტროლო გეგმა 2016 წლისთვის

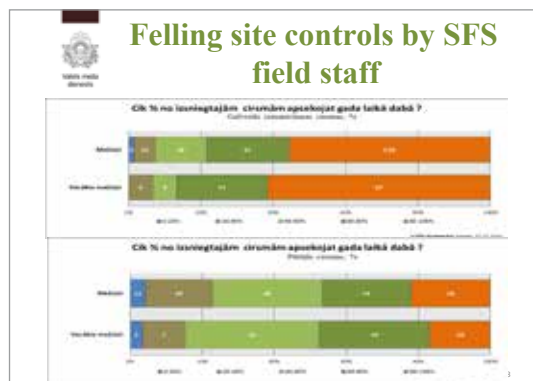
ძირითადი პროცესები:

- ტყის ინვენტარიზაცია
 - ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემთა დამატება SFR-თვის, განახლდა SFS GIS-ის იმპლემენტაციის შემდეგ.
 - ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემთა ცვლილებები.
- მერქნის ჭრა
 - ჭრის ლიცენზიების გაცემა GIS-ის განხორციელების შემდეგ.
 - გამოხშირვა, სანიტარული ჭრები.
- ბუნების დაცვა
 - ტყის ჯანმრთელობის ზედამხედველობა.
 - რეგულაციათა ზედამხედველობა დაცულ ტერიტორიებზე და მიკრონაკრძალებში.
- ტყის ხანძრებისაგან დაცვა.

სახელმწიფო სატყეო სამსახურის თანამშრომლები იყენებენ GPS-ის მიმღების (reciever) შემდეგ ტიპებს:

- ASHTECH MobileMapper 100 (რეალურ დროში, ქვემეტრული სიზუსტით) – 260 ერთეული
- Magellan MobileMapper CX (რეალურ დროში, ქვემეტრული სიზუსტით) ~ 200 ერთეული
- Magellan MobileMapper 6 (რეალურ დროში, 2-5 მეტრის სიზუსტით) ~ 80 ერთეული

სახელმწიფო სატყეო სამსახურის მიერ ჭრის
ტერიტორიის კონტროლი

ტყის მართვის გეგმების ზოგადი სტრუქტურა, მათი შემუშავება და კონტროლის პროცედურები

ბაიბა როტბერგა, ტყის რესურსების მართვის დეპარტამენტის დირექტორი

ტყის მართვის გეგმის ტიპები

ტყის მართვის გეგმების მომზადებასთან დაკავშირებით რაიმე საერთო ვალდებულება არ არსებობს, გარდა შემდეგი მახასიათებლების მქონე სატყეო უბნებისა:

1. სატყეო უბანი, რომელიც 10 000 ჰექტარზე მეტია (დამტკიცებულია საბჭოს ან კომპანიის ხელმძღვანელობის მიერ, ძალაშია 10 წლის ვადით; იგი უნდა გამოქვეყნდეს და მისი შინაარსი განსაზღვრულია მინისტრთა კაბინეტის რეგულაციით);
2. ყველა უბანი, რომელიც ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე იმყოფება (ღირებულების სპეციალური ინვენტარიზაცია, რომელიც დამტკიცებულია პარკის ადმინისტრაციის მიერ, ძალაშია ტყის ინვენტარიზაციის მსგავსად, შინაარსი ექვემდებარება კონკრეტული პარკის ინდივიდუალურ რეგულაციებს. საჯაროდ გამოქვეყნებას არ ექვემდებარება, მაგრამ სახელმწიფო სატყეო სამსახურს აქვს მასზე ელექტრონული წვდომა);
3. სახელმწიფო ტყეები, რომლებიც სამეცნიერო მიზნებისთვის გამოიყენება (ყოველწლიურად მტკიცდება სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ, ბიუჯეტთან ერთად).

ტყის მართვის გეგმისთვის საჭირო მინიმალური ინფორმაცია:

- ტყის მართვის გეგმები, მართული ტერიტორიის ზომა და ადგილმდებარეობა;
- სატყეო მიწების ჯგუფები ტყის ინვენტარიზაციის რეგულაციებისა და სახელმწიფო სატყეო რეესტრის მიხედვით;
- ჯამური ინფორმაცია ტყის კორომების შესახებ - სახეობებისა და ბონიტეტის, ასაკობრივი კლასების მიხედვით.
- ტყის არამერქნული რესურსების და კულტურული ღირებულებების აღწერა, რაც რეგისტრირებულია სახელმწიფო საინფორმაციო სისტემებში - დაცული ტერიტორიები, ბიოტოპები, კორომების გენეტიკური რესურსი, კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტების რაოდენობა; ბუნებრივი და კულტურული

ღირებულება, რომელიც იდენტიფიცირებულია ტყის მენეჯერის მიერ;

- ტყის ინფრასტრუქტურის რაოდენობა (გზები და მელიორაციის სისტემები);
- რეკრეაციის ადგილები და წყლის ობიექტები, ტყე-პარკები, და ა.შ., რომლებიც განსაზღვრულია სივრცითი დაგეგმვის დოკუმენტებში;
- ტყის მართვის აქტივობები (რაოდენობა და სივრცითი განლაგება) - ჭრა, რეგენერაცია, მოვლა, ტყის დაცვა, გზების მშენებლობა, ბუნების დაცვა და მართვა, კულტურული ღირებულებები და მიზნები;
- ტყის მართვის ზემოქმედება ტყის რესურსებზე, გარემოსდაცვითი და სოციალური ასპექტების შეფასების მოთხოვნები.

გეგმაზე კარტოგრაფიული შესწორებების დატანა:

- სატყეო მიწის გეგმა; რეგისტრირებული დაცული ტერიტორიები, მიკრონაკრძალები, დაცული ბიოტოპები, გენეტიკური კორომები და კულტურის ძეგლები;
- ტყის მენეჯერის მიერ განსაზღვრული ბუნებრივი და კულტურული ღირებულებები; საზოგადოებრივი რეკრეაციული ტერიტორიები;
- კომერციული წრეების სივრცითი განაწილება (მხოლოდ საჯარო ტყეების გეგმებისთვის);
- ჭრების განაწილება ადგილმდებარეობის პერსპექტივისა და კონკრეტული ადგილების გათვალისწინებით.

ტყის ინვენტარიზაცია

- თითოეული სატყეო ფართობის ინვენტარიზაცია უნდა ჩატარდეს, სულ მცირე, ყოველ 20 წელიწადში ერთხელ. განსაკუთრებული ინვენტარიზაცია უნდა ჩატარდეს შემდეგ შემთხვევებში: როდესაც ტერიტორია გაიყოფა და შეიქმნება ახალი ერთეული, და როდესაც ხდება ირმების ძველი პარკის დახურვა.
- 2000 წლის შემდეგ ტყის ინვენტარიზაცია კერძო ბიზნესის ხელში გადავიდა.
- ინვენტარიზაცია შეიძლება ჩატარდეს მხოლოდ სერტიფიცირებულმა სპეციალისტმა.
- ტაქსატორებისთვის სერტიფიკატის გაცემა და მათი რეესტრის წარმოება ევალება სასერტიფიკაციო ორგანიზაციას (დებულება სერტიფიცირების შესახებ).
- ქვეყანაში არსებობს სერტიფიცირების ორი ორგანიზაცია და 478 სერტიფიცირებული ტყის ტაქსატორი (ინვენტარიზაციის სპეციალისტი).

სანდო ტყის ინვენტარიზაცია განაპირობებს:

- ტყეში ჭრის აქტივობებს (გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ჭრა ეხება ქარისაგან წაქცეულ და

გამხმარ ხეებს, და როდესაც ხე საფრთხეს უქმნის ტყის ინფრასტრუქტურას. ამ შემთხვევებისთვის არსებობს სპეციალური მოთხოვნები).

- აქტივობების გატარებას გაუდაზნოების შემთხვევაში, ევროკავშირის და სახელმწიფოს მხარდაჭერას სატყეო აქტივობებისათვის და ნატურა 2000-ით გათვალისწინებულ კომპენსაციებს.
- მიწის გადასახადის შემცირებას ახალგაზრდა კორომებზე (20-40 წლამდე ასაკის კორომებისთვის) და ტყის მართვის აქტივობათა შეზღუდვას გარემოსა და ბუნების დაცვის სხვადასხვა მოსაზრებათა გამო.

სატყეო ინვენტარიზაციისა და სახელმწიფო სატყეო რეესტრის შესახებ დებულება ადგენს, რომ საველე სამუშაოების განხორციელებამდე, ტაქსატორმა უნდა შეაგროვოს ყველა აქტუალური ინფორმაცია:

- სახელმწიფო საინფორმაციო სისტემებიდან - კადასტრები, რეესტრები და მუნიციპალური განვითარების გეგმები;
- ტექსტობრივი და კარტოგრაფიული ინფორმაცია სახელმწიფო სატყეო რეესტრიდან.

სატყეო ინვენტარიზაციისა და სახელმწიფო სატყეო რეესტრის შესახებ დებულება ადგენს:

- მონაცემთა სტრუქტურას და ფორმატს;
- გეგმების მომზადებისთვის საჭირო კლასიფიკატორებს;
- ტყის მეორადი პარამეტრების გაანგარიშების ალგორითმებს.

ტყის ინვენტარიზაცია და სახელმწიფო სატყეო სამსახური (SFS)

SFS-ი (მისი მეტყვე) ამოწმებს ტყის ინვენტარიზაციას და იღებს გადაწყვეტილებას - დაამატოს თუ არა ეს ინფორმაცია SFR-ის მონაცემთა ბაზაში (რისკების შეფასება, ასაკი, დამცავი ნიშნები, ისტორიული ინფორმაცია). შეუსრულებლობის შემთხვევაში შეიძლება გამოიცეს ადმინისტრაციული აქტი ტყის მესაკუთრის და ტაქსატორის მიმართ. ეს ადმინისტრაციული აქტი შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ თანამდებობის პირთან, ან თვით სასამართლოში. SFS-ი ინფორმაციას ასევე აწვდის სერტიფიცირების ორგანიზაციას.

სამონადირო პროცესის კონტროლი და ზედამხედველობა

ბაიბა როტბერგა, ტყის რესურსების მართვის დეპარტამენტის დირექტორი

სამონადირო საქმიანობის მართვის სფეროში ძირითად ამოცანებს ახორციელებენ:

1. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფოს სატყეო სამსახური (შეფასება, კვებები, ნებართვები, ინსპექტირება, ზიანი, მონადირეთა რეგისტრაცია);
2. სახელმწიფო პოლიცია (იარაღი, ინსპექტირება)
3. გარემოს დაცვისა და რეგიონული განვითარების სამინისტრო (დაცული სამონადირო სახეობების მართვა, მაგ., ფოცხვერის, რომელიც ანგარიშდება ექვემდებარება ჰაბიტატის დირექტივის შესაბამისად, სპეციფიკური სამონადირო რეგულაციები დაცულ ტერიტორიებზე).

ძირითადი ამოცანებია:

- სამონადირო რესურსების შეფასება (პოპულაციის შეფასება);
- მონადირობასთან დაკავშირებულ კანონებთან და დებულებებთან შესაბამისობის კონტროლი;
- მონადირეთა და მონადირეთა ხელმძღვანელების რეგისტრაცია, მომხმარებელთა სამონადირო უფლებები (სამონადირო უბნები);
- მონადირეთა და მონადირეთა ჯგუფების ხელმძღვანელთა უნარების განვითარება (გამოცდების ჩაბარების უზრუნველყოფა).

სამონადირო სახეობების მიხედვით სამონადირო ტერიტორიათა მინიმალური სამართავი ტერიტორიები შემდეგნაირად არის დადგენილი:

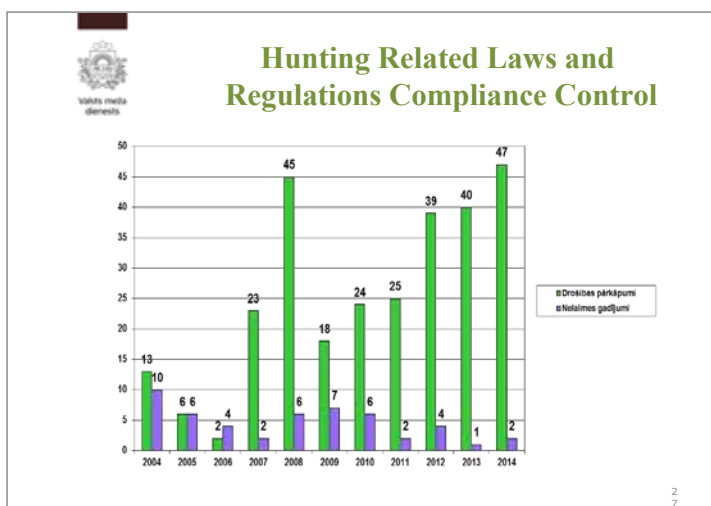
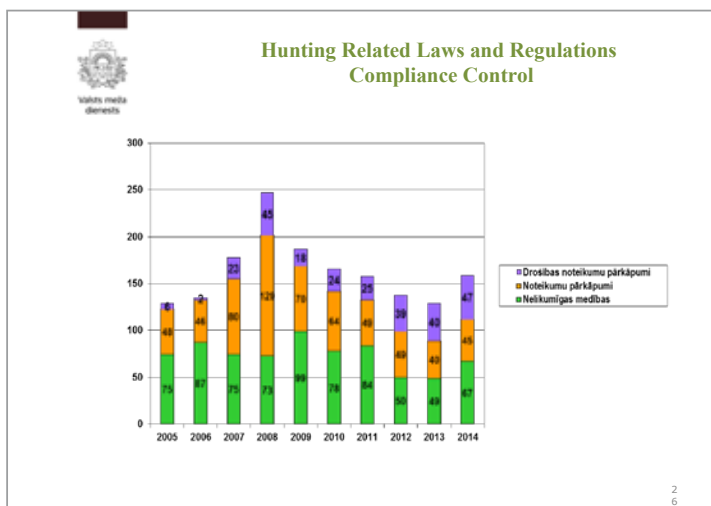
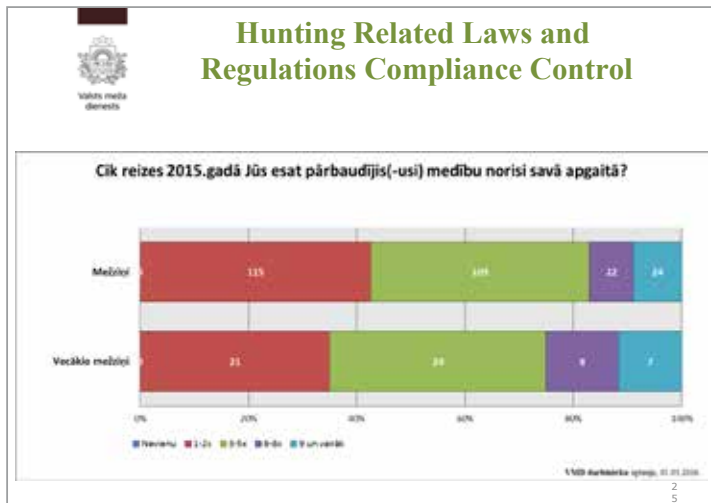
- შველისთვის (Capreolus capreolus) – არანაკლებ 200 ჰექტარი ტყიანი და ფერმერული ტერიტორიებისა.
- გარეული ღორისთვის - არანაკლებ 1000 ჰექტარი, მათ შორის, არანაკლებ 200 ჰექტარისა უნდა იყოს ტყიანი.
- დედალი და ახალგაზრდა კეთილშობილი ირმისთვის (Cervus elaphus)- ტყით დაფარული ტერიტორია, არანაკლებ 1000 ჰექტარისა.
- მამალი კეთილშობილი ირმისთვის - არანაკლებ 2000 ჰექტარი ტყით დაფარული ტერიტორია.
- ცხენ-ირემი - არანაკლებ 2500 ჰექტარი.

სამონადირო ტერიტორიების რეგისტრირება

- რეგისტრირებულია 2074 სამონადირო ველი;
- სამონადირო ტერიტორიების საშუალო ფართობი არის 2204 ჰა;
- რეგისტრირებულია 253 860 მიწის ერთეული.

უნებართვო ნადირობის მეთოდები და აღჭურვილობა

ლატვიაში, ისევე როგორც ევროპის ქვეყანათა უმრავლესობაში, უნებართვო ნადირობის მეთოდები, ცეცხლსასროლი იარაღი და აღჭურვილობა საკანონმდებლო აქტებით არის დადგენილი. მაგალითად, აკრძალულია მოწამლული ნივთიერებების, ხმის ჩამწერების, ასაფეთქებელი მოწყობილობების, თვითგასროლადი იარაღის, არასელექციური ნადირობის მეთოდების და აღჭურვილობის გამოყენება, და სხვა.

ლატვიაში ჩამოყალიბებულია კონკრეტული ნორმები და შეზღუდვები:

- არბალეტებისა და მშვილდისრის გამოყენების აკრძალვა;
- ნადირობისთვის მხოლოდ ლატვიის კანონმდებლობით ნებადართული იარაღის გამოყენება.
- დადგენილი ტერიტორიების გარეთ ნადირობის დაუშვებლობა, უზედური შემთხვევების თავიდან აცილების მიზნით.

შენიშვნა: შესაძლებელია გამოყენებული იქნას ავტომატური ან ნახევრად ავტომატური იარაღი, სამი და მეტი მჭიდრო, მაგრამ დაუშვებელია პულსირებული გასროლები. იგივე ვრცელდება დამის გამოყენების ელექტრონული გამადიდებელი იარაღის მიმართ, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ნადირობენ გარეულ ღორზე, მელაზე და ენოტისებრ ძაღლზე.

ნადირობასთან დაკავშირებული კანონები და დებულებები კონტროლს ექვემდებარება:

- სამონადირეო კონტროლის პროცედურა
- დარღვევათა გამოვლენისა და მახასიათებლების (კვალიფიკაციის) უნიფიცირებული მეთოდოლოგია
- აგენტთა ქსელი საზოგადოებაში
- თანამშრომლობა სახელმწიფო პოლიციის ინსპექტორთა ჯგუფთან.

სამონადირეო საქმიანობის კონტროლში ჩართული პერსონალი:

- 5 სამონადირეო ინსპექტორი (ერთი ყოველი ორი რეგიონული სატყეოსთვის)
- 10 უფროსი სამონადირეო ოფიცერი (ძირითადად ასრულებენ საოფისე სამუშაოს)
- 360 მეტყვე.

ნადირობასთან დაკავშირებულ კანონებთან და რეგულაციებთან შესაბამისობის კონტროლი

- სამონადირეო ლიცენზიაზე აპლიკანტთა რაოდენობა დაახლოებით არის 1500, ხოლო მონადირეთა ჯგუფის ხელმძღვანელის სტატუსი აქვს 140 მონადირეს;
- SFS-ი ყოველწლიურად გასცემს დაახლოებით 1200 სამონადირეო ლიცენზიას და 140 მონადირეთა ხელმძღვანელის ნებართვას.
- აქტიურ მონადირეთა რაოდენობა სტაბილურია – საშუალოდ 21000 მონადირე.
- ლატვიის ტერიტორიაზე ნადირობის უფლებას ყოველწლიურად იღებს დაახლოებით 1200 უცხოელი მონადირე 31 ქვეყნიდან. ყველაზე აქტიური მონადირეები არიან დანიიდან, გერმანიიდან და ფინეთიდან.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

ქალაქ რიგის დათვალიერება

დღის ბოლოს გათვალისწინებული იყო ლატვიის დედაქალაქის, რიგის დათვალიერება, კერძოდ, მის ძველ უბანში გასეირნება. გიდმა გაგვაცნო შუა საუკუნეების რიგის ისტორია, რომელიც ვაჭრებისა და ხელოსნების ქალაქი იყო. იგი დაახლოებით 800 წლის წინათ დაარსდა.

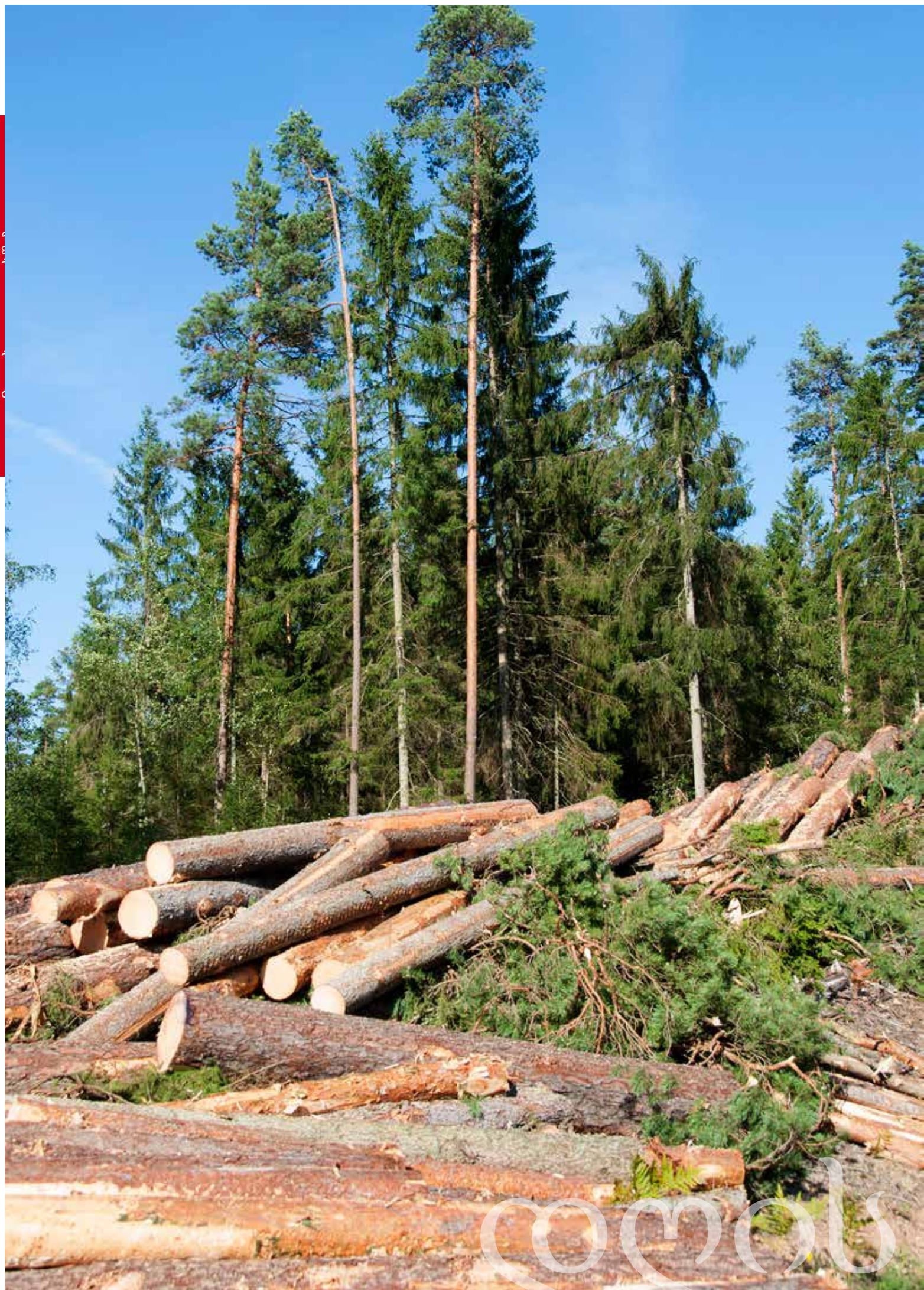
რიგა ჩართულია იუნესკოს მსოფლიო კულტურისა და ბუნებრივი საგანძურის ნუსხაში. იგი ქვეყნის ცენტრალურ ნაწილში მდებარეობს, რიგის ყურის სამხრეთ სანაპიროზე.

რიგაში 700 000 ადამიანი ცხოვრობს და იგი ბალტიისპირეთის სახელმწიფოთა შორის ყველაზე დიდი ქალაქია. რიგა სავაჭრო გზაჯვარედინზე განვითარდა, რის გამოც იგი მულტიკულტურული

ქალაქია, სადაც ყოველთვის შეიძლება რაღაც საინტერესოს ნახვა.

ქალაქის სახეს თითოეულმა საუკუნემ თავისი დადი დაასვა. ეს აისახება ძველი ქალაქისა და ქალაქის ცენტრის არქიტექტურაში. კულტურული მემკვიდრეობა ჰარმონიულად ერწყმის თანამედროვე ცხოვრების სწრაფ ტემპს. რიგა ასევე ცნობილია თავისი არქიტექტურის მარგალიტებით - ეს არის ქალაქი, სადაც პატარა მონაკვეთზე შეგზავდებათ ქალაქის დაარსების დროს აშენებული ეკლესია, შუა საუკუნეების ძველი ქალაქური ნაგებობები და უნიკალური მოდერნისტული ნიმუშები, ასევე, საუკუნეების ქარტახილებს გადარჩენილი ხის არქიტექტურული ძეგლები.

comol

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

5

საველე ვიზიტი ლატვიის ტყეებში

ხუთშაბათი, 2016 წლის 25 აგვისტო

დრო	აქტივობები
07:00- 08:00	საუზმე და სასტუმროდან გასვლა
08:00	რიგიდან გამგზავრება
09:30	ტალსის რეგიონში ანდუმის ტყის მონახულება. ლატვიის ტყის მართვის გაცნობა (ტყის ინვენტარიზაცია, ტყის გამოხშირვა, ტყის რეგენერაცია, მონადირეობის მართვა, ტყის ინფრასტრუქტურა)
11:30	გამგზავრება სახერხ ქარხანაში 'ვიკა-ვუდი'
13:15 – 13:50	სადილი
13:50	მახსილის სანერგეში გამგზავრება; პრეზენტაცია და ექსკურსია სანერგის დირექტორის, გუნტის გრანდანსის მიერ
15:30-16:00	ყავის შესვენება და დისკუსია
17:30	გამგზავრება ტყის მეორე უბანზე (იმავე ტალსის რაიონში); კორომის ჭრის დაგეგმვა და შეფასება
19:00	ვახშამი გზაზე
21:30	კაუნასში ჩასვლა და სასტუმროში დაბინავება

საველე ვიზიტი ლატვიის ტყეში

25 აგვისტოს ჯგუფმა მოინახულა ტყე, რომელსაც სახელმწიფო საწარმო (LVM) მართავს. საველე ვიზიტის დროს მასპინძელმა სტუმრებს გააცნო ტყის ინფრასტრუქტურა (გზები, მელიორაციის არხები) და სამონადირეო პროცედურები. მან განმარტა მოსაჭრელი ხეების შერჩევისა და მარკირების წესები და მოახდინა საზომი ხელსაწყოებისა და მეთოდების დემონსტრირება.

კომპანიაში დაახლოებით 1000 ადამიანი მუშაობს (მუდმივი და კონტრაქტორი), რომლებიც ლატვიის სახელმწიფო ტყეების მართვას ახორციელებენ. მას აკონტროლებს სახელმწიფო სატყეო სამსახური, რომელიც ლატვიის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ექვემდებარება. ლატვიის სატყეო პოლიტიკის დეპარტამენტის შესაბამისად, ტყის მართვის დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს ეკონომიკური, ეკოლოგიური და სოციალური ფაქტორები, რაც კომპანიის პრინციპებს წარმოადგენს. ამრიგად, აღნიშნული სამი ფაქტორიდან პრიორიტეტი ენიჭება ეკონომიკურ ამოცანებს.

კომპანია 1999 წელს დაარსდა. თავდაპირველად მას გამოუყვეს 1,4 მილიონი ევრო სახელმწიფო ბიუჯეტიდან. პირველი ორი წლის განმავლობაში იგი მკაცრად აკონტროლებდა მერქნული რესურსების გაყიდვას. მათ სხვა კომპანიებს - რომლებიც ადრე ფუნქციონირებდნენ - მერქნის გაყიდვა აუკრძალეს და იგი გახდა ერთადერთი კომპანია, რომელსაც მერქნის გაყიდვის უფლება ჰქონდა. აქედან გამომდინარე, მხოლოდ ისინი იღებდნენ მოგებას მერქნით ვაჭრობისაგან, რამაც მათ საშუალება მისცა დაეგეგმათ მომავალი ორი წლის ბიუჯეტი. 2000 წლიდან 2015 წლამდე კომპანიის შემოსავალი 12-ჯერ გაიზარდა. კომპანიას სახელმწიფო ბიუჯეტში ყოველწლიურად 100 მილიონი ევრო შეაქვს.

კომპანია იხდის მიწის, მოგებისა და სხვა გადასახადებს. კომპანიას მართავს მმართველი ბორდი და პრეზიდენტი. მის შემადგენლობაში შედის შემდეგი დეპარტამენტები: სატყეო, თესლისა და ნერგების, უძრავი ქონების, რეკრეაციისა და ნადირობის. კომპანიის მიერ მართული ტერიტორია

360 ნაკვეთს (მამადაბა) მოიცავს, რომელსაც ყოველწლიურად 150000 ვიზიტორი სტუმრობს.

კომპანია გასცემს ნადირობისა და თევზჭერის ლიცენზიებს. იგი აწესებს კონტროლს ნადირობის პროცესზე. მონადირეს ნანადირევი ცხოველის გადატანა შეუძლია მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მასზე უნიკალური კოდის მქონე პლასტიკურ ბარათს მიამაგრებს. ველური ცხოველების გამრავლების პროცესისათვის ხელშეწყობის მიზნით, კომპანია ახორციელებს ბიოტექნიკურ ღონისძიებებს და ავითარებს სათანადო ინფრასტრუქტურას სამონადირეო ტერიტორიებზე. კომპანიის თანამშრომლები ასევე აკვირდებიან ველურ ფაუნას მთელი წლის განმავლობაში და მათ შესაბამის ჟურნალში არეგისტრირებენ (უბანზე იმ მომენტში ეს ჟურნალი ხელმისაწვდომი არ იყო).

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

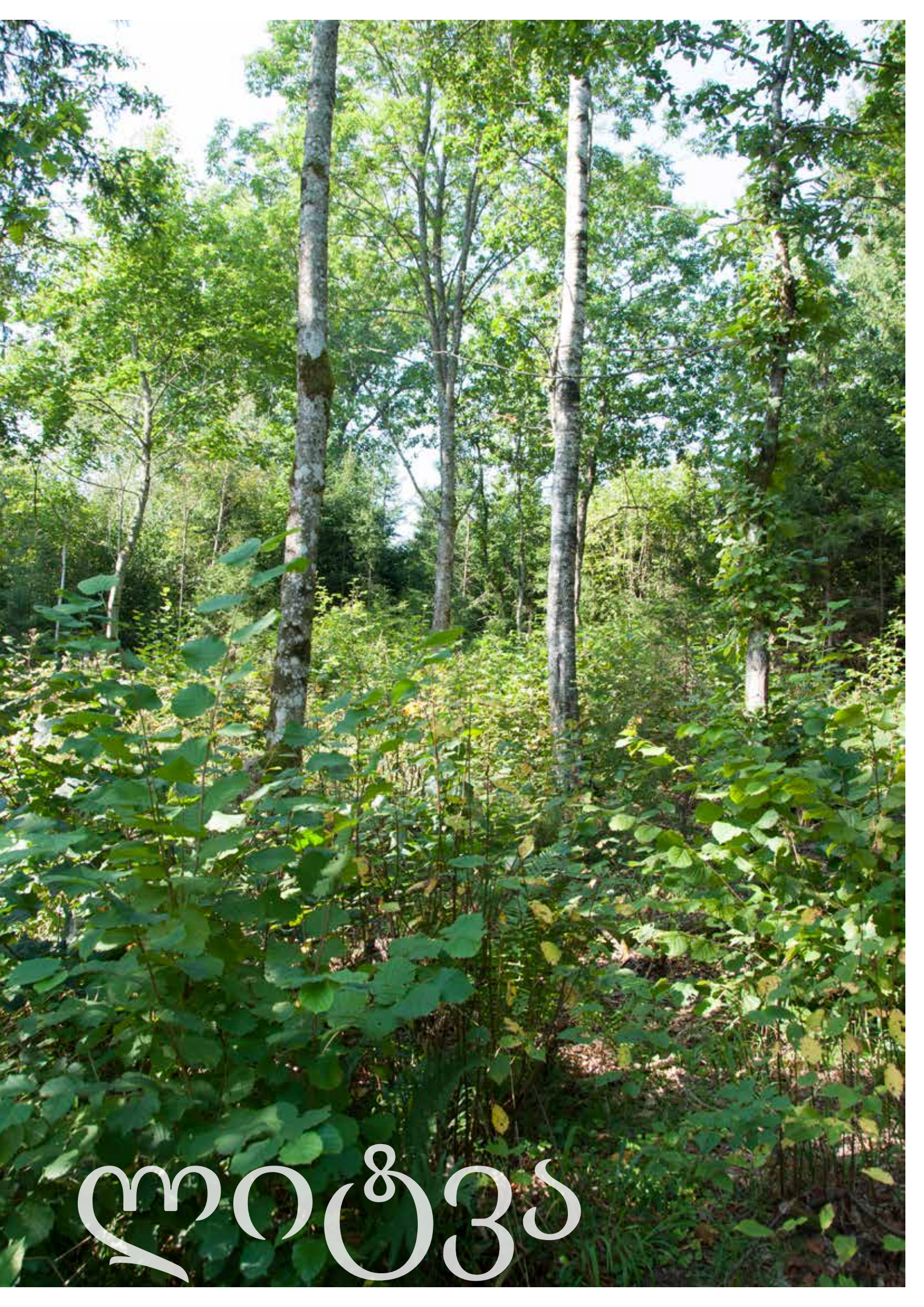
საველე ვიზიტი სატყეო უბანზე და სანერგეში

სასწავლო ვიზიტის მონაწილეებმა მოინახულეს სატყეო უბანი, მათ შორის ტყის განაშენიანების მონაკვეთები, ასევე დაცული ტერიტორია სხვადასხვა ასაკის ტყეებით. როგორც მასპინძელმა აღნიშნა, მართვის გეგმები 5 წლის ვადით მტკიცდება. აღინიშნა, რომ დაცულ ტერიტორიაზე აკრძალულია რაიმე სახის საქმიანობა. სანერგეში დირექტორი ჯგუფს ესაუბრა კომპანიის საქმიანობის, სტრუქტურისა და მართვის საკითხებზე.

მონაწილეებმა გაისეირნეს სანერგეს ტერიტორიაზე და გაეცნენ ტექნოლოგიურ ციკლს, დარგვის პროცედურებს, ნიადაგის განაყოფიერების ასპექტებს, მცენარეთა კვების დეტალებს - რომლებიც კონტეინერებში არის მოთავსებული სათბურში, და გაიგეს, თუ რატომ არის ხელსაყრელი კონტეინერების გამოყენება ფესვების სისტემის განვითარებისთვის.

დღის ბოლოს ჯგუფმა მოინახულა ტალსის რეგიონი. მონაწილეებს აჩვენეს ჭრის უბანი, ჭრის სახეები და დატოვებული ხეები, გააცნეს როგორ ხდება ჭრისთვის ტერიტორიის მომზადება, ხის ჭრის ძირითადი მოთხოვნები და ხის საჭრელი კომბაინები.

გობვა

ზოგადი ინფორმაცია ლიტვის სატყეო სექტორის შესახებ

შედგენილია მ. სოტიროვის მიერ: ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში სატყეო სექტორის რეფორმის პოლიტიკა და ინსტიტუციური ანალიზი (GIZ-ის დოკუმენტი სამუშაო დანიშნულებისთვის 67/2014)

ტყის საფარის პროცენტული მაჩვენებელი ქვეყანაში

ტყის საფარი 2 172 900 ჰა ფართობი უკავია, რაც ლიტვის რესპუბლიკის ტერიტორიის 33%-ია. დომინანტური ხის ჯიშებია: ევროპული ფიჭვი (*Pinus sylvestris*) - 35.4%; არყის ხე (*Betula pendula*) - 22.1% და ჩვეულებრივი ნაძვი (*Picea abies*) - 20.8% (Ministry of Environment 2013). ტყის ნარგავების საშუალო ასაკი 52 წელია, რაც დიდწილად 1947-1967 წლებში ტყის მასივების დიდი მოცულობით აღდგენის შედეგია (Malinauskas et al. 2003). ბოლო 20 წლის განმავლობაში შეინიშნება წიწვოვანი ჯიშების შემცირება და ფოთლოვანი ჯიშების რაოდენობის ზრდა (Glazko 2011). ტყეების მთლიანი ფართობიდან 600 000 ჰა-ზე მეტი - თითქმის 30% - ეკოლოგიური მიზნებისთვის არის განკუთვნილი (წყლის და ნიადაგის დაცვა, ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია), ხოლო ტყეების 70% ძირითადად ეკონომიკური მიზნებისთვის გამოიყენება - მერქნის საწარმოებლად.

ტყის საკუთრების ტიპები: სახელმწიფო, სათემო და კერძო საკუთრებაში არსებული ტყეების პროცენტული თანაფარდობა

2013 წელს სატყეო ფართობები საკუთრების ტიპის მიხედვით შემდეგი სახით იყო გადანაწილებული:

ლიტვაში ტყეების საკუთრების სტრუქტურა 1991 წელს განხორციელებული მიწის რეფორმის შედეგად შეიცვალა. ქვეყანაში დაახლოებით 247 000 ტყის კერძო მესაკუთრეა, რომლებიც საშუალოდ 3.3 ჰა მიწის ფართობს ფლობენ, რაც საკუთრებაში არსებული ტყეების დაახლოებით 28%-ს (Gaižutis 2013) წარმოადგენს. ლიტვის ტყის მესაკუთრეთა ასოციაცია, რომელიც 1993 წელს ჩამოყალიბდა, ამჟამად 34

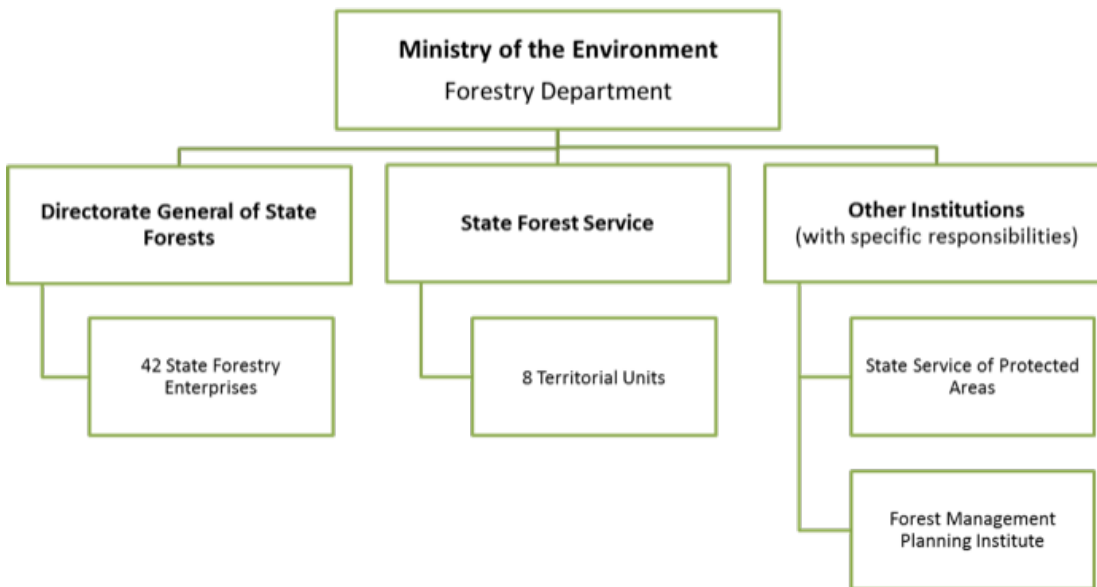
კოოპერატივს და კომპანიას აერთიანებს და მას 6 500 აქტიური წევრი ჰყავს (Brukas et al. 2013).

ინსტიტუციური მოწყობა: სახელმწიფოსა და სახელმწიფო და კერძო საკუთრებაში არსებული საწარმოების როლი

ლიტვაში სატყეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები კანონმდებლობით განისაზღვრება, რომელსაც პარლამენტი ადგენს. გარემოს დაცვის სამინისტრო ცენტრალიზებული აღმასრულებელი სახელისუფლებო ორგანოა, რომელიც სხვადასხვა ამოცანების შესასრულებლად მისი ფუნქციების დელეგირებას ახდენს დაქვემდებარებულ სახელმწიფო სატყეო დაწესებულებებზე. მათ შორის არის: სატყეო დეპარტამენტი, რომელიც პასუხისმგებელია სატყეო პოლიტიკის ფორმულირებაზე; სახელმწიფო სატყეო სამსახური (პოლიტიკის გატარება) და სახელმწიფო ტყეების გენერალური დირექტორატი (სახელმწიფო სატყეო საწარმოების მართვა). სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული დანარჩენი ტყეები იმართება ნაკრძალების, ეროვნული პარკების, მუნიციპალიტეტების და სხვა სახელმწიფო საწარმოების თუ ორგანიზაციების ადმინისტრაციათა მიერ (სურ. 4). კერძო ტყეების მართვას, გამოყენებას და გაშენებას ახორციელებენ ტყის კერძო მესაკუთრეები - ტყის აქტის, ასევე, კერძო ტყეების რეგულაციის და მართვის და სხვა სამართლებრივი აქტების მეშვეობით. სახელმწიფომაილო ვალდებულება, რომ დახმარებოდა კერძო სატყეო მეურნეობის განვითარებას, ტყის კერძო მესაკუთრე ორგანიზაციებისთვის საკონსულტაციო და მართვის მომსახურების უზრუნველყოფით. აქამდე, ტყის კერძო მესაკუთრეებს, არ ჰქონდათ ეფექტური უფლებები სატყეო პოლიტიკაზე და რეგულაციებზე გავლენის მოსახდენად. ტყის საკუთრების დანაწევრება პრობლემურია და სერიოზულ დაბრკოლებას ქმნის ეკონომიკურად მდგრადი კერძო სატყეო მეურნეობის ჩამოყალიბების გზაზე. ტყის აქტის შესაბამისად, საკუთრებაში არსებული ტყის ფართობების 5 ჰა-ზე მცირე ნაკვეთებად დაყოფა აკრძალულია. სატყეო მეურნეობა ნაკლებად არის ჩართული სატყეო პოლიტიკის შემუშავებაში და მას უწევს ადაპტირება მერქნის მიწოდების ფიქსირებულ დონეებთან. სატყეო სექტორი (სატყეო მეურნეობა და სატყეო ინდუსტრია) ეროვნული ეკონომიკისთვის მნიშვნელოვანი მას შემდეგ გახდა, რაც 2006 წელს მისმა წილმა ექსპორტზე ორიენტირებულ ეკონომიკურ სექტორში მთლიანი შიდა პროდუქტის 4.2% შეადგინა.

ტყის საკუთრების ტიპები ლიტვაში

საკუთრების ტიპები	ფართობი, ჰა	% ტყის მთლიანი ფართობიდან
სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ტყეები (სახელმწიფო მნიშვნელობის ტყეები)	1.090.000	50%
კერძო ტყეები (კერძო ფიზიკური პირები და კერძო იურიდიული პირები)	848.000	39%
სხვა ტიპის საკუთრების ტიპები (რესტიტუციისთვის განკუთვნილი ტყეები)	252.000	11%

წყარო: Kupstaitis 2014, ადაპტირებული

სახელმწიფოს საკუთრებაში მყოფი სატყეო საწარმოები

2001 წლიდან, 42 სახელმწიფო სატყეო საწარმო საჯარო უწყებიდან სახელმწიფოს მფლობელობაში მყოფ საწარმოდ გადაკეთდა (Lazdinis et al. 2009). სახელმწიფო სატყეო საწარმოს საშუალოდ 25 200 ჰა უკავია (სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატი, 2013). სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატის მიზანია ეკოლოგიური, გარემოსდაცვითი, ეკონომიკური, რეკრეაციული და სხვა სოციალურად მნიშვნელოვანი ღირებულებების განმტკიცება სახელმწიფოს მფლობელობაში არსებულ ტყეებში, რასაც იგი მდგრადობის პრინციპების დაცვით აღწევს. მისი მოვალეობაა უზრუნველყოს ტყის ბალანსირებული მართვა მისი რაციონალური გამოყენებით, აღდგენით და ტყის რესურსების ზრდით. 42 სახელმწიფო სატყეო საწარმოში დაახლოებით 300 მეტყევე მუშაობს, რომელთა ძირითადი ფუნქცია არის სახელმწიფო ტყეების მართვა.

ყველა სახელმწიფო სატყეო საწარმო თვითდაფინანსების პრინციპით მოქმედებს: მათი შემოსავლის გენერირება ხდება ტყის პროდუქტებისა და მომსახურების მიწოდების ხარჯზე, რაც ძირითადად ხე-ტყის ჭრისა და გაყიდვის ოპერაციებზე არის დამოკიდებული. ისინი ზოგადად სახელმწიფო ბიუჯეტიდან აღარ ფინანსდებიან (არის გარკვეული გამონაკლისიც, რაც დაკავშირებულია სატყეო კულტურების, წყლის, ნიადაგისა და ბიომრავალფეროვნების დაცვის ინდივიდუალურ ღონისძიებებთან). სახელმწიფო სატყეო საწარმოები სახელმწიფო ბიუჯეტში იხდიან გადასახადებს ხე-ტყის ჭრითა და სერვისების მიწოდებით მიღებული

შემოსავლებიდან. თუ ადრეულ წლებს შევადარებთ, სახელმწიფო სატყეო საწარმოები 16-ჯერ მეტ გადასახადს იხდიან მოგების გადასახადის პუნქტით და ყველა გადასახადის პროცენტული მაჩვენებელი მათი შემოსავლის 42%-ს შეადგენს (ყველაზე მაღალი პროცენტია ევროპაში). ისინი აგრეთვე იხდიან 5%-იან დაქვითვას მორების გაყიდვით მიღებული შემოსავლიდან. სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატი და სახელმწიფო სატყეო სამსახური ფინანსდება სპეციალური პროგრამიდან, რომელიც სატყეოს საერთო საჭიროებებისთვის არის შექმნილი. ეს პროგრამა ფინანსდება იმ თანხით, რომელსაც სახელმწიფო სატყეო საწარმოები იხდიან სახელმწიფო ბიუჯეტში მერქნიდან მიღებული დაქვითვებით. როგორც ჩანს, ძირითადი სატყეო ინსტიტუტები ისევ „ტყის მეშვეობით“ ფინანსდებიან. ბოლო პერიოდში სახელმწიფო სატყეო საწარმოები ცდილობენ მოახდინონ მათი შემოსავლების დივერსიფიცირება, რისთვისაც კერძო ტყის მესაკუთრეებს და მენეჯერებს სხვადასხვა სერვისებს სთავაზობენ, როგორიცაა, ნიადაგის მომზადება, ხის ჭრა და ტრანსპორტირება და ნერგების გაყიდვა. სახელმწიფო სატყეო ადმინისტრაციისაგან განსხვავებით, ბოლო ათი წლის განმავლობაში, სახელმწიფო სატყეო საწარმოებში მეტყევე სპეციალისტთა რაოდენობა საგრძნობლად შემცირდა. 2002 წელს მათი რაოდენობა 3000 იყო, ხოლო 2012 წლისთვის 2000-ზე დავიდა. ყველა კერძო თუ სახელმწიფო კომპანიის მსგავსად, სახელმწიფო სატყეო საწარმოები ვალდებული არიან წარადგინონ ყოველწლიური მოხსენება და ანგარიშების აუდიტი. სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატის შიდა კონტროლი, ფინანსური და ოპერაციული

აუდიტის თვალსაზრისით, ლიტვის ეროვნული აუდიტის ოფისის მიერ ხორციელდება. საბიუჯეტო და ფინანსურ კონტროლს ახორციელებს სახელმწიფო, ფინანსური რეგულაციის წესების საფუძველზე (Kupstaitis 2014).

სატყეო სექტორის რეფორმირების გამოცდილება

ტყის რეფორმა 1991 წელს, დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ დაიწყო, როდესაც ლიტვის პარლამენტმა მიიღო კანონი არსებულ უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლებების რესტიტუციისთვის პროცედურების და პირობების შესახებ და კანონი მიწის რეფორმის შესახებ. მიწები, რომელთა ნაციონალიზაცია 1940-1945 წლებში მოხდა, ყოფილ მფლობელებს და მათ შთამომავლებს უნდა დაბრუნებოდა. პირველი სატყეო კანონმდებლობა ლიტვაში 1994 წელს გამოიცა, ტყის აქტის სახით, რომელშიც ცვლილებები შევიდა 2001 და 2011 წლებში. ეროვნული დამოუკიდებლობის აღდგენამ გამოიწვია რთული სოციალური გარდაქმნები, რამაც უდავოდ იქონია სხვადასხვა სახის გავლენა სატყეო მეურნეობაზე. გარდაქმნები მოიცავდა საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლას და პრივატიზაციას, ტყის მასივების რესტიტუციის ჩათვლით. ამავდროულად მიმდინარეობდა საზოგადოების დემოკრატიზაცია და სამთავრობო სტრუქტურების გარდაქმნა. (Brukas et al. 2013). ინსტიტუციური რეფორმის დასაწყისში, ყველა ტყე სახელმწიფო საკუთრებას წარმოადგენდა. ეკონომიკური სტიმულის, სამეწარმეო საქმიანობის და მართვის უნარების და ზემოდან ქვემოთ მიმართული გადაწყვეტილების მიღების ნაკლებობა საბჭოთა სატყეო სისტემის ძირითადი მახასიათებლები იყო (Lazdinis et al. 2009). 1996 წლიდან მოყოლებული, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ტყეების მართვის ინსტიტუციური მოწყობა არსებითად არ რეფორმირებულა, მაღალი პოლიტიკური წრეებიდან წამოსული მცდელობების მიუხედავად. 2006 - 2009 წლებში განხორციელებულმა რეფორმებმა, რომლებიც მიზნად ისახავდა სახელმწიფო მფლობელობაში არსებული ტყეების მართვის გაუმჯობესებას, სახელმწიფო სატყეო ორგანიზაციების რაოდენობის შემცირებას და სახელმწიფო სატყეო კომპანიების შექმნას, კრახი განიცადა. რეფორმის მარცხის მთავარ მიზეზებს წარმოადგენდა სახელმწიფო სატყეო ორგანიზაციების მხრიდან საკმაოდ პასიური დამოკიდებულება. შესაბამისად, შენარჩუნდა არსებული სტატუს-კვო - სახელმწიფოში არის სახელმწიფო ტყეების გენერალური დირექტორატი და 42 სახელმწიფო სატყეო საწარმო (Kupstaitis 2014).

პირველი ეროვნული სატყეო პოლიტიკის შემუშავებაში ლიტვას დახმარება გაუწია ჯერ შვედეთმა, ხოლო, მოგვიანებით - დანია. სურსათის და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციამ მოამზადა კერძო სატყეო მეურნეობის განვითარების სტრატეგიის

მონახაზი და იაპონია დაეხმარა მსხვილ, ექსპორტზე ორიენტირებულ ცელულოზის და ქაღალდის ქარხნების ტექნიკურ-ეკონომიკური მახასიათებლების შესწავლაში. მთავრობამ პირველი ეროვნული სატყეო პოლიტიკა 1994 წელს დაამტკიცა. მისი ვადის ამოწურვის შემდეგ - 2001 წელს - მეორე ეროვნული სატყეო პოლიტიკა შეიქმნა. ამ უკანასკნელში უფრო მკვეთრად იყო ხაზგასმული საზოგადოების ჩართულობა, საერთაშორისო ურთიერთობების განვითარება და გაძლიერება, სატყეო საქმიანობის ეფექტურობა და სოფლის მეურნეობის განვითარების მიზნები; ფორმულირების პროცესში ჩართულები იყვნენ სახელისუფლებო ორგანოები, ბიზნეს სექტორი და გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციები. ბოლო, 2012-2020 წლებისთვის დამტკიცებული ეროვნული სატყეო პოლიტიკა, სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თითქმის 2 წლიანი კონსულტაციების შედეგად შემუშავდა. სხვადასხვა მიზნებს შორის არის ტყის საფარის ზრდა 1% დან 34.2%-მდე 2020 წლისთვის. თუ ტყის გაფართოების ამჟამინდელი ტემპი შენარჩუნდება, მოსალოდნელია, რომ 2020 წლისთვის აღნიშნული მიზანი გადაჭარბებით შესრულდება (Ministry of Environment of the Republic of Lithuania 2013). აღნიშნული პროგრამა ასევე ითვალისწინებს 25700 ჰა ახალი ტყეების გაშენებას, მუხის ხეების გავრცელებას 2-დან 3.4%-მდე და მერქნის ჭრის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების მოცულობის გაზრდას 155000 მ3 -დან 500 000 მ3 -მდე, მათი ბიო საწვავად გამოყენების მიზნით.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

A

6

სახელმწიფო სატყეო სამსახური

მეექვსე დღე, პარასკევი, 2016 წლის 26 აგვისტო

დრო	აქტივობა
07:30 – 08:30	საუზმე
08:30 – 09:00	სასტუმროდან გამგზავრება სახელმწიფო სატყეო სამსახურში
09:00 – 12:00	სახელმწიფო სატყეო სამსახური პრეზენტაციები და დისკუსია: - სატყეო სექტორის ინსტიტუციური მოწყობა - სახელმწიფო სატყეო სამსახურის სტრუქტურა და ფუნქციები - ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია - კორომზე დაფუძნებული ინვენტარიზაცია და მართვის დაგეგმვა
10:20 – 10:40	ყავის შესვენება
10:40 – 11:30	პრეზენტაცია და დისკუსია: - სატყეო მონაცემთა ბაზა (ტყის სახელმწიფო კადასტრის ჩათვლით) - ტყის გამოყენება და მისი დაგეგმვა; ევროკავშირის მერქნის რეგულაციის განხორციელება; - ტყის კანონმდებლობა, ტყის მართვის პასუხისმგებლობის რეგულაცია ტყის მესაკუთრეებისა და მომხმარებლებისთვის - ტყის კანონმდებლობის განმტკიცება; ტყის ოპერაციების კონტროლი - ფარგლები და პროცედურები
11:30 – 12:00	მეტყევის აღჭურვილობის დემონსტრირება
13:00 – 18:00	დღურავას ექსპერიმენტული ტრენინგის ცენტრის პრეზენტაცია - სატყეო საქმიანობა
18:00	ვახშამი ტყეში

დღის ღირებულება

სახელმწიფო სატყეო სამსახური

ლიტვის სატყეო პოლიტიკა: ინსტიტუციური მოწყობა

ნერიუს კუპსტაიტისი, სატყეო დეპარტამენტი, გარემოს დაცვის სამინისტრო

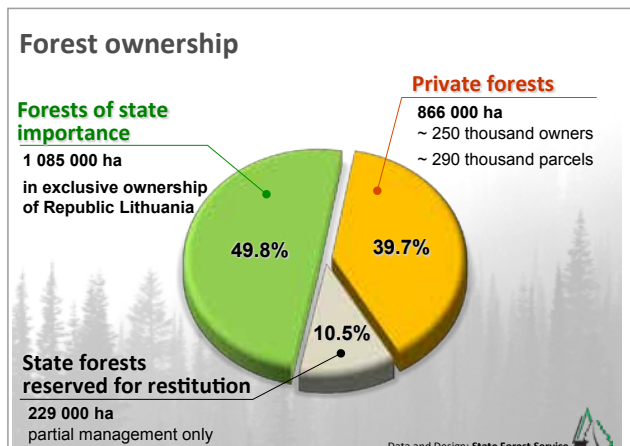

**Lithuanian forest policy:
institutional set-up**
Nerijus Kupstaitis
 Department of Forests,
Ministry of Environment

Basics of Lithuanian forests

Forest land area	- 2.18 mill. ha
Forest coverage	- 33.4%
Forest area per capita	- 0.75 ha
Growing stock volume:	
total	- 529 mill. m ³
average	- 251 m ³ /ha
Annual increment	- 18.8 mill. m ³
Mature stands (for wood supply):	
area	- 402 500 ha
volume	- 143 mill. m ³
	325 m ³ /ha
Annual harvest (stem volume)	- 9.0-9.5 mill. m ³

Data and Design: State Forest Service

Socioeconomic importance of forests

Forestry and forest industry (forest sector) are important branches of Lithuanian economy

- forest sector generates about 4.5% (~1.4 billion € value added) and forestry – about 0.6% (~190 million € value added) of the Lithuanian GDP;
- forest sector employing ~60 000 pers. or about 6% of total employment in the country is an important labor market;
- consumption of fuelwood (incl. cutting and industry residues) for energy production reaches ~4 mill. m³ yearly (about 12 % of total country's fuels and energy consumption)

Data and Design: State Forest Service

Main national forest policy decisions (since 1990)

Restitution of forests (restoring the ownership situation of 1940)

- creation of small-scaled private forest sector
- competition in roundwood supply

Use of market-based economy in forest management

- profit making state forest enterprises
- market-based roundwood prices
- private companies in management of forests

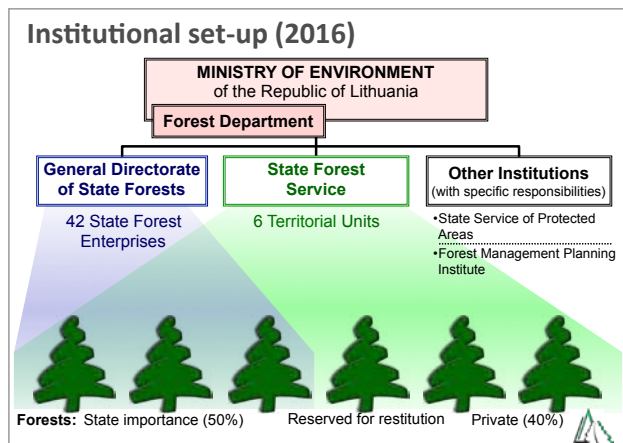
Afforestation of abandoned (former agricultural) land

- further increase of forest coverage
- rational use of abandoned land

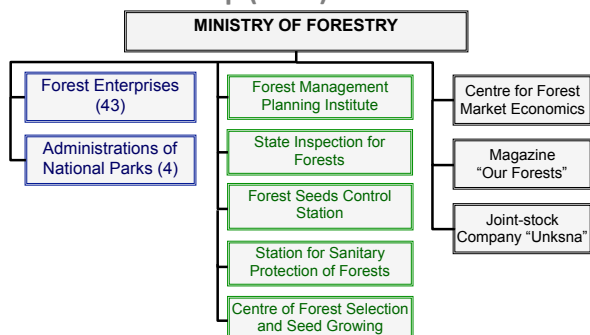
caused by national political decisions from outside the forest sector:

- to return the land ownership to individuals
- to create market-based economy

coming from the soviet time forest policy

Institutional set-up (1996)

Main steps of institutional reorganization (1)

(1) Separation of policy-making and management coordination functions:

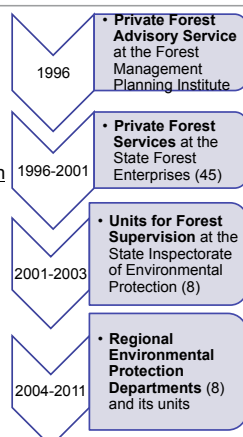
- Reorganization of the **Ministry of Forestry**
 - Establishment of **General Directorate of State Forests (1996)** *new institution*
- an authority for the coordination of the management of state forests assigned to state forest enterprises
- organizes and coordinates the regeneration, maintenance and protection of such forests and the use of forest resources

Main steps of institutional reorganization (2)

(2) Creation of advisory and supervision services for private forestry:

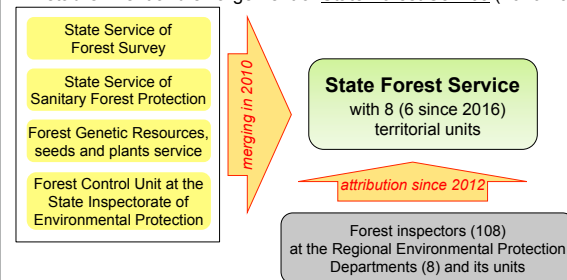
- Establishment of Private Forests Division at the ministry level (since 1997)
- Establishment and Development of Private Forests Services (1996-2001)
- Establishment of Units for Forest Supervision at the State Inspectorate of Environmental Protection (2001)
- Attribution of the forest supervision functions to the Regional Environmental Protection Departments (2004)

Main steps of institutional reorganization (3)

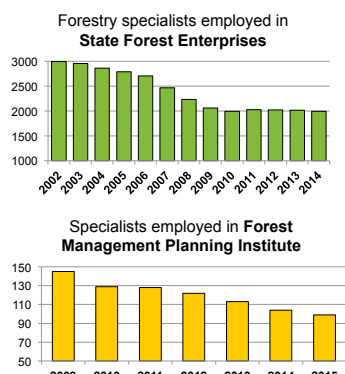
(3) Improvement of forest sector governance and concentration of forest administration:

- Establishment and enlargement of State Forest Service (2010-2012)

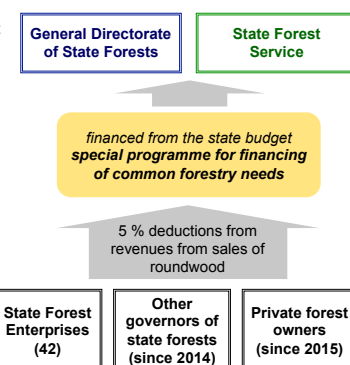
Human resources in forest administration

- The number of forestry specialists in forest administration (including in State Forest Enterprises) decreased significantly during last decade
- The number of forestry specialists in State Forest Service and other forest institutions (excluding State Forest Enterprises) remains relatively stable (about 300)

Financial implication of forest administration

- Main institutions of forest administration are basically financed "from the forests"
- State Forest Enterprises and Forest Management Planning Institute is functioning on self-financing basis

In summary (1)

- Institutional set-up of the forest administration is basically adapted to current situation and sufficient effective
- Institutional set-up of forest administration remains strong centralized
- State regulation of forests is mainly focused on the control and supervision of forestry activities

All fields of regulation are covered
The number of institutions is reduced
State Forest Service – main institution for implementation of Lithuanian forest policy

There is no one institution of forest administration subordinated to municipal government

In Lithuania the forestry activities in state and private forests are strictly regulated and particular prescribed by legal acts – more capacity for supervision is needed

In summary (2)

- Management system of state forests resists any institutional reform since 1996 (status quo: General Directorate of State Forests and 42 State Forest Enterprises)
- Advisory services for private forest owners still fragmented in several institution (as additional function, not as the main activity)

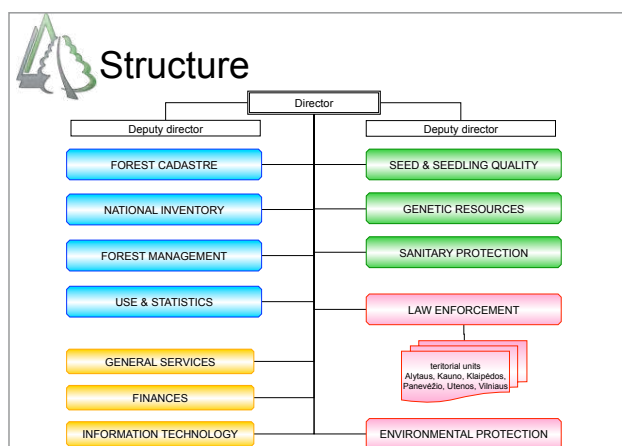
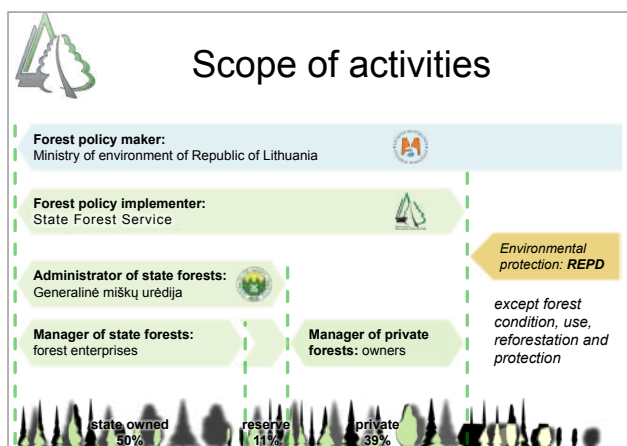
Attempt to improve governance of state forests by reducing the number of institutions and creating one or nine state owned companies failed in 2006, 2009 and later

About 100 forest inspectors in State Forest Service (main function – control of private forests)
About 300 foresters in 42 State Forest Enterprises (main function – management of state forests)
Etc.

სახელმწიფო სატყეო სამსახური: სტრუქტურა და ფუნქციები

პაულოუს ზოლუბასი, სახელმწიფო სატყეო სამსახური

სახელმწიფო სატყეო სამსახურის ფუნქციები

- სატყეო ინფორმაციის მართვა
ტყის სტრატეგიული რესურსების დაგეგმვა და ტერიტორიული დაგეგმვა
- ტყის მესაკუთრეებისა და მენეჯერებისათვის სერვისებისა და კონსულტაციების უზრუნველყოფა
- ბიზნესის ზედამხედველობა და ტყის კანონის აღსრულება

სატყეო ინფორმაცია

- ტყის კადასტრის წარმოება
- ტყის ეროვნული ინვენტარიზაციის ჩატარება
- ტყის მდგომარეობის მონიტორინგის განხორციელება (ICP-ტყეები)
- ტყის რესურსების შეფასება
- სიბუჩური გაზების ემისიისა და მიწაზე აბსორბირების ბალანსის ჩაწერა, მიწათსარგებლობისა და სატყეო სექტორის შესახებ ჩანაწერების წარმოება
- ტყის გენეტიკური რესურსების შერჩევა, შეფასება და დამტკიცება
- ტყეში მავნებლებისა და დაავადებათა მონიტორინგი და დაავადებათა აფეთქების პროგნოზირება

სტრატეგიული დაგეგმვა

- ჭრის კვოტების გაანგარიშება სახელმწიფო ტყეებისთვის
- ტყის დაგეგმვის სქემების მომზადება
- დავალებების ჯგუფებზე განაწილება
- ტერიტორიული დაგეგმვის პირობების დადგენა და პროექტების დამტკიცება
- ტყის გენეტიკური რესურსების კონსერვაციის ზედამხედველობა და ნერგების მოშენება
- ტყის მავნებლების განსაზღვრა და დაავადებათა მართვის სისტემა

სერვისი და კონსულტაციები

- კონსულტაციები ტყის მესაკუთრეებისა და მენეჯერებისთვის
- ტყის ჯიშების თესლებისა და ნერგების კლასიფიცირება, ხარისხის და წარმოშობის სერტიფიკატის გაცემა
- ტყის რეზერვების შემოწმება მათი აუქციონზე გასატანად ვარგისიანობაზე
- სატყეო მიწების კონვერსიით გამოწვეული კომპენსაციების გაანგარიშება (მიწათსარგებლობის შეცვლა)

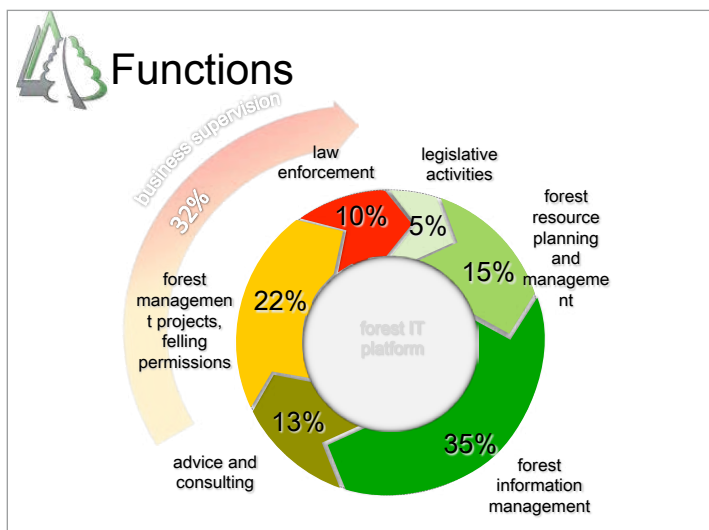
ბიზნესის ზედამხედველობა

- კერძო სააქციო საზოგადოებების ტყის მართვის გეგმების დამტკიცება
- ტყის ჭრის ნებართვის გაცემა
- ტყის რეგენერაციის მასალების მიმწოდებელთა რეგისტრირება; ტყის რეგენერაციის მასალების იმპორტირების ნებართვის გაცემა

- მერქანთან დაკავშირებული დამოუკიდებელი ღონისძიებების ზედამხედველობა

ტყის კანონმდებლობის აღსრულება

- ტყის პირობების, გამოყენების, ტყის განაშენიანებისა და დაცვის ოპერაციების კონტროლი
- ევროკავშირის რეგულაციის (No 995/2010) განხორციელება, ოპერატორთა ვალდებულებების შემუშავება, რომლებიც ახდენენ მერქნისა და მერქნული პროდუქტების დატვირთვა/გადმოტვირთვას

კითხვები

როგორ ატარებთ ეროვნულ ინვენტარიზაციას?
ეს არის კორომის საფუძველზე განხორციელებული ინვენტარიზაცია, რომელიც რაიონების მიხედვით ტარდება. საბოლოოდ ინვენტარიზაცია მოიცავს მთელ ქვეყანას 10 წლის განმავლობაში.

არის ინფორმაციის მიწოდება უფასო თუ მისთვის უნდა გადაიხადონ?

ინფორმაციის მიწოდება ჩვენი კომპეტენციაა. გადასახადი არის ძალიან მცირე, მხოლოდ მომზადების ხარჯებს ფარავს.

არის ისეთი შემთხვევები, როდესაც ტყის მესაკუთრეები მოდიან და გთხოვენ მათი ტყეების გაკონტროლებას?
არა. მოდიან მხოლოდ კონსულტაციისთვის.

რა სახის დარღვევები გხვდებათ ტყის არასწორი გამოყენების კუთხით?

სხვადასხვა. უფრო ხშირად ეს ეხება უკანონო ჭრებს. ამის შედეგად ხდება მერქნისა და იარაღების ჩამორთმევა.

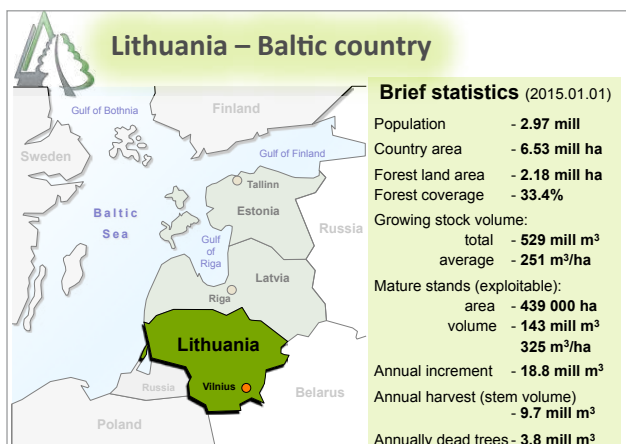
ვინ ატარებს ინვენტარიზაციას?

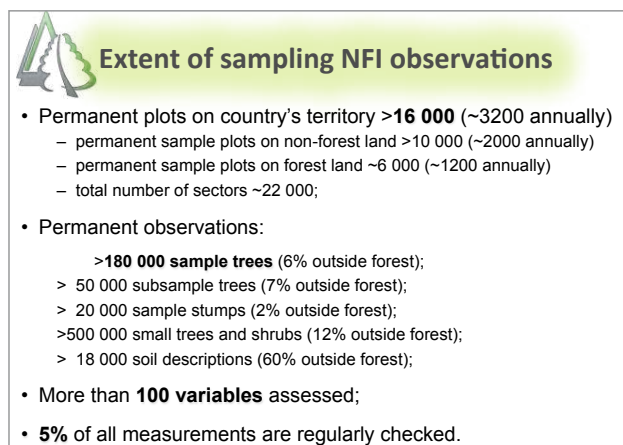
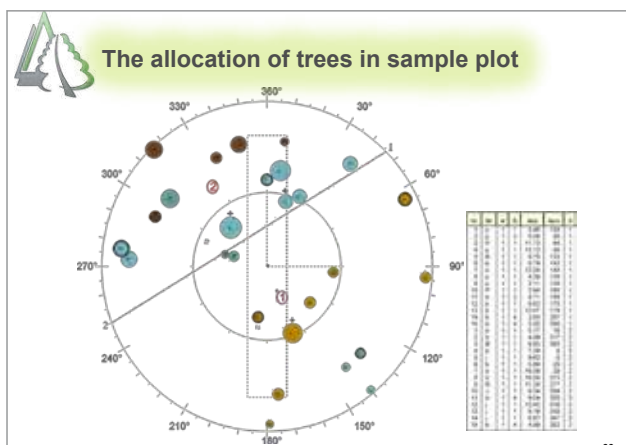
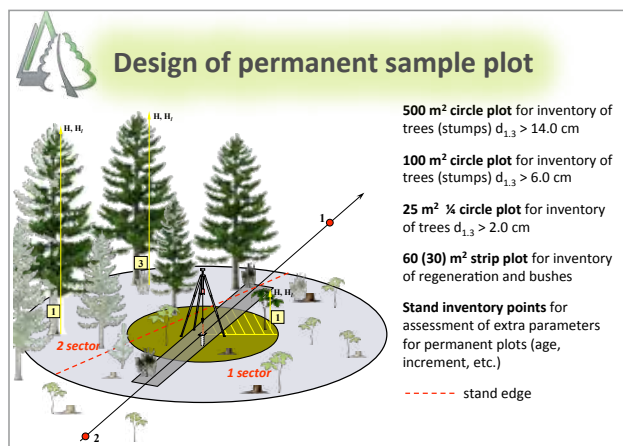
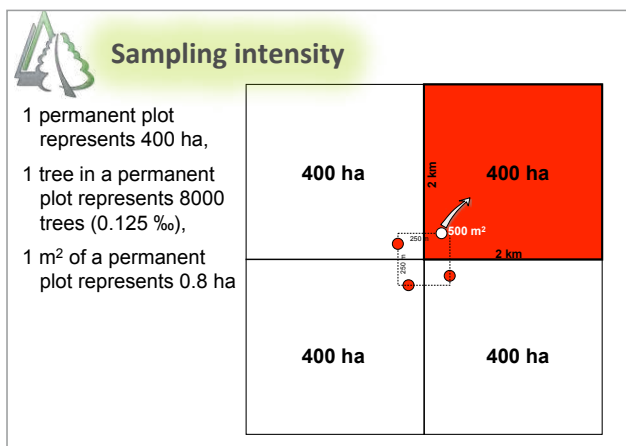
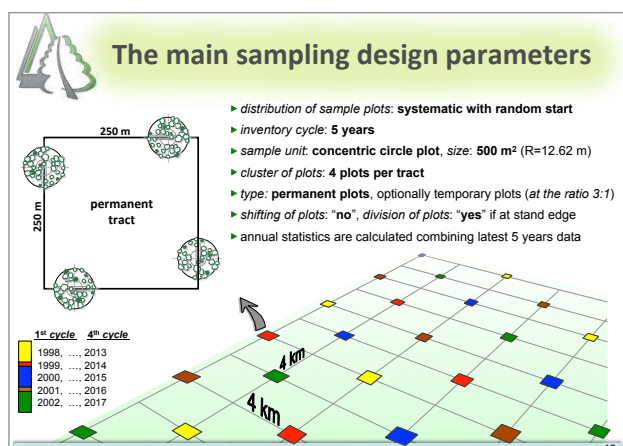
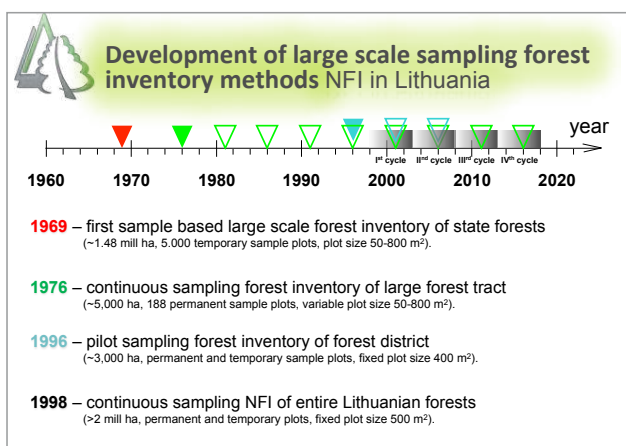
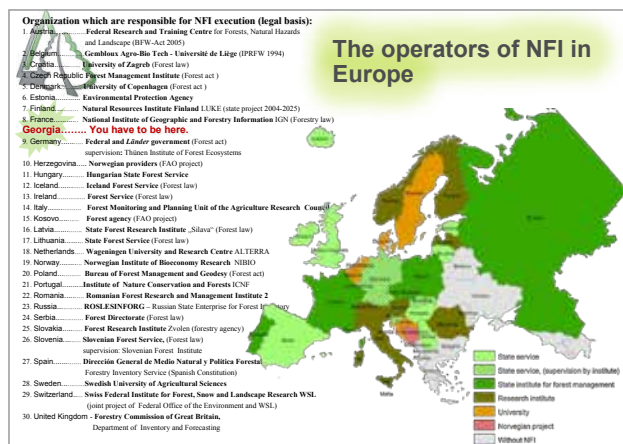
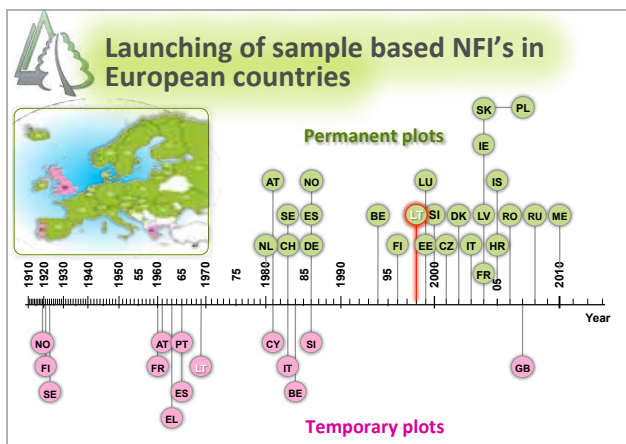
ეს ჩვენი სამსახურის მიერ ხდება.

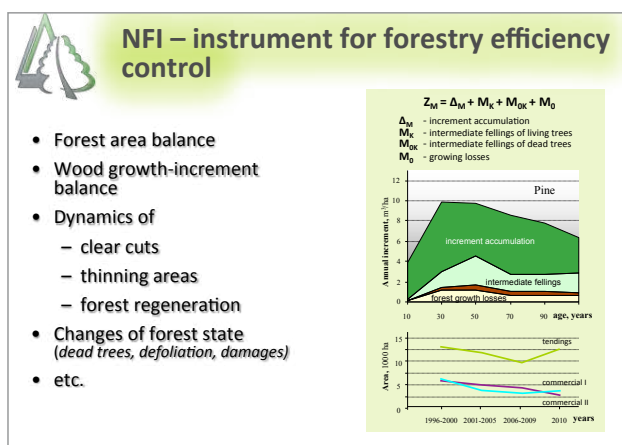
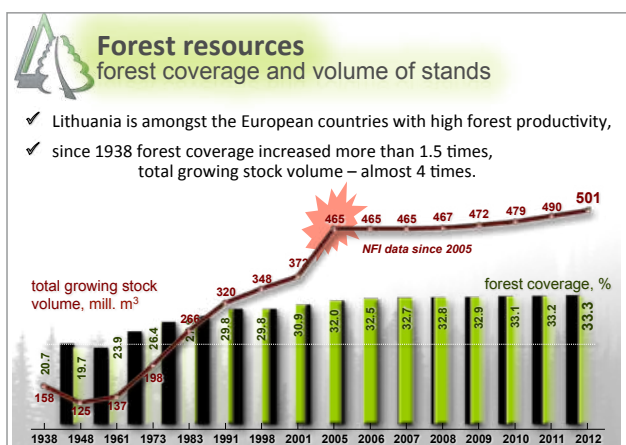
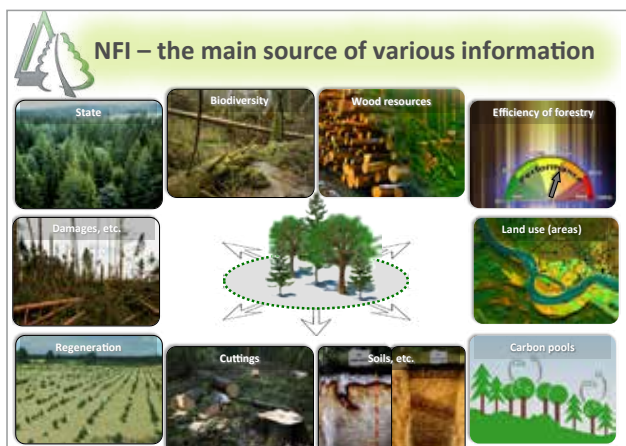

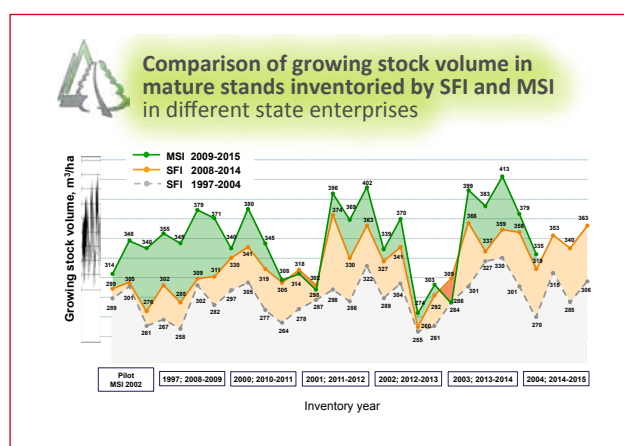
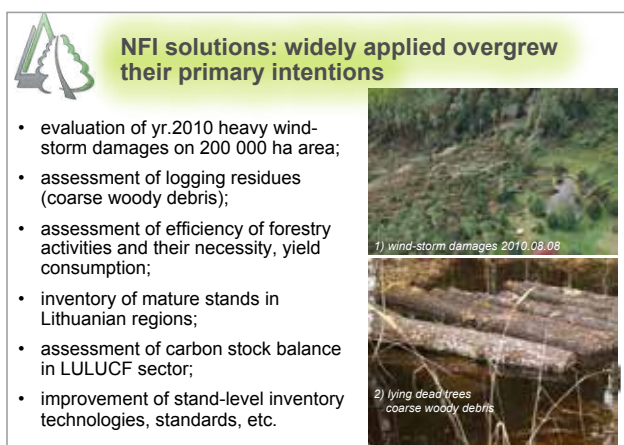
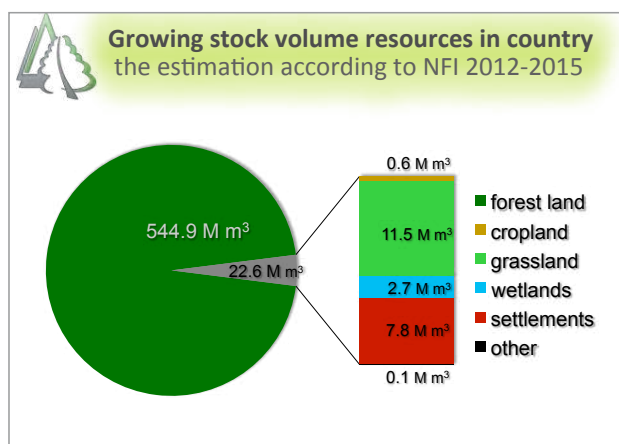
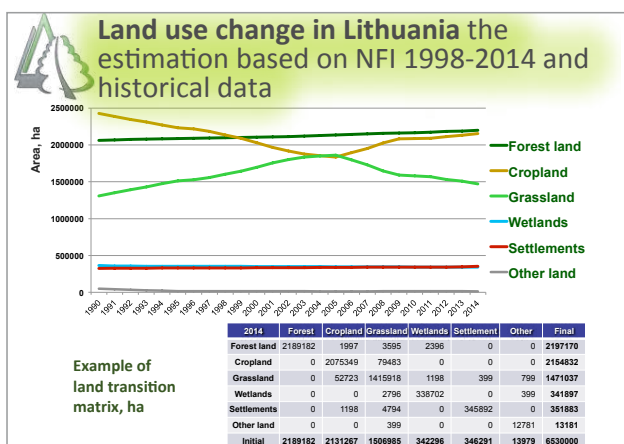
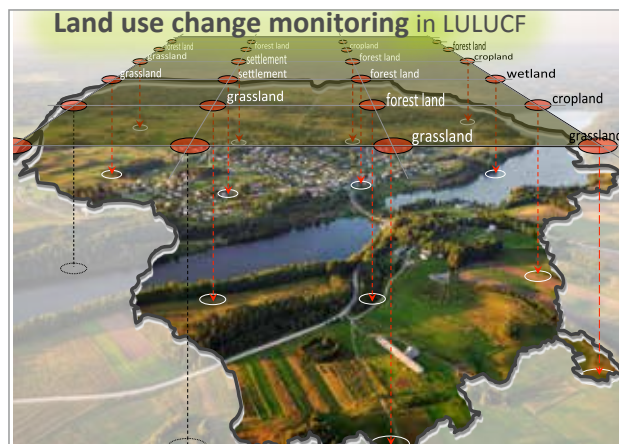
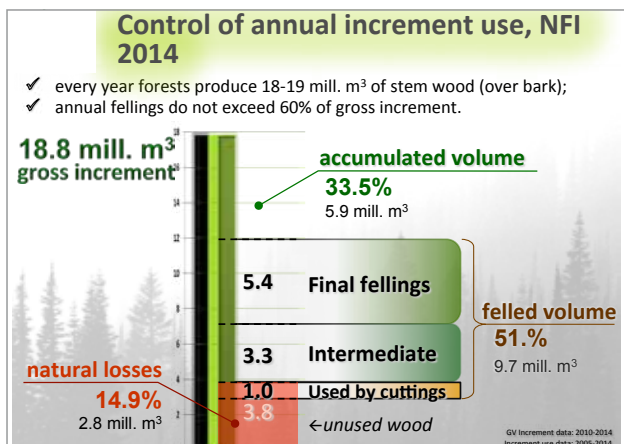
ტყის ეროვნული ინვენტარიზაცია

ძინტარას კულბოკასი, ალბერტას კასპერავიჩიუსი - სახელმწიფო სატყეო სამსახური

კითხვა

როდესაც სანიმუშე ნაკვეთს განსაზღვრავთ, რა ფართობს იღებთ?

400 ჰა

შეგიძლიათ შეადაროთ ეროვნული ინვენტარიზაციის მონაცემები კორომის საფუძველზე განხორციელებული ინვენტარიზაციის მონაცემებს?

ჩვენ აქ უწყვეტ მონიტორინგს ვატარებთ. სანიმუშე ნაკვეთისა და კორომის საფუძველზე ჩატარებულ ინვენტარიზაციას შორის განსხვავება არის 10%.

კორომზე დაფუძნებული ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის დაგეგმვა

აღწერა და გალაუნე, ლიტვის სატყეო ინვენტარიზაციისა და მართვის ინსტიტუტი

სამართლებრივი საფუძველი

კანონები

ტყის კანონი

დაცული ტერიტორიების კანონი

ტერიტორიული დაგეგმვის კანონი

წესები

ტყის მართვა

ტყის ჭრა

ტყის განაშენიანება და ტყის რეგენერაცია

სხვა

FOREST MANAGEMENT REGIMES (forest groups)

FELLING MATURITY

Prevailing tree species	forests of IV group	forests of III group	Nature maturity (main felling ages for II group forests)
Pine, Larch, Ash, Maple, Elm	101	111	171
Spruce	71	81	121
Oak	121	141	201
Birch, Lime, Black alder, Hornbeam	61	61	91
Poplar	41	41	61
Grey Alder, Willow	31	31	51

VM1

YIELD REGULATION

- Amount of allowable cut is approved by government
- Calculation of amount of allowable cut is based on age class method (iii and iv forest groups)
- Valid forest management plan

VM1

STANDWISE FOREST INVENTORY: METHODS AND CONTENT

Forest stand inventory

Regular (every 10 years) inventory of each forest stand by :
Instrumental, using
angle count sample plots, age borers, heightmeters, calipers, measurement tapes, compasses.

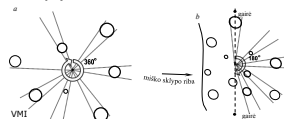
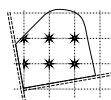
Visual, using
ocular, evaluation and description.

VM1

STANDWISE FOREST INVENTORY: METHODS AND CONTENT

Instrumental, using
angle count sample plots, age borers, heightmeters, calipers, measurement tapes, compasses.

Plots are situated according rectangular grid in NS and EV directions (30-100 m), Plot centers are set with GPS (7 m accuracy).
5-15 plots: depending on stand area. They can be full circle(a) or half-circle (b),

STANDWISE FOREST INVENTORY: METHODS AND CONTENT

Visual, using
ocular, measurement elements, evaluation and description.

1-3 points depending on stand area, in typical stand places tree measurements must be done
In each of these places measurements of 3 tree diameters of prevailing tree species are done (for each stand store) and 1 tree diameters for each of other tree species are done.
Mean tree according to height is found from trees measured for diameter and length of stem is measured and age is determined too.

VM1

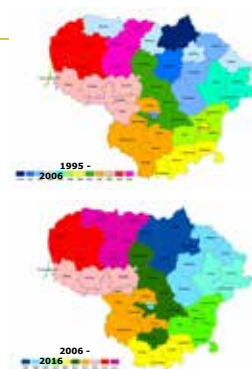
STANDWISE FOREST INVENTORY

Ortophoto after
field works

GIS

under development since 1995

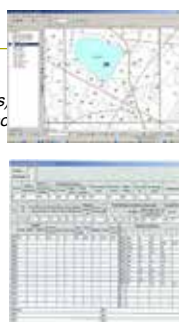
orthophotos (from 1997) are used both as a cartographic background and for interpretation

G|S

ESRI ArcGIS, ArcSDE and MS SQL Server.
around 1,2 Mil. of polygon (forest compartments,
more than 3 Mil. of linear and near 1 Mil. of ann

Attribute DB
(since 1984) for all forests of the country
more than 1.4 mil. records
more than 100 parameters for a stand (e.g. land cover type, forest group or sub-group, ownership, soil type, tree species composition, ages, volumes, undergrowth and underbrush, forest health condition, planned and carried-out silvicultural treatments, price of forest land and timber, etc.)
annual up-dating using growth models and information on silvicultural treatments

FOREST MANAGEMENT PLAN

The main tasks of forest management plan

- ❑ divide forest according to their purpose and way of management
- ❑ inventory forests, taking into account peculiarities of individual forest groups and categories
- ❑ assess forest resources, their growth and exploitation potential, define forest use priorities
- ❑ co-ordinating economic, environmental, social and management requirements.

FOREST MANAGEMENT PLANS

Solves all Forest Management tasks:

- calculating annual cutting budget
- planning of silvicultural operations
- economic assessment
- planning forest fire prevention
- environmental and biodiversity issues
- recreational forest planning
- game management etc. ...

THEMATIC MAPPING

PROSPECTS

"MOBILISATION"-
possibilities to install different
forest maps and ortophoto for
navigation NOW and data
collection IN THE FUTURE

ACTIVITIES of FOREST INVENTORY and MANAGEMENT INSTITUTE

Forest stand inventory and mapping

regular covers ~ 215 000 ha annually

Forest Managemet plans (projects) for State forest enterprises

regularly 3-6 plans (projects) in 1,5 - 2 year

Forest management Schemes on County level

regular 2-3 schemes per year

Cadastral measurements of real estate

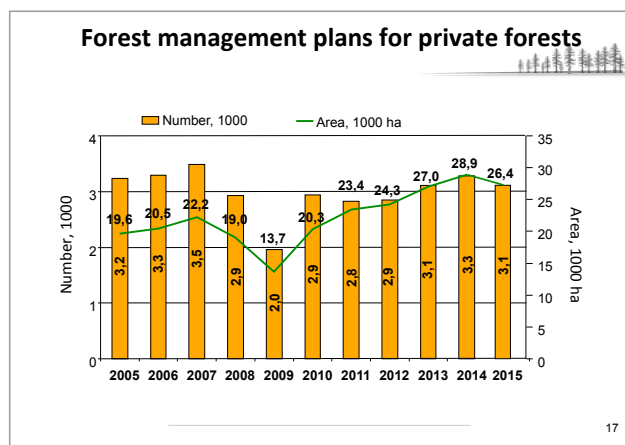
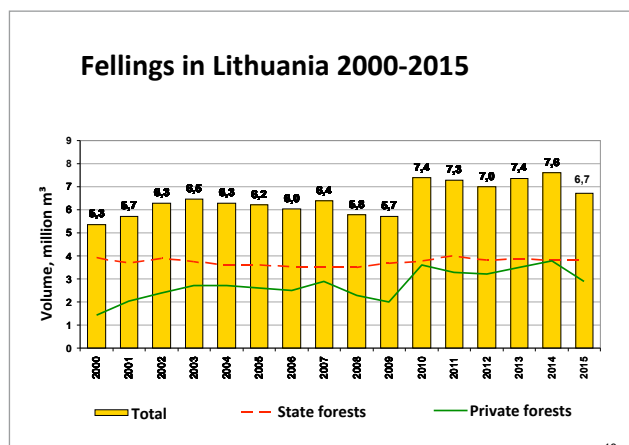
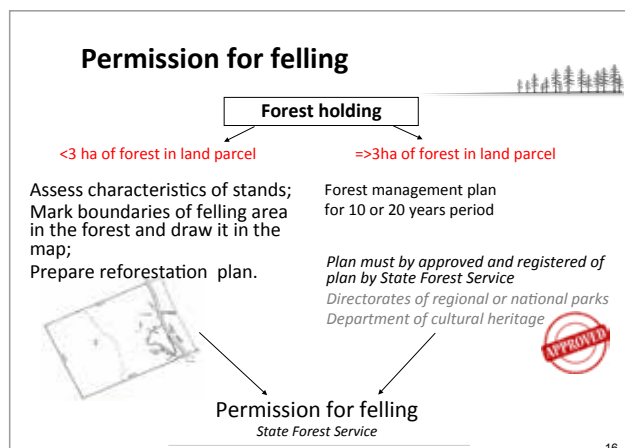
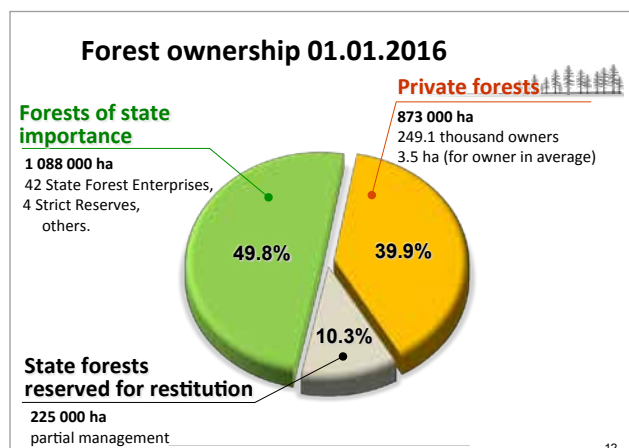
Game management

Others

ტყის გამოყენება და მისი დაგეგმვა, ევროკავშირის მერქნის რეგულაციის განხორციელება

დარიუს ვიჟენსკასი, სახელმწიფო სატყეო სამსახური

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

ტყით სარგებლობა სახელმწიფო ტყეებში

ძირითადი დოკუმენტები, რომლებიც განსაზღვრავს ჭრის რაოდენობას:

- ჭრის ოდენობა სახელმწიფო ტყეებში, დამტკიცებულია მთავრობის მიერ 5 წლის ვადით (11200 ჰა)
- საბოლოო და შუალედური ჭრების ოდენობა სახელმწიფო ტყის მენეჯერებისთვის, დამტკიცებულია გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ;
- ტყის მართვის გეგმა 10 წლის ვადით;
- ჭრის შეტყობინება და ნებართვა.

5 წლის განმავლობაში სახელმწიფო სატყეო საწარმოებმა დადგენილი ოდენობის 97% მოჭრეს.

ტყის გამოყენება კერძო სატყეო მეურნეობებში

შეტყობინება და ნებართვა არ მოითხოვება შემდეგ შემთხვევებში:

- არაკომერციული გამოხშირვა (20 წლამდე ასაკის კორომში);
- ნაკვეთის საზღვართან ახლო მდგომი ხეები (1,5 მეტრამდე);
- გამხმარი და ქარისაგან წაქცეული ხეები;

შეტყობინება

- კომერციული გამოხშირვა (კორომებისთვის 20 წლის ასაკიდან);
- არაპირწმინდა ჭრა ნაცრისფერი მურყანის, ალვის, ტირიფის, მდგნალის კორომების, რომლებიც ტყის III-IVA ჯგუფს მიეკუთვნება;
- წელიწადში 3 კუბმეტრი ერთი ჰექტრიდან, მაგრამ არა უმეტეს 15 კუბმეტრისა ერთი ნაკვეთიდან;
- სანიტარული ჭრა (პირწმინდა) - ბუნებრივი კატასტროფის შემთხვევაში;
- არაპირწმინდა სანიტარული ჭრა.

სხვა შემთხვევებში საჭიროა ნებართვა

მერქანთან დაკავშირებული რეგულაცია და ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოთა ვალდებულებები

ევროკავშირის რეგულაცია მერქნის შესახებ No 995/2010 ევროპარლამენტმა და ევროკავშირის საბჭომ 2010 წლის 20 ოქტომბერს მიიღეს. იგი აყალიბებს ვალდებულებებს ოპერატორებისთვის, რომლებიც მერქანს და მერქნულ პროდუქციას აწვდიან ევროპულ ბაზარს.

მერქნის რეგულაციის მთავარი ამოცანაა მერქნის და მერქნული პროდუქტების უკანონოდ მოპოვების პრევენცია.

წევრ სახელმწიფოებს შემდეგი ვალდებულებები ეკისრებათ:

- თითოეულმა წევრმა სახელმწიფომ უნდა განსაზღვროს ერთი ან რამდენიმე კომპეტენტური ორგანო, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება რეგულაციის გამოყენებაზე;
- კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა განახორციელოს შემოწმება, რათა დაადასტუროს ოპერატორის შესაბამისობა მოთხოვნებთან;
- წევრმა სახელმწიფოებმა, ყოველ ორ წელიწადში ერთხელ, 30 აპრილამდე, კომისიას უნდა წარუდგინონ მოხსენება რეგულაციის გამოყენების შესახებ.

მერქნის რეგულაცია და ოპერატორთა და მერქნით მოვაჭრეთა ვალდებულებები

ოპერატორებსა და ტრეიდერებზე დაკისრებული ძირითადი ვალდებულებები:

- სათანადო გულმოდგინებით განახორციელოს მერქნის ან მერქნული პროდუქციის მიწოდება ევროკავშირის ბაზარზე (ოპერატორები);
- აწარმოოს ჩანაწერები, რომელიც უზრუნველყოფს მიწოდების ჯაჭვის მიდევნებას (ტრეიდერები).

„სათანადო გულმოდგინების“ სამი საკვანძო ელემენტია:

- ინფორმაცია: ოპერატორს ხელი უნდა მიუწვდებოდეს ინფორმაციაზე, რომელიც აღწერს მერქანს და მერქნულ პროდუქტებს;
- რისკის შეფასება: ოპერატორმა უნდა შეაფასოს მიწოდების ჯაჭვში უკანონო მერქნის არსებობის რისკი;
- რისკის შერბილება: როდესაც შეფასების შედეგად განისაზღვრება, რომ არსებობს უკანონო მერქნის არსებობის რისკი, უნდა მოხდეს ამ რისკის შერბილება - დამატებითი ინფორმაციის მოთხოვნისა და მესამე მხარეთა მხრიდან ვერიფიკაციის მეშვეობით.

ტყის კანონმდებლობა

პაულის ზოლუბასი, სახელმწიფო სატყეო სამსახური

ლიტვის რესპუბლიკის კონსტიტუცია

- ყველა პირი თანაბრად არის პასუხისმგებელი კანონის, სასამართლოს და სხვა სახელმწიფო ინსტიტუტებისა თუ თანამდებობის პირთა წინაშე
- კერძო საკუთრება ხელშეუხებელია
- უფლებებისა და თავისუფლებების განხორციელებისას, პირმა უნდა დაიცვას კანონი და არ უნდა მიაყენოს ზიანი ხალხის უფლებებსა და ინტერესებს

საკონსტიტუციო სასამართლო

- ტყის მდგომარეობის კონკრეტული ეკოლოგიური, სოციალური და ეკონომიკური მნიშვნელობა გარკვეულ აკრძალვებსა და შეზღუდვებს აწესებს ტყის მეპატრონეთა საკუთრების უფლებაზე

კანონმდებლობა - ეროვნული დონე

- ტყის კანონი
- დაცული ტერიტორიების კანონი
- კანონი დაცული სახეობების, გარეული ფლორისა და ფაუნის შესახებ
- კანონი გარემოს დაცვის შესახებ
- კანონი ტერიტორიული დაგეგმვის შესახებ
- კანონი მონადირეობის შესახებ
- კანონი საჯარო ადმინისტრირების შესახებ
- ადმინისტრაციული კოდექსი
- კანონი გარემოს დაცვის შესახებ, კანონი გარემოს კონტროლის შესახებ

კანონმდებლობა - სამთავრობო დონე

- ჭრისრეგულაცია
- ტყის რეგენერაციისა და განაშენიანების რეგულაცია
- ჭრის ნებართვის გაცემის პროცედურა
- ტყის რეგენერაციისთვის საჭირო მასალების რეგულაცია
- სატყეო მიწის დაგეგმვის პროცედურები

კანონი ტყის შესახებ

- ადგენს უფლებებსა და მოვალეობებს ტყის მესაკუთრებისთვის, მენეჯერებისთვის და მომხმარებლებისთვის; ადგენს წესებს ტყის გამოყენებისთვის, რეპროდუცირებისთვის, ზრდისა და დაცვისთვის
- ამყარებს წონასწორობას ტყის მესაკუთრეთა და საზოგადოების ინტერესებს შორის
- ადგენს ტყის მართვის ძირითად პრინციპებს

ვინ ვინ არის: ტყის მესაკუთრე

- სახელმწიფო
- ინდივიდი
- იურიდიული პირი
- უცხო ქვეყნის ორგანიზაცია

ვინ ვინ არის: ტყის მესაკუთრე

- სახელმწიფო
- ინდივიდი

- იურიდიული პირი
- უცხო ქვეყნის ორგანიზაცია

კანონით დადგენილი წესის ფარგლებში ტყეზე საკუთრების უფლების მოპოვების შემდეგ

ვინ ვინ არის: ტყის მენეჯერი

- ტყის მესაკუთრე
- სახელმწიფო სატყეო საწარმო, ნაკრძალი, ეროვნული პარკი
- სხვა ინდივიდუალური და/ან იურიდიული ერთეული

სატყეო მიწის გამოყენების უფლების მოპოვების შემდეგ

ვინ ვინ არის: ტყის მომხმარებელი

- ინდივიდუალური პირი
- იურიდიული პირი

ტყისა და ტყის რესურსების გამოყენების უფლების მოპოვების შემდეგ

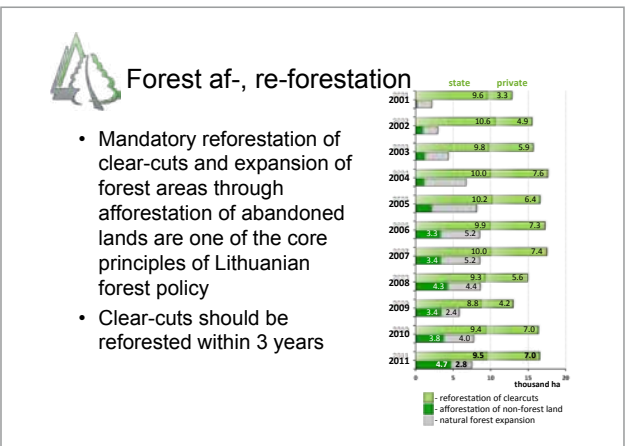
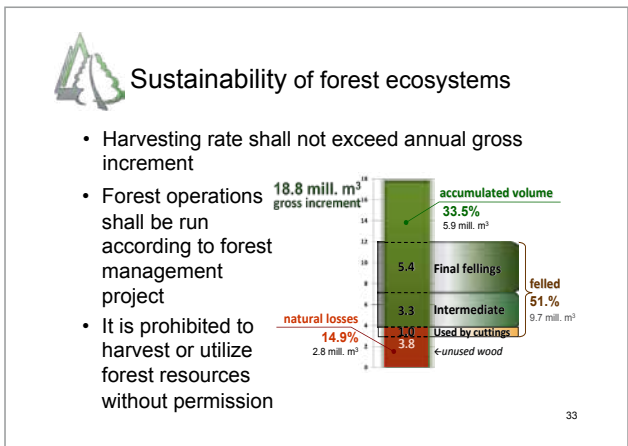
ტყის მენეჯერების მოვალეობები

- ტყის დაცვა ხანძრისაგან, მავნებლებისაგან, დაავადებებისაგან და სხვა ნეგატიური ფაქტორებისაგან
- მოჭრილი ტყის დროული და სათანადო აღდგენა
- ტყის უტილიზაცია ისეთი გზით, რომელიც შეამცირებს გარემოზე უარყოფით ზემოქმედებას
- ტყის კორომების რაციონალური მართვა
- ტყის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება

ტყის მართვის პრინციპები

ტყის განაშენიანება, ტყის დაცვა და ტყის უტილიზაცია უნდა შეესაბამებოდეს ტყის მდგრადი განვითარების პრინციპებს:

- შეინარჩუნეთ ბალანსი სამ მთავარ დერმს შორის: ეკოლოგია, ეკონომიკა და სოციალურ-კულტურული სფეროები
- უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს ტყის ეკოსისტემის მდგრადობა

ტყის კანონის აღსრულება, სატყეო ოპერაციების კონტროლი

პაულიუს ზოლუბასი, სახელმწიფო სატყეო სამსახური

სატყეო კონტროლის დეპარტამენტი ძირითადი ამოცანები:

- ახორციელებს კონტროლს ყველა სამენეჯმენტო აქტივობაზე (სახელმწიფო/კერძო ტყეებში), მონიტორინგზე, ტყის განაშენიანების ღონისძიებებზე და ტყის დაცვაზე;
- კონსულტაციას უწევს კერძო მესაკუთრეებს და სატყეო კულტურების, ტყის აღდგენის, ტყის განაშენიანებისა და ტყის დაცვის მენეჯერებს;
- ორგანიზებას უწევს დელეგირებული ფუნქციების შესრულებას და იცავს EAGGF-ის და EAFRD-ის მითითებებს.

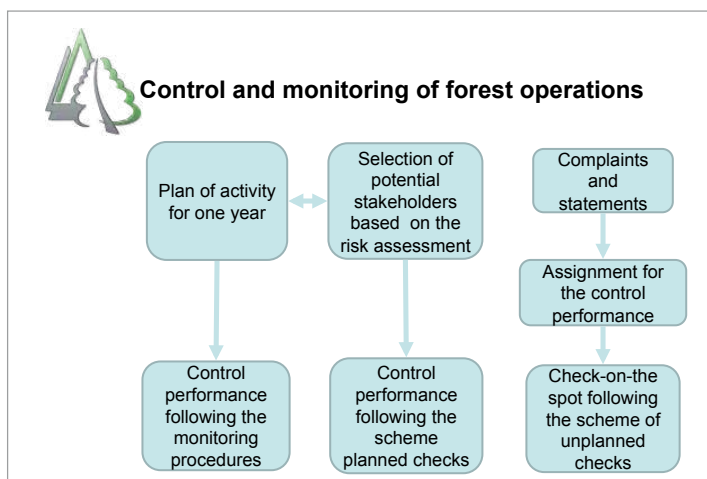
ძირითადი ფუნქციები:

- ორგანიზებას უწევს სახელმწიფო კონტროლს ყველა ტყის მიმართ (სახელმწიფო და კერძო) - მართვა, აღდგენა, განაშენიანება და დაცვა;
- ორგანიზებას უწევს და აკონტროლებს რეგიონული ქვედანაყოფების მუშაობას;
- კონსულტაციებს უწევს და აკონტროლებს ტყის მდგომარეობს, სატყეო კულტურებს, აღდგენას, განაშენიანებას და დაცვას სახელმწიფო საწარმოების მიერ მართულ ტყეებში;
- ორგანიზებას უწევს ტრენინგებს და სასწავლო კურსებს დეპარტამენტის თანამშრომლებისთვის;
- იძლევა რჩევებს და ახდენს სახელმწიფო სატყეო სამსახურის დაფინანსების ანალიზსა და განაწილებას;

- ამზადებს ინსტრუქციებს, რეკომენდაციებს, რეგლამენტებს და სხვა დოკუმენტებს მისი კომპეტენციის ფარგლებში; ჩართულია საკანონმდებლო პროექტების შემუშავებაში;
- სათანადო პროცედურების გამოყენებით ახდენს საჩივრების, წინადადებებისა და შეთავაზებების შესწავლას და მოგვარებას და პასუხს უზავანის ავტორებს;
- თავისი კომპეტენციის ფარგლებში მონაწილეობს სხვადასხვა სამუშაო ჯგუფებში. ასევე თანამშრომლობს გარემოს დაცვის სამინისტროს დეპარტამენტებთან და სამინისტროს დაქვემდებარებულ უწყებებთან;
- სატყეო სამსახურის დირექტორის ნებართვის საფუძველზე თანამშრომლობს ლიცენზიისა და უცხო ქვეყნების იურიდიულ პირებთან (სახელმწიფო საწარმოები, საერთაშორისო ან არასამთავრობო ორგანიზაციები), რათა განხორციელდეს დეპარტამენტის ძირითადი ამოცანები;
- იყენებს პრინციპს „ნაზუქი-როზგი-ქადაგება“ (რეგულაცია), რათა კანონი ტყის შესახებ აღსრულდეს ტყის მართვის, აღდგენის, დაცვისა და სხვა წესების დარღვევის შემთხვევაში (წარადგენს საჩივრებს გარემოსთვის მიყენებული ზიანის კომპენსირებისთვის);

სატყეო სფეროს მუშაკთა ძირითადი ფუნქციები რეგიონულ დანაყოფებში:

- აფასებს და ამტკიცებს კერძო ტყის მართვის გეგმებს;
- გასცემს ხის ჭრის ნებართვას კერძო მესაკუთრეებისა და მენეჯერებისთვის და სახელმწიფო ტყის მენეჯერებისთვის;
- ამტკიცებს ჭრის შესახებ შეტყობინებას სახელმწიფო ტყის მენეჯერისთვის და კერძო ტყის მესაკუთრისა და მენეჯერისთვის;
- აფასებს ჭრის ტერიტორიებს, ჭრისთვის მოსამზადებელი დოკუმენტაციის ხარისხს;
- ახორციელებს ტყის მართვის აქტივობათა ხარისხის კონტროლს კერძო ტყეებში;
- აკონტროლებს ტყის აღდგენის ხარისხს;
- ახდენს გეგმიურ და არაგეგმიურ ინსპექტირებას კერძო ტყეებში;

- აჯარიმებს ტყის კანონის და სხვა სახელმწიფო რეგულაციების დარღვევებს;
- ახდენს უკანონო ჭრების და კანონის სხვა დარღვევების პრევენციას;
- კონსულტაციას უწევს ტყის კერძო მესაკუთრეს და მენეჯერებს ტყის მდგომარეობის, ტყის კულტურათა მოვლის, ტყის აღდგენის, ტყის განაშენიანების და დაცვის საკითხებზე;
- სათანადო პროცედურების გამოყენებით ახდენს საჯარო საჩივრების, წინადადებებისა და შეთავაზებების შესწავლას და მოგვარებას და პასუხს უზავანის ავტორებს;
- წერს მოხსენებებს და ამოწმებს კერძო მესაკუთრეთა ტყეებს - რამდენად ასრულებენ ისინი ვალდებულებებს ეროვნული საგადასახადო სააგენტოს წინაშე, რომელიც აფინანსებს მათევეროპის სოფლის მეურნეობის განვითარების აგრარული ფონდის პროგრამის მეშვეობით (EAFRD).

სატყეო კონტროლის დეპარტამენტის სტრუქტურა:

- დეპარტამენტის მენეჯერი;
- დეპარტამენტის მენეჯერის მოადგილე;
- 2 მეტყვე-სპეციალისტი, რომლებიც კოორდინირებას უწევენ მუშაობას რეგიონულ ქვედანაყოფებში და უზრუნველყოფენ აღჭურვილობის მიწოდებას;
- 3 თანამშრომელი ახორციელებს სახელმწიფო სატყეო საწარმოების კონტროლს (ტყის მართვა, აღდგენა, მონიტორინგი და დაცვა);
- რეგიონული ქვედანაყოფების 6 მენეჯერი, ქვედანაყოფის სპეციალისტის პირდაპირი კონტროლით, ამოწმებს სახელმწიფო ტყეების მდგომარეობას (ტყის მართვა, აღდგენა, მონიტორინგი და დაცვა);
- რეგიონული დანაყოფების 84 მეტყვე-სპეციალისტი - ახორციელებს კერძო ტყეების კონტროლს (ტყის მართვა, აღდგენა, მონიტორინგი და დაცვა);

მეტყვე-სპეციალისტის აღჭურვილობის დემონსტრირება

სადილზე შესვენების გამოცხადებამდე მონაწილეებს უჩვენეს მეტყვე-სპეციალისტის აღჭურვილობა. მონაწილენი დაინტერესდნენ სხვადასხვა სახის ხელსაწყოებით.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

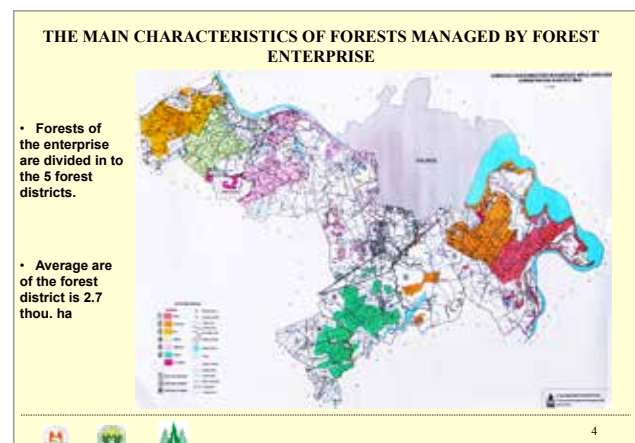
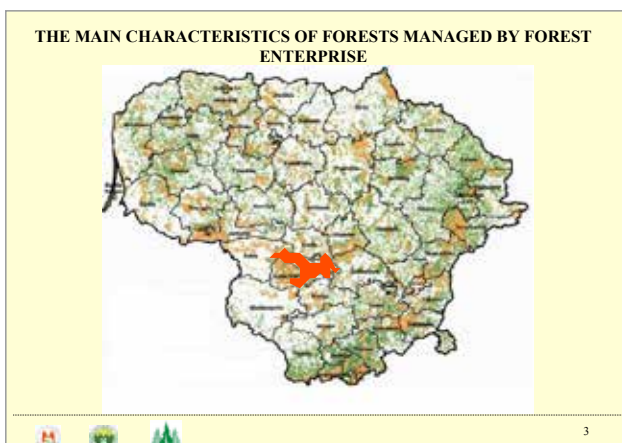
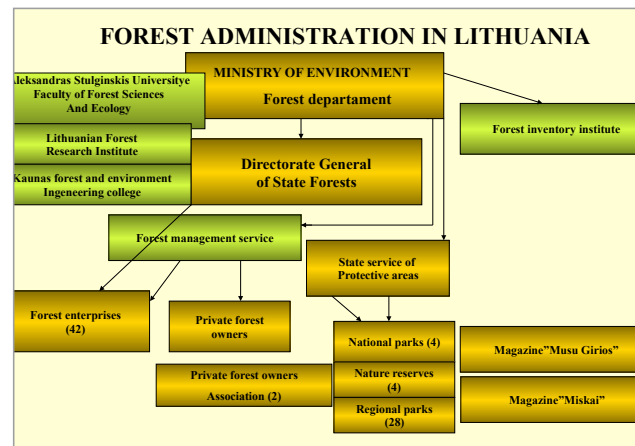
ტყის მართვა დუბრავას ექსპერიმენტულ და ტრენინგის სახელმწიფო სატყეო საწარმოში

კესტუტის ჩესნავიჩიუსი, სახელმწიფო სატყეო სამსახური

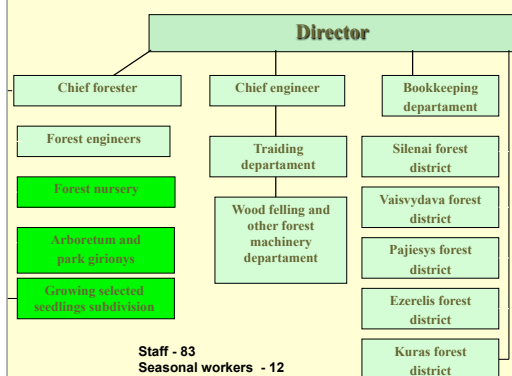
FOREST MANAGEMENT IN DUBRAVA EXPERIMENTAL & TRAINING STATE FOREST ENTERPRISE

Kestutis Sakunas, director
Dubrava experimental & training state forest enterprise
26 th August 2016

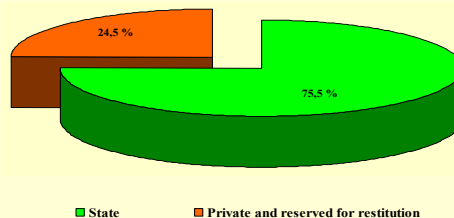

Administration scheme

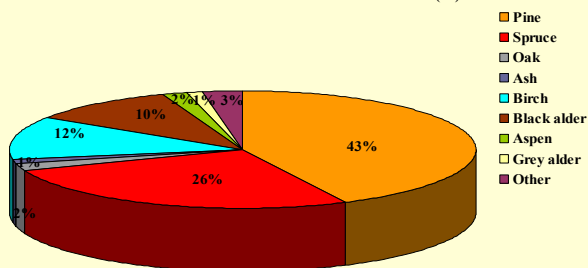
THE MAIN CHARACTERISTICS OF FORESTS MANAGED BY FOREST ENTERPRISE

- Total forest land area 18.2 thou. ha ;
- Forests of state importance – 13.7 thou. ha (75.5 %);
- Private, reserved for restitution and other forests 4.5 thou. ha (24.5 %).

THE MAIN CHARACTERISTICS OF FORESTS MANAGED BY FOREST ENTERPRISE

FOREST STAND AREA BY FOREST TYPE (%)

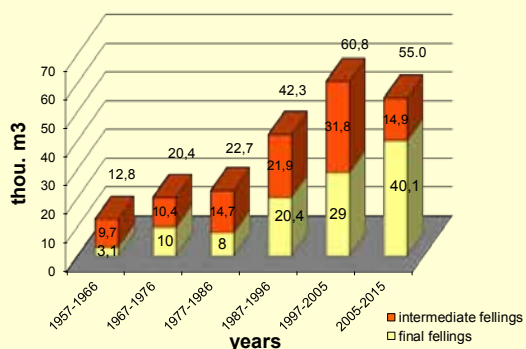

WOOD LOGGING AND HARVESTING

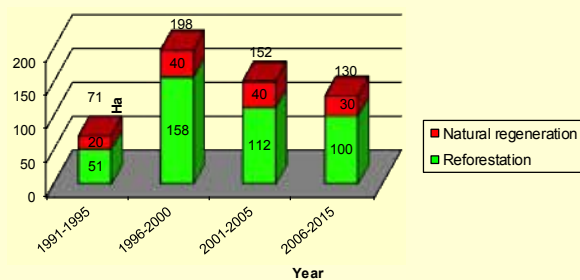
Works	By forest enterprise	By contractors
Felling	55%	45%
Haulage from cutting places	75%	25%
Transportation to the customers	55%	45%
Forest works	10%	90%

Average of annual felling, (thou. m3)

Average of annual reforestation area, (ha)

FOREST NURSERY, CONE SHELLING

- In the 52 ha forest nursery of the Forest Enterprise, about 1.5 million of standard saplings and seedlings of coniferous and deciduous trees are grown annually ;
- 200 species and forms of coniferous and deciduous trees, bushes, lianas usable for urban sprouting as well as Christmas trees are being grown in the forest nursery.

- At the cone shelling department (the most modern and powerful in Lithuania), cones of spruces, pines and larches are being shelled for almost all national forest enterprises as well as for the owners of private forests.
- About 80 percent of all conifer seeds produced in Lithuania are kept in the seed storehouse-cooler upon the optimum conditions.

CONTAINERIZED NURSERY

SCIENTIFIC AREAS

There are over 500 objects of scientific research, manufacturing and training in Dubrava ETFE, where employees of LFI and Kaunas College of Forestry and Environmental Engineering (KCFEE) carry out various experiments and observation

13

GROWING SELECT SEEDLINGS SUBDIVISION

Many thousands of young trees were engrafted with grafters from the best pines, spruces, larches, oaks, black alders and other trees in greenhouses of Dubrava Growing Select Seedlings subdivision.

14

RECREATIONAL OBJECTS

- There are 49 recreational objects in the forests of enterprise (cogitative paths, campings, resort-sites, sites for short-term recreation, sightseeing grounds);
- Citizens can visit these objects, pick berries, mushrooms free of charge ;
- About 20 thou. EUR forest enterprise is spending for recreational purposes annually .

15

FOREST FIRE PREVENTION, DETECTION AND SUPPRESSION IN DUBRAVA ETSFE

- For the forest fire prevention and monitoring some years ago forest fire towers were used;
- During dry period forest fire observer was observing surroundings from this tower;
- This forest fire prevention method is effective, but working conditions for the observer is harmful (high temperature, height)

16

FOREST FIRE PREVENTION, DETECTION AND SUPPRESSION IN DUBRAVA ETSFE

- In 2002 forest enterprise agreed with telecommunication company to install special equipment for forest fire detection ;
- This was first step towards modern fire detection;
- In 2011 new forest fire detecting system “Fire Watch” was established;
- System consists of 2 special detecting cameras mounted on telecommunication towers and monitoring center established in the building of the forest enterprise.
- This system identifies forest fire smoke itself and sends signal to monitoring center.

17

FOREST FIRE PREVENTION, DETECTION AND SUPPRESSION IN DUBRAVA ETSFE

- Every year in the beginning of April 2 special forest fire fighting brigades are organized;
- These brigades are equipped with special forest fire fighting equipment :
Fire truck;
Off-road car;
Tractor with water tank;
Radio communication system.

18

FOREST FIRE PREVENTION, DETECTION AND SUPPRESSION IN DUBRAVA ETSFE

Annually forest enterprise is renewing over 80 km of mineralized zones

19

CERTIFICATION OF STATE FOREST

- Forest sertification process in Lithuania started in 2001;
- Directorate General of State Forests has chosen Forest Stewardship Council (FSC) as a international certification system;
- The main certification assesment of state forest management of Lithuanian forest enterprises was finished in 2004.

20

CERTIFICATION IN DUBRAVA ETFE

- In November 25 th, 2002 director Kestutis Sakunas have made contract with Danish company Nature, Ecology and People Consult (NEPCon) to perform the certification and annual audits, according to the Forest certification System of the Forest Stewardship Council (FSC);
- In July 1, 2003 Dubrava ETFE got FSC certificate.

21

CERTIFICATION IN DUBRAVA ETFE

- In 23 th of May 2008 director Kestutis Sakunas and „SGS Polska Sp. Z o.o.” have concluded new Contract to perform the certification, according to the standards of Forest Stewardship Council (FSC)
- In 6 th of May 2009 Dubrava ETFE has got new FSC certificate.
- In 6 th May 2014 Dubrava ETFE has got new FSC certificate from Rainforest Alliance

22

CERTIFICATION IN DUBRAVA ETFE

- Certification process have changed usual understanding about forest;
- Increasing biodiversity, protecting rear species, height standards to work safety- this is the most important things from our point of view;
- As a result of certification we can mention these changes:
 - few particularly dangerous pesticides are forbidden to use in the enterprise;
 - we are leaving more deadwood and biological diversity trees in final felling areas ;
 - maps with information about rear species, Natura 2000 territories, birds nests are printed and distributed to forest districts.

23

შუადღით მონაწილეები ჯერ ეწვივნენ სატყეო საწარმოს ხეების სანერგეს, ხოლო შემდეგ, შორიახლო ტყეში, ჭრის პროცესს დაესწრნენ.

საღამოს საქართველოს დელეგაცია მასპინძლებმა ტყეში გამართულ საჩრდილობელში მიიწვიეს, სადაც მათ თავიანთი ლიტველი კოლეგების მომზადებული მწვადი და სხვა გემრიელი კერძი ელოდა (იხ. სურათი ქვემოთ).

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

7 ძუკიას ეროვნული პარკი

	დრო	აქტივობა
შაბათი, 2016 წლის 27 აგვისტო	7:30 – 8:30	საუზმე და სასტუმროდან გასვლა
	08:30 – 10:30	გამგზავრება კაუნასში, ძუკიას ეროვნულ პარკში
	10:30 – 17:00	ძუკიას ეროვნული პარკის დათვალიერება
	13:00 – 14:00	სადილი
	17:00 – 19:00	გამგზავრება ვილნიუსში, სასტუმროში დაბინავება
	19:30 – 20:30	ვახშამი

ძუკიას ეროვნული პარკი

ძუკიას ეროვნული პარკის შესახებ

მინდაუგას ლაპელე, ძუკიას ეროვნული პარკის ბუნების განყოფილების გამგე

ლიტვაში ყველაზე დიდი დაცული ტერიტორია ძუკიას ეროვნული პარკია. მას 58 ათას ჰექტარზე მეტი უკავია და სამხრეთ ლიტვაში 4 მუნიციპალიტეტზე ვრცელდება. ეროვნული პარკი 1991 წელს შეიქმნა - ფიჭვის ტყეების, ლანდშაფტისა და რეგიონის სოფლების დასაცავად.

ძუკიას ეთნოკულტურული უნიკალური ბუნებრივი და კულტურული მახასიათებლების

დაცვის მიზნით, პარკის ტერიტორიაზე შეიქმნა დაცული ტერიტორიების ხშირი ქსელი. პარკი ოთხ ფუნქციურ ზონად არის დაყოფილი: კონსერვაციის, დაცვის, რეკრეაციის და ეკონომიკის (კომერციული). კონსერვაციის ზონას 26 580 ჰექტარი უკავია (პარკის ტერიტორიის 47,5%). იგი მოიცავს სამ ნაკრძალს და 28 დაცულ ტერიტორიას: რვა ლანდშაფტს, 16 ბუნებრივ ნაკრძალს და ოთხ კულტურულ ნაკრძალს.

სამ ნაკრძალში ვრცელდება დაცვის უმკაცრესი რეჟიმი. მათი მთლიანი ტერიტორია 1080 ჰექტარს ფარავს. იქ რაიმე ეკონომიკური (კომერციული) აქტივობა აკრძალულია.

პარკის დიდი ნაწილი უკავია ლანდშაფტის ნაკრძალს, რომელიც 13060 ჰექტარზე არის გადაშლილი. აქ დაცულია პარკის არა მხოლოდ დიდი ღირებულების მქონე ლანდშაფტები, არამედ ასევე ცხოველთა და მცენარეთა ჰაბიტატები და ეთნოგრაფიული სოფლები.

Dzūkija National Park and Čepkeliai Strict Nature Reserve – features of nature and culture

Mindaugas Lapelė
Administration of Dzūkija National Park and Čepkeliai State Nature Reserve

Čepkeliai Strict Nature Reserve

- ✓ Protected since 1961
- ✓ Strict nature reserve from 1979
- ✓ 11,217 ha without any economical activity
- ✓ Largest raised bog in Lithuania – 5858 ha
- ✓ Ramsar area since 1993
- ✓ Double Natura 2000 territory

Dzūkija National Park

- ✓ Protection of some areas since 1961, National Park from 1991
- ✓ The largest protected area in Lithuania (58,500 ha);
- ✓ Double Natura 2000 territory;
- ✓ Forests cover 84.6% of area;
- ✓ 36 rivers and rivulets;
- ✓ 80 villages, about 3600 inhabitants;
- ✓ Unique cultural landscapes - mosaic of small villages, fields and pastures, scattered in the woods
- ✓ Picturesque valleys of rivers, inland dunes, hills and lakes.
- ✓ Traditional way of living, old wooden architecture, and crafts

Dzūkija National Park – key area for biodiversity

The high biodiversity of this region was determined by:

- the geographical position and history of landscape;
- a unique combination sandy plains and moraine highlands, the specific climate and the hydrology;
- river valleys serving the purpose of migration corridors;
- vast areas of forests and big wetlands in southern part;
- comparatively soft influence of human activity on nature;
- mosaic of forests and small villages with traditional farming.

Species protected according EU Birds and Habitats directives

The Čepkeliai Reserve and forests of Dzūkija National Park are designated as Internationally Important Bird Areas and Natura 2000 areas, especially for protection of such forests species as

- Black Grouse (*Lyrurus tetrix*)
- Wood Grouse (*Tetrao urogallus*)
- Grey-headed Woodpecker (*Picus canus*)
- Roller (*Coracias garrulous*)
- Nightjar (*Caprimulgus europaeus*)
- Woodlark (*Lulula arborea*) and others

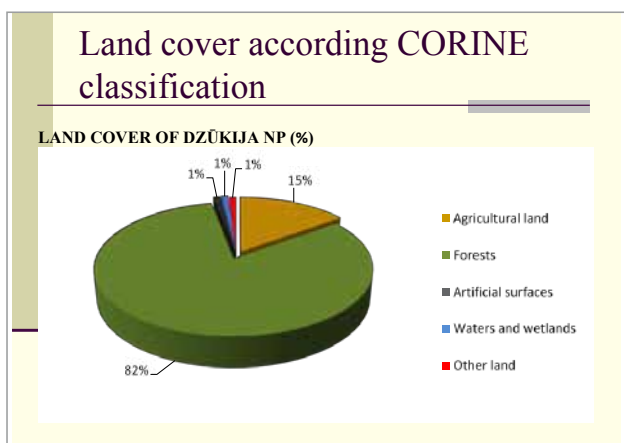

Habitats protected according EU Birds and Habitats directives

21 areas in Varena municipality will be nominated as Natura 2000 areas to protect threatened on European level species and habitats, such as

- western taiga
- alluvial forests with Black Alder
- herb-rich Norway Spruce forests
- Inland dunes
- Bog woodlands
- Wooded pastures

Only in Dzūkija National Park there are 25 habitats, 66 species of animals and 6 plant species protected in EU.

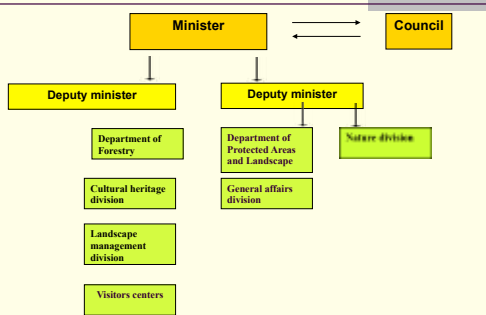

Pine forests

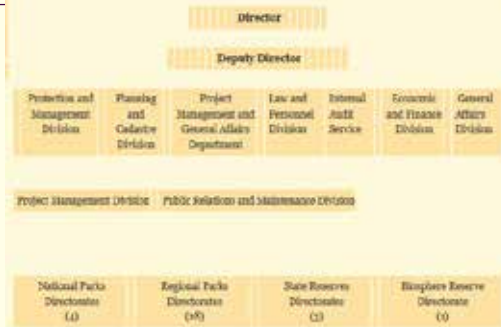

Pinewoods are dominating – up to 89.6% in Dzūkija National Park

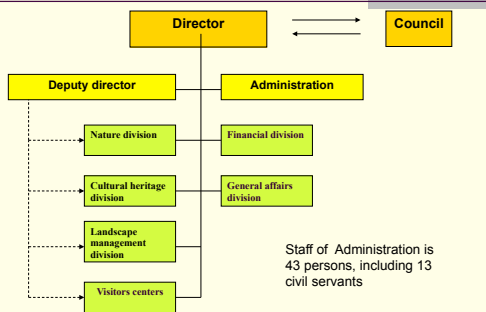
Management structure 2013

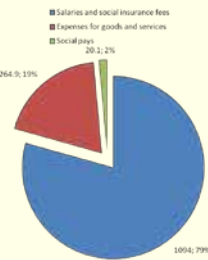
State Protected Areas Service

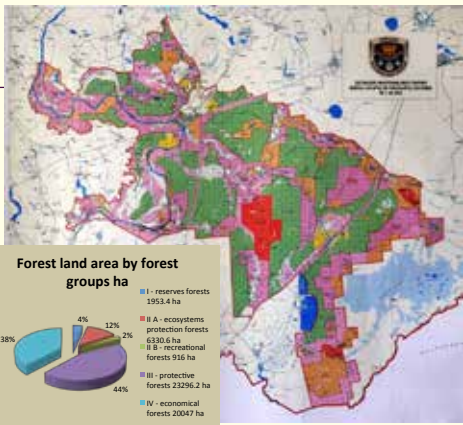
Management structure 2013

Budget of Dzūkija NP and Čepkeliai Reserve administration

- 2012 budget was 358.2 thousand Euro including :
 - Salaries – 111,6 ;
 - Social insurance fees – 75.0;
 - Expenses for goods and services - 35,3 from state budget and 41.5 from administration income.

Monitoring activities

- 7 state monitorings were done in 19 territories in 2014
- Monitoring of nature management was on 144 ha (7 species)
- Monitoring of 5 protected plant species
- Meteorological observations and hydrological monitoring in Čepkeliai Reserve
- Evaluation of nature monuments status

Monitoring of *Grus grus*, *Tetrao urogallus* and *Lyrurus tetrix* in Čepkeliai Reserve

Tetrao urogallus

- Monitoring have started in 2006 and provided each 2 years
- We are listening noise made by males flowing from one tree to another
- 9 places for observation in Čepkeliai Reserve and 9 places in Dzūkija National Park
- Points of monitoring in Čepkeliai reserve are placed around 3 main mating areas (there are more of them) with intention not to disturb mating
- Generally population of Tetrao urogallus in Čepkeliai reserve are about 50 – 60 males, in Dzūkija NP – 15 – 17 males.

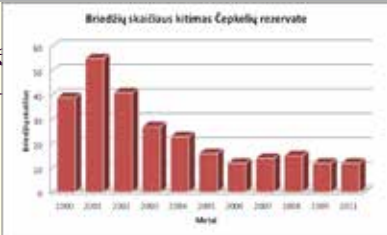
Lyrurus tetrix

- Monitoring have started in 2006 and provided each 3 years
- 6 places for observation in Čepkeliai Reserve and 3 places in Dzūkija National Park
- Results of 2012 year monitoring – in Dzūkija NP was observed 8-10 lekking males, in Čepkeliai Nature Reserve – 15
- In 1996 about 120 males were counted in Čepkeliai, in our days about 40-50.
- Population of Lyrurus tetrix is significantly decreasing in both protected areas

Čepkeliai Nature Reserve

Alces alces

- Estimated population of elk in Čepkeliai Nature Reserve and Dzūkija NP is about 100 individuals
- In all Lithuania in 2012 were 8666 (+1196 comparing with 2011) elks and 25672 (+2177) red deers, 109707 (-6420) roe deers, 250 (-50) Wolves

Canis lupus

- In 2015 13 wolves were counted in forests of Varėna State Forestry enterprise (6 in National Park territory)
- in forests of Druskininkai State Forestry enterprise 7 wolves and 4 lynx were counted (all in National Park territory)

Čepkeliai Nature Reserve

Hot issues

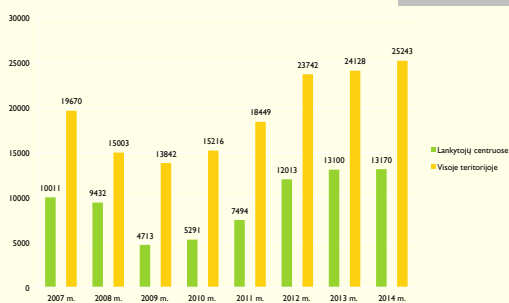
- To harmonize forest management with goals of protected areas
- To rewild forests – change monodominant even aged forests to more diverse
- To implement controlled forest fires as forest management tool
- To keep traditional mosaic landscape
- To find common language with hunters

The tourism can be the opportunity for this unique part of Lithuania, which beauty is created by nature and people

Monitoring of visitors

Monitoring of visitors

Optimization of protected areas management

- Joint administration for Čepkeliai reserve and Dzūkija National Park
- Area of both protected territories – 69746.2 ha
- Responsible for other 25 protected territories (82957) ha
- PAN Park since 2011

მუკიას ეროვნული პარკის მონახულება

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

გვოს

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

8 ქალაქი ვილნიუსი

	დრო	აქტივობა
კვირა, 2016 წლის 28 აგვისტო	9:30-10:30	საუზმე
	11:00 – 13:00	ქალაქის დათვალიერება ექსკურსია დაიწყო ბელფრის საკათედრო ტაძრიდან
	13:00 – 14:00	სადილი
	14:00 ის შემდეგ	დრო დასვენებისთვის და ვახშამი ინდივიდუალურად

პროგრამა

ქალაქ ვილნიუსის დათვალიერება

ვილნიუსი ლიტვის რესპუბლიკის დედაქალაქია. იგი ქვეყნის ადმინისტრაციული გულია - მისი ძირითადი პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული ცენტრი. ისტორიულ წყაროებში ვილნიუსი პირველად 1323 წელს არის ნახსენები. დღეს ვილნიუსის მოსახლეობა დაახლოებით 560 000-ს შეადგენს.

ქალაქში სხვადასხვა პერიოდის არქიტექტურა ერთმანეთს ერწყმის, რომელიც ასახავს როგორც არქიტექტურულ მიღწევებს, ისე ძალაუფლებას. ამ მომხიბლავ ქალაქს საინტერესო ისტორია აქვს. იგი ლიტვის დედაქალაქი ყოველთვის არ იყო. თუმცა,

ხუთი საუკუნის განმავლობაში, მე-18 საუკუნემდე, ვილნიუსი ლიტვის დიდი საგრაფოს დედაქალაქი იყო. 1994 წელს ვილნიუსის ძველი უბანი იუნესკოს მსოფლიოს კულტურული მემკვიდრეობის ნუსხაში შევიდა, რადგან ქალაქმა „შეინარჩუნა გოთური, რენესანსის, ბაროკოს და კლასიკური სტილის შენობები, ასევე, შუა საუკუნეების სქემა და ბუნებრივი განლაგება“. 2009 წელს ვილნიუსი ევროპის კულტურის ქალაქი იყო.

ვილნიუსის მოსახლეობამ მრავალი დამპყრობელი გამოიარა. ქალაქს ბევრი ოკუპაცია აქვს გადატანილი და, რა თქმა უნდა, ყოველივე ამან, თავისი კვალი დატოვა ქალაქზე.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

9

სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატი და თრაკაის სახელმწიფო სატყეო საწარმო

	დრო	აქტივობები
ორშაბათი, 2016 წლის 29 აგვისტო	08:00 – 09:00	საუზმე
	09:00 – 13:00	1-ლი ჯგუფი გამგზავრება სასტუმროდან სახელმწიფო სატყეოს გენერალურ დირექტორატში პრეზენტაცია და დისკუსია: - ლიტვის სახელმწიფო ტყეები - ველური ფლორისა და ფაუნის გამოყენების რეგულაცია - ველური ფლორისა და ფაუნის გამოყენების კონტროლი ვილნიუსის რეგიონში მე-2 ჯგუფი თრაკაის სახელმწიფო სატყეო საწარმოში გამგზავრება ტყის ჭრის, კონტროლისა და ზედამხედველობის პროცედურები საველე ტური სატყეო სააქციო საზოგადოებაში და სახერხ ქარხანაში
	13:00 – 14:00	სადილი
	15:00 – 16:00	აეროპორტში გამგზავრება

ჯგუფი 1

სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატი

სასწავლო ტურის მონაწილენი ორ ჯგუფად გაიყვნენ: ერთი ჯგუფი ლიტვის სახელმწიფო სატყეოს გენერალური დირექტორატში გაემგზავრა. მასპინძელმა სტუმრებს გააცნო ლიტვის სახელმწიფო სატყეოს სისტემის მართვის საკითხები. სახელმწიფო ტყეებს სახელმწიფო სატყეო საწარმო მართავს (49%). ყოველ წელს მეტყევეები 1000 ჰექტარ ტყეს რგავენ. 2010-2013 წლებში 24 სახელმწიფო სატყეო საწარმოში ხანძრის გამოვლენის სისტემა დამონტაჟდა. დირექტორატი პასუხისმგებელია ხანძრის პრევენციაზე, უბედურ შემთხვევებზე, ავარიებზე და ტყის განაშენიანებაზე (როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო ტყეებში). სახელმწიფო სატყეო საწარმოები აფინანსებენ ინფრასტრუქტურის მოწყობის ღონისძიებებს, ხოლო გასული წლიდან ისინი პასუხისმგებელი არიან გზების მოვლა-პატრონობაზე.

ლიტვაში 24 სახელმწიფო სატყეო საწარმოს აქვს პროფესიული სამონადირეო ტერიტორია. სამონადირეო ნებართვა გაიცემა 10 წლის ვადით და

მისი გაგრძელება კიდევ ათი წლით შეიძლება, თუკი მომხმარებელი ნებართვის პირობებს აკმაყოფილებს. სამონადირეო ტერიტორიის საშუალო ფართობი არის 1000 ჰა (კანონით განსაზღვრული მინიმალური ფართობი). ქვეყანაში არის 4 სამონადირეო ასოციაცია, 30000 მონადირე და 900 სამონადირეო კლუბი.

მერქნის ჭრასთან მიმართებით: ყოველწლიურად იჭრება 4 მილიონი კუბმეტრი ხე. სახელმწიფო გეგმავს 2020 წლისთვის ჭრის შემცირებას 35%-ით. მერქნის გაყიდვა მხოლოდ ელექტრონული აუქციონის მეშვეობით ხდება (საერთაშორისო დონეზე) და ადგილობრივ საწარმოებს რაიმე უპირატესობა არ ენიჭება. ბიოსაწვავი ბირჟის მეშვეობით იყიდება, ხოლო შემოს გაყიდვის ორი გზა არსებობს: აუქციონის წესით და ბითუმად (გაყიდვების 5% ადგილობრივი მოსახლეობისთვის არის). მომხსენებელმა ისაუბრა ველური ფლორისა და ფაუნის რესურსების რეგულაციებზე.

მან ასევე განიხილა გრუნტის წყლებისა და კარიერების რეგულაციები. გრუნტის წყლების შემთხვევაში მხოლოდ პასპორტია საჭირო იმისათვის, რომ აიღონ 10 კუბმეტრი წყალი. უფრო მეტი რაოდენობისთვის მომხმარებელს უნდა ჰქონდეს შესაბამისი ლიცენზია გრუნტის წყლის მოხმარებისთვის, რომელიც გაცემული იქნება ლიტვის გეოლოგიური სამმართველოს მიერ. რაც შეეხება კარიერებს, ისინი ორი ტიპის არსებობს: მცირე კარიერები და ინდუსტრიული კარიერები. კარიერებთან დაკავშირებული მოთხოვნებიც ერთმანეთისაგან განსხვავდება. უფრო მცირე კარიერებისთვის მხოლოდ პასპორტია საჭირო, ხოლო ინდუსტრიული დანიშნულების გათხრებისთვის მომხმარებელს უნდა ჰქონდეს პასპორტი, ლიცენზია და უნდა ჰქონდეს გადახდილი გადასახადი ზუნებრივი რესურსის მოხმარებისთვის.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

მეორე ჯგუფი

ლიტვის ტყის მესაკუთრეთა ასოციაცია

ბალტიისპირეთის ქვეყნებში სასწავლო ტურის ბოლო დღეს ჯგუფის ერთი ნაწილი შეხვდა ლიტვის ტყის მესაკუთრეთა ასოციაციის (FOAL) წარმომადგენლებს და ყველაზე საუკეთესოდ მართული ტყის მესაკუთრის ტიტულის მქონე პირს, კაზიმირ სიაულიოს. ჯგუფმა მოინახულა მისი კერძო ტყე და თრაკაის რაიონის სახერხი ქარხანა.

ლიტვის ტყის მესაკუთრეთა ასოციაცია ეროვნული ორგანიზაციაა, რომელიც ტყის მესაკუთრეთა ინტერესებს წარმოადგენს.

FOAL-ის მიზანია ლიტვის კერძო ტყის მესაკუთრეთა და კერძო სატყეო ორგანიზაციების გაერთიანება თვითკმარ ასოციაციაში, რომელიც წარმოადგენს ასოციაციის წევრებს და იცავს მათ ლეგიტიმურ ინტერესებს.

ასოციაცია 1993 წელს შეიქმნა, რადგან გაიზარდა ტყის შესახებ ცოდნის ამადლების მოთხოვნა, ასევე გაიზარდა ტყის მესაკუთრეთა რაოდენობა. ასოციაციის მიზანი, მისი შექმნის დღიდან, ძლიერი და დამოუკიდებელი კერძო სატყეო მოძრაობის შექმნა იყო.

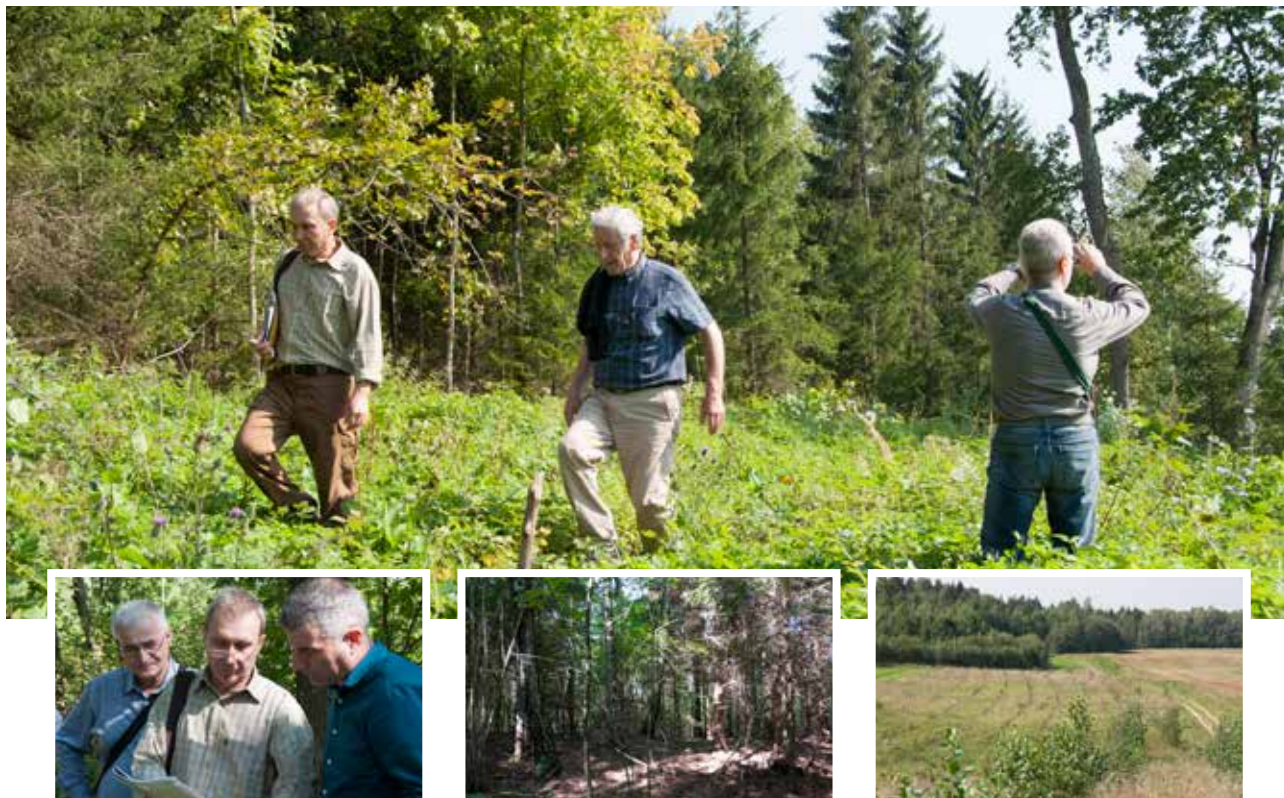
მიწის საკუთრების უფლების პოსტსაბჭოთა რესტიტუციის შემდეგ, კერძო სატყეო მეურნეობა სოფლისა და რეგიონული განვითარების მნიშვნელოვანი ელემენტი გახდა, ასევე - დასაქმების წყარო. ტყეს მხოლოდ პროფესიონალი მეტყევეები არ მართავენ - მას ასევე მართავენ ადამიანები, რომლებმაც საკუთრება რესტიტუციის შემდეგ მიიღეს, ან - იყიდეს. ტყის მესაკუთრეთა ასეთი მრავალფეროვნება ორგანიზაციას მოითხოვს, რომელსაც შეუძლია შესთავაზოს კვალიფიციური კონსულტაციები, რომლებსაც პროფესიონალი მეტყევე გაუწევს, მიაწოდებს განახლებულ ინფორმაციას კერძო სატყეო

საკითხებზე და წარმოადგენს მათ ისეთ შემთხვევებში, როდესაც ტყის კერძო მესაკუთრის ინტერესები ილახება.

FOAL-ი საოჯახო ტყეების ინტერესებს წარმოადგენს როგორც ეროვნულ, ისე საერთაშორისო დონეზე. 20-წლიანი საქმიანობის განმავლობაში იგი სოციალურ ორგანიზაციად გარდაიქმნა, რომელიც 6500-ზე მეტ წევრს აერთიანებს. იგი არის ევროპის ტყის მესაკუთრეთა კონფედერაციის (CEPF), ევროპის მიწის მესაკუთრეთა ორგანიზაციის (ELO), საერთაშორისო საოჯახო სატყეო ალიანსის (IFFA) წევრი და მას დახმარებას უწევს დანიური, შვედური და სხვა ორგანიზაციები. ამჟამად ვითარდება პარტნიორობა ლიტვის სოფლის მეურნეობის საკონსულტაციო სამსახურთან, ლიტვის ბიომასის ენერგეტიკულ ასოციაციასთან 'ლიტბიომ' და ლიტვის გათბობის ასოციაციასთან. მას გაფორმებული აქვს თანამშრომლობის ხელშეკრულება ხის ნაწარმის ფაბრიკასთან 'ლიეტუვოს მედიენა'.

FOAL-ი აქტიურად არის ჩართული კერძო ტყის პოლიტიკის შექმნის პროცესებში პარლამენტთან, მთავრობასთან და გარემოს დაცვის სამინისტროსთან ერთად, რომელიც პასუხისმგებელია ლიტვაში სატყეო პოლიტიკის განხორციელებაზე.

კაზიმირ სიაულიომ ისაუბრა თავისი მიდგომების შესახებ მისი ტყის დაგეგმვისა და მართვის კუთხით. მის მფლობელობაში არის 1300 ჰექტარი ტყე. ჯგუფმა ასევე მოინახულა მისი სახერხი ქარხანა.

ვიზიტი ტყის კერძო მესაკუთრესთან

1991 წელს დამოუკიდებლობის მიღების შემდეგ, ლიტვაში დაიწყო რესტიტუცია - მიწის დაბრუნება მესაკუთრეებისთვის. სახელმწიფო ტყეების დიდი ნაწილი თავიანთ ადრინდელ მფლობელებს დაუბრუნდა და შეიქმნა მცირე და საშუალო ტყეების საკუთრება. მრავალმა ადამიანმა არ იცოდა რა ექნა მცირე ტყეებისთვის და მათ ისინი გაყიდეს. გაჩნდა საშუალო და ასევე დიდი სატყეო მეურნეობების შექმნის ტენდენცია.

ჩვენმა მასპინძელმა რამდენიმე მცირე ზომის ტყის ფართობები შეიძინა და ახლა მას 1367 ჰექტარი ტყეაქვს. ვინაიდან ამ ფართობებს ადრე რამდენიმე მესაკუთრე ჰყავდა, ტყის კორომებიც საკმაოდ მრავალფეროვანია - როგორც ასაკის, ისე სახეობათა შემადგენლობით. ეს მესაკუთრეს მართვის სხვადასხვა არჩევანის საშუალებას აძლევს. ლანდშაფტი ფერდობიანია და იგი მყინვარული წარმოშობის ნატანით არის ფორმირებული. მდინარის ყინულოვანი ნატანისაგან

განსხვავებით, ეს ნიადაგი შედარებით მდიდარია საკვები ნივთიერებებით. ეს აისახება ნაძვისა და სოჭის (*Picea abies*) სახეობებში, რომელიც აქ დომინანტი სახეობაა, ხოლო ფოთლოვანი ჯიშებიდან, არყის ხის გარდა, ხარობს ივანი, ნეკერჩხალი, მურყანი და მუხა. ჭრა ხორციელდება პირწმინდად, მცირე ტერიტორიებზე, რომელიც 5 ჰექტარს არ აღემატება. მოჭრილი ტერიტორია ხელახლა ირგვება ან, თუკი ბუნებრივი რეგენერაცია საკმარისია, იწყება პროდუქციის ახალი ციკლი (დაახლოებით 100 წელი).

ტყის მესაკუთრეს სახერხის ქარხანაც აქვს, სადაც იგი ამუშავებს როგორც წიწვოვანი, ისე ფოთლოვანი ჯიშების მერქანს. ნაძვის მერქანი გამოიყენება პალეტების დასამზადებლად, რომლის ექსპორტირებაც ხდება გერმანიაში. ფოთლოვანი ჯიშებისაგან დამზადებული ფიცრები იგზავნება როგორც ადგილობრივ საწარმოებში, ისე ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეებში.

დაწარმო

1

2

3

4

5

6

7

8

9

A

დანართი 1: შეფასება

მონაწილეთა გამოხმაურება

მკვლევარ კოლეგებო,

ჩვენი მიზანია მუდმივად გავაუმჯობესოთ ადამიანური შესაძლებლობების განვითარების ფარგლებში შეთავაზებული ღონისძიებები. თქვენი გამოხმაურება სასწავლო ტურის - „გარემოსდაცვითი და სატყეო ზედამხედველობისა და კონტროლის პროცესი ბალტიისპირეთის ქვეყნებში: ესტონეთში, ლატვიასა და ლიტვაში“ - შესახებ, ამ ამოცანის განხორციელებაში დაგვეხმარება.

დიდი მადლობა! ერიშ მისი, მაკა კაციტაძე

PN	11.2197.9-007.02
პროექტი	ბიომრავალფეროვნების ინტეგრირებული მართვა სამხრეთ კავკასიაში, IBiS
მოგზაურობის თარიღები:	2016 წლის 20-28 აგვისტო
წარმომომის ქვეყანა	საქართველო
მონაწილეთა რაოდენობა	19

	სრულად ვეთანხმები	ვეთანხმები გარკვეულწილად	არ ვეთანხმები	საკითხი აქტუალური არ არის
1 სასწავლო ტური აბსოლუტურად წარმატებული იყო	16	3		
2 მგზავრობა და პროგრამა კარგად იყო მომზადებული	14	5		
3 ტექნიკური ხასიათის შეხვედრებისთვის პროფესიონალი პარტნიორები კარგად იყვნენ შერჩეული	14	5		
4 სასწავლო ტურის თემატური შინაარსი დეტალური იყო	11	8		
5 მე შევძლებ მიღებული ცოდნა და გამოცდილება ჩემს სამშობლოში გამოვიყენო (რა თქმა უნდა, აუცილებელი ადაპტირებით)	10	8	1	
6 კულტურული პროგრამა ყურადღებით იყო შერჩეული	15	1	2	
7 ტრანსპორტი პრობლემის გარეშე მუშაობდა	13	4	2	
8 ჩვენ კმაყოფილი ვიყავით დაბინავებით	19			
9 ჩვენ ყურადღებას ვგვრნობდით ჩვენი ბალტიელი კოლეგებისაგან	17	1	1	
10 მთლიანობაში მე თავს კარგად ვგრძნობდი სასწავლო ტურის დროს	16	3		
11 კომენტარი: რას გვირჩევდით მომავალი სასწავლო ტურისთვის?	მადლობა! კარგი იქნება, თუ მსგავსი სასწავლო ვიზიტები სხვა ქვეყნებშიც ჩატარდება. მადლობა გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის გაერთიანებას (GIZ), ბატონ ერიშს და ქალბატონ მაკას. დიდი მადლობა კარგი ტურის ორგანიზებისათვის, კვლავ ასეთ წარმატებულ მუშაობას გისურვებ! რთული ტური იყო - ზედამხედველობა, სატყეო სააგენტო, დაცული ტერიტორიები, სატყეო პოლიტიკის სამსახური. წარმატებულად ჩაიარა. ასევე საინტერესო იქნება მსგავსი ტურის ჩტარება საქართველოში, ოთხივე სააგენტოს მონაწილეობით. კარგი იქნება სხვა ქვეყნების გამოცდილების შესწავლა გარემოზე ზედამხედველობის კუთხით. კიდევ ერთხელ დიდი მადლობა საინტერესო ტურისთვის! მალთან დიდი მადლობა!			

დანართი 2: მონაწილეთა სია

ნათია იორდანიშვილი

ეროვნული სატყეო სააგენტოს უფროსის მოადგილე

n.iordanishvili@forestry.gov.ge

ნელი კორკოტაძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მთავარი სახელმწიფო ინსპექტორი

nelykorkotadze@gmail.com

მაია ჩხოზაძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურის უფროსი

maya_chkhobadze@yahoo.com

არსენ ჩინჩალაძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურის სატყეო რესურსების კონტროლის განყოფილების უფროსი

chinchaladzearsen@yahoo.com

1

2

3

4

5

6

7

8

9

A

ბექა კობერიძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურის
სატყეო რესურსების კონტროლის განყოფილების
მთავარი ინსპექტორი

b.koberidze@gmail.com

თინათინ ჩაკვეტაძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
დასავლეთის რეგიონული სამმართველოს ინსპექტირების
განყოფილების უფროსი

tinikochakvetadze888@gmail.com

გიორგი გაგნიძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურის სატყეო
რესურსების კონტროლის განყოფილების მთავარი ინსპექტორი

gogi.gagnidze@gmail.com

ვლადიმერ შავდათუაშვილი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურის სატყეო
რესურსების კონტროლის განყოფილების უფროსი ინსპექტორი

shavdatuashvili09@gmail.com

1
2
3
4
5
6
7
8
9
A

გიორგი ქურციკაშვილი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
 ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურის
 ცხოველთა სამყაროს კონტროლის განყოფილების
 მთავარი ინსპექტორი

g.kurtsikashvili@gmail.com

შორენა ხიდირბეგიშვილი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
 ბიომრავალფეროვნების კონტროლის სამსახურის სატყეო
 რესურსების კონტროლის განყოფილების უფროსი ინსპექტორი

s_khidirbegishvili@yahoo.com

მაია დვალი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
 ადმინისტრაციის მთავარი სპეციალისტი საერთაშორისო
 ურთიერთობათა მიმართულებით

dvali_maia@yahoo.com

ელენე იაკობიძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
 ანალიტიკური სამსახურის უფროსი

elleniakobidze@yahoo.com

ქეთევან ყველაშვილი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
ანალიტიკური სამსახურის მთავარი სპეციალისტი

qetevankvelashvili@gmail.com

მამუკა ჟორჟოლაძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის
აღმოსავლეთის რეგიონული სამმართველოს ინსპექტირების
განყოფილების უფროსი

mamuka.zh@gmail.com

ნატო დავითაძე

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის აჭარის
რეგიონული სამმართველოს გარემოსდაცვითი ინსპექტირების
განყოფილების უფროსი

nato.davitadze@gmail.com

დიმიტრი ღლონტი

ეროვნული სატყეო სააგენტოს შიდა კონტროლის
დეპარტამენტის უფროსი

ditoglonti@gmail.com

კახა გაზდელიანი

ეროვნული სატყეო სააგენტოს შიდა კონტროლის
დეპარტამენტის ინსპექტირების სამმართველოს უფროსი

gazdelianikakha@gmail.com

ზაზა გაგნიძე

ინსპექტირების სამსახურის უფროსი, დაცული ტერიტორიების
სააგენტო

zgagnidze@yahoo.com

ვლადიმერ ხურცილავა

კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის უსაფრთხოების
სამსახურის უფროსი, დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ladoxurcilava@rambler.ru

1

2

3

4

5

6

7

8

9

A

ნანა ჭყიძე

თარჯიმანი

nanuli1954@gmail.com

ნიკოლ ფრიტში

დოკუმენტაცია/ფოტო

nicole_fritsch@gmx.de

მაკა კაციტაძე

მრჩეველი, ადამიანური შესაძლებლობების განვითარების
მიმართულება, GIZ-IBiS

maka.katsitadze@giz.de

ერიშ მისი

უფროსი მრჩეველი, შესაძლებლობათა განვითარების
მიმართულება, GIZ-IBiS

erich.mies@giz.de

გამოცემა

სასწავლო ტური
გარემოსა და ტყის ზედამხედველობის და კონტროლის
პროცესი ბალტიისპირეთის ქვეყნებში
20. – 29.08.2016 | ესტონეთი, ლატვია და ლიტვა

დოკუმენტური ნარკვევი

გამოქვეყნებულია:
გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის
გაერთიანების მიერ (GIZ)
საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების
დაცვის სამინისტრო
საქართველო, თბილისი 0114
გულუას ქ. 6

I www.giz.de

პასუხისმგებელი:
დოქ. ერიშ მისი
უფროსი მრჩეველი, შესაძლებლობათა განვითარების
მიმართულება

შეადგინა:
ნიკოლ ფრიტშმა | visuelle Kommunikation, Leipzig

კომპიუტერული გრაფიკა და ფოტო:
ნიკოლ ფრიტშის | visuelle Kommunikation, Leipzig

გერმანია
2016 წლის ოქტომბერი

გერმანიის საერთაშორისო
თანამშრომლობის გაერთიანება
(GIZ) GmbH

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი
რესურსების დაცვის სამინისტრო
საქართველო, თბილისი 0114
გულუას ქ. 6

ტელ: ++995 32 2201830
ელ.ფოსტა: info@giz.de
ვებგვერდი: www.giz.de